

ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΠΟΡΕΙΑ

ΔΡΑΣΗ - ΙΔΕΟΛΟΓΙΑ - ΕΠΙΣΤΗΜΗ

Έτος 80 - Τεύχος 30

(Απρίλιος - Ιούνιος 1993)

ΣΤΟ ΤΕΥΧΟΣ ΑΥΤΟ:

	Σελ.
* Κ. Παπαγεωργίου: Μερικές Παρατηρήσεις στο Σχέδιο Νόμου «Αγροτικές Συνεταιριστικές Οργανώσεις»	65
* Α. Παρασκευαΐδη: Απόψεις επί του Νομοσχεδίου περί Α.Σ.Ο. της 6.4.1993 που παραδόθηκε στην ΠΑΣΕΓΕΣ	89
* Ε. Αργύρη: Προβλήματα και Προοπτικές των Αγροτικών Συνεταιρισμών	93
* Ι.Σ.Ε.Μ.: Η Σκοπιμότητα Ίδρυσης Συνεταιριστικής Τράπεζας	105
* Α. Ζουρίδη: Η Νέα Κοινή Αγροτική Πολιτική και ο Ρόλος των Ελληνικών Συνεταιρισμών	111
* Θέσεις - Απόψεις	119
* Ειδήσεις Αγροτικές - Συνεταιριστικές	123

Revue Cooperative «SINETERISTIKI PORIA» Cooperative Review

25, Koumoundourou Str. - Athens 104 37

Sommaire a page 128 - Table of contents page 128

ΧΡΕΟΣ ΜΑΣ

Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΣΑΣ ΑΝΟΙΞΗ!

ΑΓΡΟΤΙΚΗ
ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΛΛΑΔΟΣ
με ανθρώπινο πρόσωπο

ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΠΟΡΕΙΑ

ΔΡΑΣΗ - ΙΔΕΟΛΟΓΙΑ - ΕΠΙΣΤΗΜΗ

Έτος 8ο - Τεύχος 30

(Απρίλιος - Ιούνιος 1993)

ΜΕΡΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΣΤΟ ΣΧΕΔΙΟ ΝΟΜΟΥ «ΑΓΡΟΤΙΚΕΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΕΣ ΟΡΓΑΝΩΣΕΙΣ»

Κ. Παπαγεωργίου

Αν. Καθηγητής Γεωργικού Παν/μίου Αθηνών

Στις αρχές Απριλίου δόθηκε στη δημοσιότητα η «Πρόταση για το Σχέδιο Νόμου Περί Αγροτικών Συνεταιριστικών Οργανώσεων», το οποίο προορίζεται να αποτελέσει το νόμο που θα αντικαταστήσει τον υφιστάμενο 1541/85.

Ένας νόμος που θα ρυθμίσει θέματα του συνεταιριστικού θεσμού, τον οποίο χρησιμοποιούν περίπου 800.000 αγρότες στη χώρα μας, χρειάζεται να λάβει υπόψη του πολλούς παράγοντες, να έχει μακροχρόνιους ορίζοντες, να επωφεληθεί από τις εμπειρίες του παρελθόντος και από τη διεθνή πρακτική και να συζητηθεί σε ήρεμο κλίμα, απαλλαγμένο από εξωσυνεταιριστικές σκοπιμότητες. Αυτά τα στοιχεία πρέπει ιδιαίτερα να συνυπάρξουν αυτή την περίοδο, διότι με τις μεταβολές στην Κοινή Αγροτική Πολιτική της ΕΟΚ, με την εγκαθίδρυση της Ενιαίας Αγοράς και με τη διαφαινόμενη συμφωνία στα πλαίσια της GATT, οι συνεταιρισμοί θα πρέπει να αποτελέσουν ίσως το πιο σημαντικό από τα ελάχιστα ερείσματα της ελληνικής γεωργίας, της οποίας κύριο χαρακτηριστικό είναι οι μικρές, από κάθε άποψη, γεωργικές εκμεταλλεύσεις.

I. Γενικές Παρατηρήσεις

1. Ανάγκη ενιαίου νόμου

Όσοι ασχολούνται με τα συνεταιριστικά θέματα δεν θα κουραστούν να υποδεικνύουν την ανάγκη ύπαρξης ενός ενιαίου νόμου για τους συνεταιρισμούς. Ο συνεταιριστικός θεσμός είναι ενιαίος και οι κανόνες που τον διέπουν δεν νοείται να διαφοροποιούνται ανάλογα με τον κλάδο δραστηριότητας στον οποίο ο θεσμός εφαρμόζεται. Κάποιες ειδικότερες ρυθμίσεις που ενδεχομένως είναι χρήσιμες, μπορούν να αντιμετωπίζονται με ειδικές διατάξεις. Άλλωστε, αυτό που είναι αναγκαίο είναι ένα πραγματικά «πλαίσιο νόμου» και όχι μιά σχολαστική παράθεση διατάξεων που, κατά κανόνα, δυσχεραίνουν αντί να διευκολύνουν τους ενδιαφερομένους ώστε να χρησιμοποιήσουν το θεσμό.

Η χωριστή θεσμοθέτηση των αγροτικών συνεταιρισμών, που ξεκίνησε με

το νόμο 921/79 και που συνεχίστηκε με τους νόμους 1541/85 και 1667/86, αποδείχθηκε λάθος. Τα ίδια θέματα ρυθμίστηκαν με διαφορετικό τρόπο στους επιμέρους νόμους, γεγονός που μαρτυρεί είτε την εξυπηρέτηση άλλων σκοπιμοτήτων είτε ανεπάρκεια των υπευθύνων διαμόρφωσης του θεσμικού πλαισίου.

2. Ζημιογόνες οι συχνές αλλαγές

Οι συχνές αλλαγές του θεσμικού πλαισίου προκαλούν προβλήματα στους συνεταιρισμούς. Ως οικονομικές οργανώσεις, οι συνεταιρισμοί έχουν ανάγκη από ένα σταθερό και διαρκές πλαίσιο κανόνων. Το πλαίσιο αυτό, ειδικά για τους συνεταιρισμούς, μπορεί να παραμένει σταθερό, διότι προκύπτει από τις παγκόσμια αναγνωρισμένες Συνεταιριστικές Αρχές. Αλλαγή του πλαισίου αυτού ανάλογα με τον πολιτικό προσανατολισμό των κυβερνήσεων δεν νοείται, διότι οι κανόνες των συνεταιρισμών δεν έχουν πολιτικό περιεχόμενο. Είναι κανόνες οικονομικής συνεργασίας εμποτισμένοι με το ιδιαίτερο φιλοσοφικό περιεχόμενο του θεσμού, το οποίο είναι παγκοσμίως αποδεκτό.

Επειδή το συνεταιριστικό θεσμικό πλαίσιο έχει προ πολλού διαμορφωθεί, οι συζητήσεις και οι επιλογές κατά τη διαμόρφωσή του είναι περιορισμένες, ενόψει μάλιστα της συσσωρευμένης διεθνούς εμπειρίας. Θα μπορούσε να λεχθεί ότι ειδικά ο νόμος για τους συνεταιρισμούς, απαιτεί πολλή εργασία «τεχνοκρατών» και λίγη ενασχόληση πολιτικών. Ο διάλογος σε ήπιους και συναινετικούς τόνους είναι αναγκαίος για να επιλεγούν οι προσφορότερες λύσεις. Επειδή δε η συλλογική δραστηριότητα μπορεί να επιτύχει μόνο με συναίνεση και επιχειρηματολογία, ανάλογο κλίμα επιβάλλεται να επικρατεί και κατά τη συζήτηση των σημείων που επιτρέπουν επιλογές. Υψηλοί τόνοι συνδέονται συνήθως με ανεπάρκεια πειστικών επιχειρημάτων.

3. Ανάγκη επαρκούς διαλόγου

Αφού ο συνεταιριστικός νόμος απαιτείται να έχει σταθερότητα και διάρκεια, χρειάζεται να τύχει επιμελημένης επεξεργασίας. Οι πρόσφατοι νόμοι ψηφίστηκαν σε κλίμα βιασύνης και αντιπαραθέσεων. Το αποτέλεσμα ήταν να οδηγήσουν σε νέους νόμους και αυτός ο φαύλος κύκλος θα συνεχίζεται, αν και πάλι ακολουθηθεί ο ίδιος δρόμος. Επαρκής διάλογος δεν σημαίνει κατ' ανάγκην χρονοβόρος διάλογος. Ο χρόνος, που θα διατεθεί για εμπάθυνση και τεκμηρίωση, θα κερδηθεί στο πολλαπλάσιο από τη μακροβιότητα του αποτελέσματος.

4. Γενική εικόνα θετική

Η γενική εικόνα, που παρουσιάζει η πρόταση Σχεδίου Νόμου, που δόθηκε στη δημοσιότητα, είναι θετική, ως προς τον προτεινόμενο τρόπο ρύθμισης σημαντικών θεμάτων και σε σύγκριση πάντοτε με το υφιστάμενο θεσμικό πλαίσιο. Βεβαίως, παρατηρήσεις υπάρχουν πολλές και θα διατυπωθούν από πολλές πλευρές, με ανάλογη αιτιολόγηση, για την προσφορότερη ρύθμιση επιμέρους θεμάτων. Στη συνέχεια παρουσιάζονται και αιτιολογούνται ορισμένες τέτοιες παρατηρήσεις.

Ι.Ι. Ειδικότερες παρατηρήσεις

1. Άρθρο 4. Ο ελάχιστος αριθμός ατόμων που απαιτείται για την ίδρυση συνεταιρισμού, ορίζεται σε 20 έναντι των 50 που απαιτούσε ο νόμος 1541/85. Από ορισμένες πλευρές υποστηρίχθηκε η άποψη ότι ο μικρός αριθμός συμβάλλει στην πολυδιάσπαση των συνεταιρισμών.

Η άποψη που υποστηρίζεται εδώ είναι ότι ο συνεταιριστικός θεσμός πρέπει να είναι στη διάθεση ακόμη και μικρών ομάδων ατόμων, όταν τα άτομα αυτά κρίνουν ότι μέσω του συνεταιρισμού μπορούν να επιτύχουν τους στόχους τους. Ασφαλώς, το μήνυμα του συνεταιριστικού θεσμού είναι ότι η δύναμη αποκτάται με την ένωση — «εν τη ενώσει η ισχύς». Ασφαλώς, επίσης, το μήνυμα των συνεταιρισμών ανά τον κόσμο είναι η συνεργασία ή οι συγχωνεύσεις των συνεταιρισμών για την αύξηση της ανταγωνιστικότητας. Ακόμη και εθνικοί επιπέδου συνεταιρισμοί έχουν δημιουργηθεί σε ορισμένες χώρες. Αυτό όμως ποτέ δεν έχει επιτευχθεί με διατάξεις νόμων αλλά με την κατανόηση της αποτελεσματικότητας της διευρυμένης συλλογικότητας. Δεν είναι συμπτωματικό το γεγονός ότι σε καμιά νομοθεσία ευρωπαϊκής χώρας δεν συναντάται υψηλός αριθμός στη νομοθεσία (Αυστρία 3, Γαλλία 7, Γερμανία 7, Ελβετία 7, Βέλγιο 7, Αγγλία 7, Ιταλία 9, Λουξεμβούργο 5, Κύπρος 12). Η διατήρηση σε χαμηλά επίπεδα του ελαχίστου αριθμού μελών, οφείλεται στην ανάγκη να εξυπηρετούνται μορφές συνεταιριστικής δράσης που δεν αποδίδουν σε μεγάλους αριθμούς, όπως π.χ. της από κοινού παραγωγής, που αποτελεί προωθημένη αλλά πολύ δύσκολη μορφή συνεργασίας. Εξάλλου οι μεγάλοι αριθμοί, που καθορίστηκαν από το νόμο 921/79 για δεύτερο συνεταιρισμό και από το νόμο 1541/85 για όλους τους συνεταιρισμούς, δεν είχαν κάποιο ουσιαστικό αποτέλεσμα.

2. Άρθρο 7. Η συμμετοχή νομικών προσώπων στο συνεταιρισμό έχει αποτελέσει κατά καιρούς θέμα πολλών συζητήσεων. Η πρόταση σχεδίου νόμου αναφέρει ότι και νομικά πρόσωπα μπορούν να γίνουν μέλη του συνεταιρισμού, εφόσον, όπως προβλέπεται και για τα φυσικά πρόσωπα, κατέχουν εκμεταλλεύσεις σε οποιοδήποτε κλάδο της αγροτικής οικονομίας, στις οποίες θα πρέπει να διαθέτουν το μέγιστο του χρόνου τους και από τις οποίες να προσπορίζονται κατά κύριο λόγο το εισόδημά τους και ο κλάδος αυτός να προβλέπεται από τον καταστατικό σκοπό του συνεταιρισμού.

Τα ερωτήματα που γεννώνται από τη διάταξη αυτή είναι δύο:

α) Γιατί κρίνεται αναγκαίο να ρυθμισθεί από το νόμο η συμμετοχή ή όχι νομικών προσώπων στο συνεταιρισμό; και

β) Είναι αναγκαίο να ορισθούν τα χαρακτηριστικά των μελών με τον τρόπο που ορίζονται, δηλ. σε συνάρτηση με το χρόνο απασχόλησης και με το αποκομιζόμενο αποτέλεσμα;

Ως προς το πρώτο ερώτημα, γεγονός και μόνο ότι το θέμα αυτό ανάγεται σε μείζον, χωρίς πραγματικά να είναι, η συμμετοχή νομικών προσώπων όφειλε να αφεθεί να ρυθμίζεται από το καταστατικό. Αν τα μέλη εκτιμούν ότι η συνεργασία τους με νομικά πρόσωπα, που δραστηριοποιούνται προς τον ίδιο στόχο, οδηγεί σε αμοιβαίο όφελος, θα μπορούσαν με το καταστατικό να δεχθούν τη συνεργασία. Αν όχι, το καταστατικό θα μπορούσε να

επιτρέπει την είσοδο μόνο φυσικών προσώπων. Πάντως, στον ευρωπαϊκό χώρο, η συμμετοχή νομικών προσώπων στους συνεταιρισμούς δεν παρεμποδίζεται από τη νομοθεσία. Οι νομοθεσίες της Αυστρίας, της Ιταλίας, της Ισπανίας και της Γαλλίας αναφέρονται ρητά στη δυνατότητα αυτής της συμμετοχής. Στη Γερμανία το θέμα αφήνεται να ρυθμίζεται από τα καταστατικά, ενώ στην Ελβετία μέλη μπορούν να γίνουν και επιχειρήσεις δημοσίου δικαίου, καθώς και εμπορικές επιχειρήσεις.

Περισσότερο σημαντικό είναι το δεύτερο ερώτημα. Ο νομοθέτης, για να εναρμονισθεί προφανώς προς τα προβλεπόμενα από κανονισμούς της ΕΟΚ για τους κατά κύριο επάγγελμα γεωργούς, διαμορφώνει το συνεταιριστικό θεσμό έτσι ώστε να ανταποκρίνεται προς τις ανάγκες μόνο των κατά κύριο επάγγελμα γεωργών, λησμονώντας ότι ο συνεταιριστικός θεσμός είναι ευρύτερος από ένα εργαλείο εφαρμογής κάποιου μέτρου πολιτικής. Αν η διάταξη αυτή παραμείνει όπως έχει, θα υπάρξουν ορισμένες σημαντικές παρενέργειες. Όσοι δεν είναι κατά κύριο επάγγελμα γεωργοί, όχι μόνο δεν θα μπορούν να γίνουν μέλη αλλά και δεν θα μπορούν να συστήσουν χωριστό δικό τους αγροτικό συνεταιρισμό. Θα μπορούν όμως να συστήσουν αστικό συνεταιρισμό για τον οποίο απαιτούνται 15 μέλη, διασπώντας έτσι την ενιαία διαχείριση των προϊόντων και ενδεχομένως των εφοδίων, προς ζημία όλων των πλευρών. Παραβλέπεται επίσης το γεγονός, ότι με τις επικρατούσες στην Ελλάδα συνθήκες προσδιορισμού του χρόνου απασχόλησης και της προέλευσης του εισοδήματος, είναι σχεδόν αδύνατος ο προσδιορισμός των κατά κύριο επάγγελμα γεωργών με κριτήρια χρόνου απασχόλησης και εισοδήματος. Τέλος, δεν έχει λιγότερη σημασία να τονισθεί, ότι σύμφωνα με τις συνεταιριστικές Αρχές, η συμμετοχή στους συνεταιρισμούς πρέπει να είναι προσιτή σε όλα τα άτομα που μπορούν να κάνουν χρήση των υπηρεσιών τους και που αποδέχονται τις ευθύνες συμμετοχής.

Φαινομενικά, μιά διάταξη όπως αυτή που περιλαμβάνεται στο σχέδιο νόμου, θα εξυπηρετούσε τους κατά κύριο επάγγελμα γεωργούς διότι οι αποφάσεις των συνεταιρισμών δεν θα επηρεάζονταν από τις απόψεις (που εκδηλώνονται με ψήφους) ατόμων που δεν θίγονται καθοριστικά από την πορεία των συνεταιρισμών. Με την πορεία όμως των εξελίξεων στη γεωργία, με την απουσία διαδοχής σε σημαντικό ποσοστό γεωργικών εκμεταλλεύσεων και με τη διατήρηση των εκμεταλλεύσεων από άτομα που έχουν άλλο κύριο επάγγελμα, ο αριθμός των κατά κύριο επάγγελμα γεωργών συνεχώς θα συρρικνώνεται, με αντίστοιχη συρρίκνωση του προϊόντος. Επιπλέον, δεν είναι λίγες οι περιπτώσεις, που άτομα μερικώς απασχολούμενα στη γεωργία έχουν προσφέρει και προσφέρουν πολύτιμες υπηρεσίες στους συνεταιρισμούς, λόγω αυξημένων γνώσεων και ικανοτήτων. Μπορεί βάσιμα να υποστηριχθεί η άποψη, ότι οι σημερινές εξελίξεις ακριβώς επιβάλλουν συμμετοχή σε συνεταιρισμούς ατόμων με πρόσθετες ικανότητες. Σε άλλες χώρες υπάρχουν περιπτώσεις, που άτομα μη συνδεδεμένα καν με τις δραστηριότητες του συνεταιρισμού καλούνται να μετάσχουν όχι απλώς ως μέλη αλλά και στη διοίκηση των συνεταιρισμών.

3. Άρθρο Το σημείο του άρθρου 7, το οποίο επίσης χρειάζεται σχολιασμό, είναι το αναφερόμενο στον περιορισμό να γίνεται δεκτό στο συνεταιρισμό μόνο ένα μέλος από την ίδια αγροτική εκμετάλλευση. Ο προφανής σκοπός αυτού του περιορισμού είναι να σταματήσει η κατάχρηση της

εγγραφής πολλών μελών για λόγους ψηφοθηρικούς.

Είναι γεγονός ότι τέτοιες διατάξεις δεν συναντώνται στη συνεταιριστική νομοθεσία. Είναι όμως επίσης γεγονός, ότι τέτοιου είδους κατάχρηση δεν συναντάται σε άλλες χώρες.

Η συνεταιριστική Αρχή, που προαναφέρθηκε, ορίζει ότι μέλη των συνεταιρισμών γίνονται όσοι μπορούν να κάνουν χρήση των υπηρεσιών τους. Είναι προφανές, ότι όταν ένα μέλος μιάς γεωργικής εκμετάλλευσης μετέχει στο συνεταιρισμό, μπορεί να αξιοποιήσει κάθε δυνατότητα που προσφέρει ο συνεταιρισμός. Μπορεί να διαθέσει όλη την παραγωγή της εκμετάλλευσης, αν αυτή είναι η δραστηριότητα του συνεταιρισμού, ή να προμηθευθεί όλα τα εφόδια για τη γεωργική εκμετάλλευση. Η προσθήκη ενός δεύτερου ή ενός τρίτου μέλους δεν οδηγεί σε διεύρυνση της χρήσης των υπηρεσιών του συνεταιρισμού.

Αν, ως επιχείρημα συμμετοχής περισσότερων μελών από την ίδια εκμετάλλευση, γίνει επίκληση της δυνατότητας του συνεταιρισμού να συγκεντρώσει περισσότερα κεφάλαια, αυτός είναι ο λιγότερο ενδεδειγμένος τρόπος, διότι επιβαρύνει περισσότερο τις πολυμελείς οικογένειες. Αν αντίθετα, ως επιχείρημα χρησιμοποιηθεί, η αύξηση του επηρεασμού εκ μέρους των πολυμελών οικογενειών, τότε γίνεται παρανόηση του συνεταιριστικού θεσμού, ο οποίος είναι οικονομικός θεσμός με πολλές δυνατότητες προσφοράς στο κοινωνικό σύνολο αλλά δεν είναι σωματείο. Εξάλλου, κανένα πρόσθετο όφελος δεν μπορεί να προσδοκά το δεύτερο ή το τρίτο μέλος της ίδιας εκμετάλλευσης, ενώ σε περίπτωση επιβολής εισφοράς για κάλυψη ζημιών του συνεταιρισμού, θα κληθεί να καταβάλει την επιβάρυνση. Κανένα οικονομικά σκεπτόμενο άτομο δεν θα δεχόταν να αναλαμβάνει υποχρεώσεις χωρίς να προσδοκά οφέλη.

4. Άρθρο 9. Σύμφωνα με το σχέδιο νόμου, η Γενική Συνέλευση έχει την αποκλειστική αρμοδιότητα να αποφασίσει οριστικά για την αποδοχή ή όχι κάποιου νέου μέλους. Ο προηγούμενος νόμος θεωρούσε την εγγραφή νέων μελών υποχρεωτική, εφόσον συντρέχουν οι προϋποθέσεις του νόμου και του καταστατικού. Στην περίπτωση απόρριψης της εγγραφής νέου μέλους από τη Γενική Συνέλευση, ο ενδιαφερόμενος μπορούσε να προσφύγει στο Ειρηνοδικείο, το οποίο εξέταζε τη νομιμότητα και όχι τη σκοπιμότητα εγγραφής (πλην των περιπτώσεων δασικών ή αλιευτικών συνεταιρισμών).

Η πρώτη συνεταιριστική Αρχή ορίζει ότι η συμμετοχή στο συνεταιρισμό πρέπει να είναι εθελοντική και προσιτή, χωρίς τεχνητούς περιορισμούς. Δεν πρέπει, δηλαδή, να εγείρονται πλασματικά εμπόδια ή να γίνονται διακρίσεις πολιτικής, θρησκευτικής ή άλλης μορφής. Όταν όμως ανακύπτουν αντικειμενικά προβλήματα από τη συμμετοχή νέων μελών, η γενική συνέλευση, η οποία αναμφισβήτητα αποτελεί το όργανο που πρέπει να αποφασίζει, πρέπει να έχει τη δυνατότητα να μην αποδέχονται την εγγραφή νέων μελών. Η ανεπάρκεια των εγκαταστάσεων στο να εξυπηρετήσουν περισσότερα μέλη αποτελεί ένα παράδειγμα αντικειμενικής δυσκολίας. Συνεπώς, το νόημα της ελεύθερης εισόδου (ή της «ανοιχτής πόρτας») στους συνεταιρισμούς δεν πρέπει να ερμηνεύεται ως ταυτόσημο με την απουσία οποιουδήποτε ελέγχου. Ακόμη και η αδυναμία συνεργασίας των

υπαρχόντων με τα υποψήφια μέλη, αποτελεί σοβαρό λόγο μη αποδοχής της υποψηφιότητάς τους.

Από την άλλη πλευρά όμως, η αρμοδιότητα και η εξουσία αυτή της γενικής συνέλευσης δεν πρέπει να χρησιμοποιείται καταχρηστικά προς εξυπηρέτηση άλλων σκοπιμοτήτων.

Πρακτικά, από τις δύο λύσεις, δηλ. της υποχρεωτικής αποδοχής με απόφαση δικαστηρίου και της οριστικής απόφασης από τη γενική συνέλευση, προτιμότερη και σύμφωνη με το πνεύμα των συνεταιριστικών αρχών είναι η δεύτερη. Συνεργασία χωρίς τη βούληση έστω του ενός από τα δύο μέρη, δεν θα έχει θετικά αποτελέσματα. Άλλωστε, όταν η είσοδος είναι περίπου αυτόματη, θα επιβραβεύονται τα άτομα εκείνα τα οποία θα περιμένουν να δουν τα αποτελέσματα της πρωτοβουλίας των άλλων και εφόσον είναι τα επιθυμητά θα εγγράφονται. Έτσι θα επωφελούνται από τις επιτυχίες των υπολοίπων χωρίς να αναλαμβάνουν οποιοδήποτε κίνδυνο.

5. Άρθρο 11. Το σχέδιο νόμου ρυθμίζει με τον ίδιο ακριβώς τρόπο όπως και ο νόμος 1541/85 το θέμα των οικονομικών απαιτήσεων των μελών κατά την αποχώρηση: «Ο συνεταίρος που αποχωρεί αναλαμβάνει την ονομαστική αξία της συνεταϊρικής του μερίδας ή του τμήματός της που έχει ήδη καταβάλει, με ανάλογη μείωσή της σε περίπτωση ζημιών του συνεταϊρισμού». Σε περίπτωση θανάτου του μέλους ακολουθείται ο ίδιος κανόνας. Την ίδια ρύθμιση περιελάμβανε και ο νόμος 921/79. Αντίθετα, ο νόμος 602/15 άφηνε στο καταστατικό το να ορίσει τα δικαιώματα του εξερχομένου συνεταϊρου επί της εταιρικής περιουσίας (άρθρο 17). Σε περίπτωση απουσίας ρύθμισης από το καταστατικό, ο συνεταϊρος εδικοιούτο την εταιρική μερίδα του αναπροσαρμοσμένη με βάση την εταιρική περιουσία (στην οποία δεν συνυπολογίζονται τα αποθεματικά) και τον αριθμό των συνεταϊρων (άρθρο 18). Ανάλογη προς τη ρύθμιση του νόμου 602/15 παρουσιάζεται και εκείνη του 1667/76 για την περίπτωση θανάτου μέλους, οπότε αποδίδεται η συνεταϊρική μερίδα, υπολογιζομένης της αξίας της σε πραγματικούς όρους (άρθρο 3, παρ. 1).

Το θέμα των οικονομικών δικαιωμάτων των εξερχομένων μελών αναφέρεται εδώ, διότι έχει ιδιαίτερη σημασία τόσο για την παρακίνηση των μελών να προσφέρουν περισσότερα κεφάλαια στο συνεταϊρισμό τους, όσο και για την οικονομική ισχυροποίηση των συνεταϊρισμών.

Οι ρυθμίσεις που έχουν υιοθετηθεί από τις νομοθεσίες ευρωπαϊκών χωρών ποικίλλουν.

Στην Αυστρία το καταστατικό μπορεί να προβλέπει δικαίωμα επιστροφής, στο μέλος που αποχωρεί, όχι μόνο των συνεταϊριστικών μερίδων αλλά και ποσοστού από τα αποθεματικά. Αν το καταστατικό δεν περιλαμβάνει σχετική ρύθμιση, το δικαίωμα του μέλους περιορίζεται στην επιστροφή της αξίας των μερίδων του, από την οποία εκπίπτουν οι ζημιές του ισολογισμού του έτους αποχώρησης.

Στο Βέλγιο, είναι δυνατή τόσο η ανατίμηση των συνεταϊριστικών μερίδων όσο και η προσθήκη του αποθεματικού στο κεφάλαιο των μερίδων, οπότε το μέλος που αποχωρεί, θεμελιώνει δικαίωμα και σε ποσοστό του αποθεματικού αυτού εκτός από το ποσό των μερίδων του.

Στη Γαλλία, δίνεται η δυνατότητα στο συνεταιρισμό να προβαίνει σε ανατίμηση των συνεταιριστικών μερίδων, αντλώντας πόρους από τα πλεονάσματα διαχείρισης που προκύπτουν από τις συναλλαγές με τα μέλη. Στις περιπτώσεις που αυτό γίνεται, το μέλος που αποχωρεί έχει δικαιώματα αυξημένα σε σύγκριση με την ονομαστική αξία των μερίδων. Σε περίπτωση ζημιών, το επιστρεφόμενο ποσό μπορεί να είναι μικρότερο από την ονομαστική αξία των μερίδων ή και μηδέν.

Στη Γερμανία, η νομοθεσία προβλέπει την επιστροφή της αξίας των συνεταιριστικών μερίδων και δεν παραχωρεί δικαίωμα επί των αποθεματικών. Το καταστατικό μπορεί να προβλέπει τη δημιουργία ειδικού κονδυλίου για την αποζημίωση των μελών που αποχωρούν.

Στην Ιταλία, η αποχώρηση του μέλους συνεπάγεται επιστροφή της αξίας των μερίδων, μειωμένων σε περίπτωση ζημιών. Σε περίπτωση όμως που δεν διανέμονται τα πλεονάσματα διαχείρισης, αλλά πιστώνονται σε εξατομικευμένο αποθεματικό, το μέλος που αποχωρεί παίρνει και το μερίδιό του από το αποθεματικό αυτό.

Στην Ολλανδία, η νομοθεσία δεν αναφέρεται στην επιστροφή μερίδων με την αποχώρηση. Από το καταστατικό μπορεί να προβλεφθεί επιστροφή μερίδων και σε τιμή ανώτερη από την ονομαστική, αν και αυτό δεν φαίνεται να συμβαίνει στην πράξη. Προσθήκη αποθεματικών στο κεφάλαιο των μερίδων δεν απαγορεύεται από το νόμο, αλλά φαίνεται ότι ελάχιστα χρησιμοποιείται στην πράξη.

Στην Ελβετία, αν δεν υπάρχει διαφορετική ρύθμιση από το καταστατικό, η νομοθεσία δεν παρέχει δικαίωμα επί της συνεταιριστικής περιουσίας στα μέλη που αποχωρούν. Τα καταστατικά που προβλέπουν τέτοιο δικαίωμα, πρέπει να το προσδιορίζουν, αποκλείοντας, πάντως, το αποθεματικό. Το καταστατικό μπορεί, επίσης, να προβλέπει και αποζημίωση από τον αποχωρούντα προς το συνεταιρισμό, αν η αποχώρησή του προκαλεί βλάβη των συμφερόντων του συνεταιρισμού.

Σε αντιπαραβολή προς την ποικιλομορφία των νομοθετικών ρυθμίσεων, πρέπει να αναφερθεί ότι οι συνεταιριστικές Αρχές αναφέρονται μόνο στο χειρισμό του επιτοκίου των συνεταιριστικών μερίδων. Ξεκινώντας από το συνεταιρισμό του Ροτσντέιλ, που όριζε ότι «το κεφάλαιο του συνεταιρισμού το προμηθεύουν τα μέλη και αμείβεται με σταθερό επιτόκιο», έφθασε στις μέρες μας ως: «Οι συνεταιριστικές μερίδες πρέπει να απολαμβάνουν ένα περιορισμένο επιτόκιο ή καθόλου». Σήμερα, όμως, που οι ανάγκες των συνεταιρισμών σε κεφάλαια είναι αυξημένες, γίνονται πολλές συζητήσεις για την προσέλκυση κεφαλαίων από τα μέλη ή από άλλες πηγές. Μιά πιο ρεαλιστική αντιμετώπιση του θέματος των μερίδων, όπως είναι το εύλογο επιτόκιο, ώστε με τον ανατοκισμό να δημιουργεί κάποιο σημαντικό κεφάλαιο αποδιδόμενο κατά την έξοδο του μέλους, θα αποτελούσε το ελάχιστο κίνητρο αυτοχρηματοδότησης και ανάπτυξης των συνεταιρισμών.

Ός προς το χειρισμό αυτού του σημαντικού σημείου, θα ήταν εύλογο να δοθεί περιθώριο ρύθμισης του θέματος από το καταστατικό και μόνο σε περίπτωση απουσίας σχετικής ρύθμισης να εφαρμόζεται ο κανόνας ποпу έχει τεθεί στο σχέδιο νόμου.

6. Άρθρο 13. Το σχέδιο νόμου εναποθέτει στο καταστατικό το να ορίσει το ύψος της συνεταιριστικής μερίδας, το οποίο όμως δεν μπορεί να είναι μικρότερο των 50.000 δρχ.

Ο καθορισμός του ύψους της συνεταιριστικής μερίδας από το νόμο ξεκίνησε με το νόμο 921/79 και συνεχίσθηκε με τον 1541/85. Ο νόμος 602/15 άφηνε τον καθορισμό στο καταστατικό και αυτός είναι ο κανόνας στις ευρωπαϊκές χώρες. Άλλωστε δεν έχει νόημα ο καθορισμός απόλυτου χρηματικού μεγέθους σε νόμο, ο οποίος προορίζεται να ρυθμίζει τα συνεταιριστικά θέματα επί μεγάλο διάστημα. Οι λόγοι είναι πολλοί, όπως:

α) Η πραγματική αξία του καθοριζόμενου ποσού μειώνεται συνεχώς με την πάροδο του χρόνου και θα πρέπει συνεχώς να αναπροσαρμόζεται με νόμο.

β) Όσοι έχουν καταβάλει κατά το παρελθόν κάποιο ποσό, που ονομαστικά ίσως ήταν πολύ μικρότερο, καλούνται να πληρώσουν πρόσθετο ποσό, ενώ η πραγματική αξία του καταβληθέντος ποσού ενδέχεται να ήταν πολύ υψηλότερη από το καθοριζόμενο σε δεδομένη στιγμή. Όσοι π.χ. κατέβαλαν 25.000 δρχ. το 1985, έχουν ήδη πληρώσει στην πραγματικότητα πολύ περισσότερα από τις 50.000 δρχ. που θα ζητηθούν από ένα νεοεισερχόμενο μέλος.

γ) Αν ένας συνεταιρισμός δεν αναλαμβάνει σοβαρές δραστηριότητες, δεν υπάρχει λόγος να έχει υψηλές μερίδες.

Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι το υψηλό κεφάλαιο των μερίδων εξασφαλίζει μαζί με την τυχόν αυξημένη πολλαπλάσια ευθύνη, μεγαλύτερη δανειοληπτική ικανότητα στο συνεταιρισμό και περιθώρια δραστηριοποίησης. Αλλά τη δραστηριοποίηση οφείλουν να την επιδιώξουν τα μέλη, οπότε θα διαπιστώσουν ότι χωρίς επαρκή δική τους συμμετοχή ελάχιστα μπορούν να επιτύχουν. Εξάλλου με την εφαρμογή τραπεζικών κριτηρίων για τη δανειοδότηση των συνεταιρισμών, γρήγορα τα μέλη θα αντιληφθούν ότι η δική τους αξιολογη συμμετοχή αποτελεί ανάγκη. Είναι δε προτιμότερο να αποφασίζουν τα μέλη για το ρόλο του συνεταιρισμού τους και να διαπιστώνουν τις απαιτήσεις για την επίτευξη των στόχων τους, παρά να ακολουθούν νομοθετικές διατάξεις.

7. Άρθρο 13. Η παρ. 4 του άρθρου 13 του σχεδίου νόμου ορίζει ότι το καταστατικό μπορεί να προβλέπει τη δυνατότητα απόκτησης περισσότερων της μιάς συνεταιριστικών μερίδων εκ μέρους των μελών και τις από αυτές απορρέουσες υποχρεώσεις και δικαιώματα. Για τις πρόσθετες μερίδες δεν ισχύει το δεκαπλάσιο της ευθύνης που προβλέπει το άρθρο 14, παρ. 1. Το καταστατικό μπορεί να ορίζει ότι ο συνεταίρος διαθέτει και δεύτερη ψήφο εφόσον κατέχει τουλάχιστον τέσσερις συνεταιρικές μερίδες. (άρθρο 16, παρ. 2).

Η διάταξη αυτή είναι παραπλήσια προς τα προβλεπόμενα από το νόμο 602/15, ο οποίος όριζε ότι στους συνεταιρισμούς με περιορισμένη ευθύνη ορίζεται από το καταστατικό ο ανώτατος αριθμός μερίδων που μπορούν να συγκεντρωθούν στο ίδιο πρόσωπο (άρθρο 20). Το καταστατικό επίσης μπορούσε να ορίζει ότι ο συνεταίρος που διαθέτει περισσότερες από πέντε μερίδες διαθέτει και δεύτερη ψήφο, ποτέ όμως περισσότερες των δύο (άρθρο 43).

Ο νόμος 921/79 (άρθρο 17) επέτρεπε επίσης το να οριστεί από το καταστατικό η δυνατότητα απόκτησης περισσότερων μεριδων από τα μέλη (μέχρι τρεις), με κριτήρια που θα όριζε το καταστατικό. Στην περίπτωση αυτή οι συνεταιριστικές μερίδες αντιστοιχούσαν σε ίσο αριθμό ψήφων στη γενική συνέλευση. Στο νόμο 1541/85 δεν είχε προβλεφθεί η δυνατότητα απόκτησης πρόσθετων μεριδων, ενώ ο μεταγενέστερος 1667/86 για τους αστικούς συνεταιρισμούς προβλέπει τη δυνατότητα απόκτησης πρόσθετων μεριδων χωρίς αυτό να συνδέεται με περισσότερες της μίας ψήφους.

Στις ευρωπαϊκές νομοθεσίες, με εξαίρεση την Αυστρία, όπου το θέμα ρυθμίζεται από τα καταστατικά, προβλέπεται η δυνατότητα να αποκτήσουν τα μέλη περισσότερες από μία συνεταιριστικές μερίδες, με σκοπό την αύξηση του συνεταιριστικού κεφαλαίου. Ποικιλία παρατηρείται αναφορικά με τις ρυθμίσεις για την απόκτηση περισσότερων από μίας ψήφων. Η αυστριακή και η ελβετική νομοθεσία δεν θεσπίζουν την πολλαπλή ψήφο, την οποία αντίθετα δέχεται η βελγική. Η βρετανική ορίζει ότι ο μέγιστος αριθμός ψήφων ενός μέλους δεν μπορεί να ξεπεράσει το ένα δέκατο του συνόλου, ενώ η γαλλική θέτει ως όριο το ένα εικοστό του συνόλου. Η γερμανική, η ολλανδική και η ισπανική νομοθεσία αφήνουν το θέμα να ρυθμισθεί από τα καταστατικά των συνεταιρισμών. Η ιταλική νομοθεσία δίνει τη δυνατότητα να οριστεί από το καταστατικό πολλαπλή ψήφος για τα νομικά πρόσωπα - μέλη του συνεταιρισμού σε αναλογία με το κεφάλαιο της συμμετοχής τους ή και τον αριθμό των μελών τους. Όμως ο αριθμός των ψήφων τους δεν επιτρέπεται να ξεπεράσει τις πέντε.

Η προαναφερόμενη ποικιλομορφία των ρυθμίσεων συναντάται στην πράξη ενώ η συνεταιριστική Αρχή ορίζει ότι τα μέλη των πρωτοβάθμιων οργανώσεων πρέπει να απολαμβάνουν ίσα δικαιώματα ψήφου (κάθε άτομο μία ψήφος). Προφανώς, η λειτουργική αναγκαιότητα των συνεταιρισμών έπεισε τους νομοθέτες αρκετών χωρών να αφήσουν στους ίδιους τους συνεταιρισμούς το να επιλέξουν με τα καταστατικά τους κατά πόσον θα δεχθούν περιορισμένες αποκλίσεις από τον απόλυτο κανόνα.

8. Άρθρο 14. Στο σχέδιο νόμου ορίζεται ότι «για τις υποχρεώσεις του συνεταιρισμού προς τρίτους, τα μέλη ευθύνονται περιορισμένα και μέχρι το δεκαπλάσιο τουλάχιστον του ύψους της συνεταιριστικής μερίδας. Το καταστατικό μπορεί να προβλέπει και θέσπιση υψηλότερου ορίου ευθύνης των συνεταίρων». Δηλαδή, αφού προβλέπεται ελάχιστο ύψος μερίδας 50.000 δρχ., το ελάχιστο ύψος ευθύνης ορίζεται σε 500.000 δρχ.

Πρόβλεψη από το νόμο ενός τόσο μεγάλου πολλαπλασίου της μερίδας είναι εντελώς ασυνήθιστη και αψυχολόγητη, όταν και μετά τη σημαντικότερη αύξηση του ελάχιστου κεφαλαίου των ΕΠΕ το ελάχιστο ύψος ευθύνης τους ανέρχεται σε 3 εκ. δρχ., δηλ. το αντίστοιχο 6 μελών συνεταιρισμού. Μπορεί η πρόθεση του νομοθέτη να είναι η συνειδητοποίηση εκ μέρους των μελών της σοβαρότητας της προσπάθειας που αναλαμβάνουν, αλλά το αντικίνητρο αυτό καθίσταται σχεδόν απαγορευτικό της συνεργασίας.

Ο λόγος της καθιέρωσης της (οικονομικής) «ευθύνης» στους συνεταιρισμούς υπήρξε η πλασματική προσαύξηση του κεφαλαίου που δεν ήταν σε θέση να καταθέσουν τα μέλη. Με την αυξημένη ευθύνη τους τα μέλη πρόσφεραν εγγύηση στους συναλλασσόμενους, μερικές φορές μάλιστα με όλη

την παρουσία τους (συνεταιρισμοί απεριόριστης ευθύνης). Αυτό όμως απο-τελούσε δική τους επιλογή και έδειχνε την αμοιβαία εμπιστοσύνη που επικρατούσε μεταξύ των μελών και την πεποίθησή τους για επιμελημένη και αποδοτική διαχείριση. Με τη μεγέθυνση των συνεταιρισμών, σε σημείο να μη γνωρίζονται, συχνά, μεταξύ τους τα μέλη, επικράτησε η περιορισμένη ευθύνη, την οποία πάλι καθορίζουν τα μέλη. Ειδικά δε, στο στάδιο που βρίσκονται οι συνεταιρισμοί στην Ελλάδα (στην έξοδο από έναν έντονο κρατικό παρεμβατισμό), ένα νομοθετικά επιβαλλόμενο μεγάλο ύψος ευθύνης θα συντελέσει στην αποφυγή είτε συμμετοχής σε συνεταιρισμό είτε ανάληψης πρωτοβουλιών, ώστε να αποφεύγονται οι κίνδυνοι.

Στην Ευρώπη, το ύψος της ευθύνης αποτελεί θέμα ρυθμιζόμενο κατά κανόνα από το καταστατικό (Αυστρία, Βέλγιο, Γερμανία, Ιταλία, Ολλανδία, Ισπανία, Ελβετία). Όπου δε ορίζεται ελάχιστο από το νόμο, όπως στη Γαλλία, αποτελεί ένα μικρό πολλαπλάσιο της μερίδας (διπλάσιο). Στην Αγγλία η νομοθεσία περιορίζει την ευθύνη των μελών στο ύψος του κεφαλαίου των μερίδων. Η ρύθμιση του νόμου 921/79, που άφηγε στα καταστατικά το να προσδιορίσουν το ύψος της ευθύνης στο ίσο ή πολλαπλάσιο της συνεταιριστικής μερίδας (άρθρο 19, παρ. 1) ή η παραπλήσια του νόμου 1667/86 είναι περισσότερο κατάλληλες ή έστω του νόμου 1541/85, που όριζε ευθύνη τριπλάσια της αξίας της συνεταιριστικής μερίδας.

9. Άρθρο 18. Για την απαρτία της γενικής συνέλευσης, το σχέδιο νόμου ορίζει ότι για ορισμένα σημαντικά θέματα απαιτείται η παρουσία τουλάχιστον των 2/3 του συνολικού αριθμού των μελών. Σε περίπτωση μη επίτευξης απαρτίας, πραγματοποιείται επαναληπτική γενική συνέλευση και υπάρχει απαρτία εφόσον είναι παρόντα τα μισά τουλάχιστον μέλη. Δεν προβλέπεται στη συνέχεια διαδικασία για την περίπτωση που δεν θα επιτευχθεί η παρουσία του μισού αριθμού των μελών στην επαναληπτική συνέλευση.

Επειδή σε ορισμένες περιπτώσεις, ιδίως σε συνεταιρισμούς που παρουσιάζουν προβλήματα, δεν υπάρχει προθυμία προσέλευσης και δημιουργούνται αδιέξοδα, είναι σκόπιμο να θεσπισθεί η δυνατότητα νέας επαναληπτικής γενικής συνέλευσης, η οποία, όπως στις συνήθεις περιπτώσεις, να έχει απαρτία ανεξάρτητα από τον αριθμό των παρισταμένων μελών.

10. Άρθρο 22. Στο άρθρο 22 το σχέδιο νόμου αναφέρεται και στη συμμετοχή εκπροσώπου του προσωπικού στο διοικητικό συμβούλιο, μιά αξιολογή καινοτομία του νόμου 1541/85, η οποία, ως νεοεισαχθείσα, έδωσε τη δυνατότητα της αξιολόγησής της.

Ο νόμος 1541/85 είχε θεσπίσει δύο διαφορετικούς τρόπους συμμετοχής. Στους πρωτοβάθμιους συνεταιρισμούς, ο εκπρόσωπος του προσωπικού έχει όλα τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των λοιπών μελών του διοικητικού συμβουλίου, πλην της δυνατότητας εκλογής στα συνεταιριστικά αξιώματα, ενώ στις ενώσεις και στις ανωτέρου βαθμού συνεταιριστικές οργανώσεις έχει όλα τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των λοιπών μελών, μόνο όταν συζητούνται θέματα προσωπικού. Στα υπόλοιπα θέματα συμμετέχει μόνο με

δικαίωμα λόγου.

Διαφορετικά, επίσης, καθορίζει ο νόμος 1541/85 τη σχέση συμμετοχής του εκπροσώπου του προσωπικού στους πρωτοβάθμιους και στους λοιπούς συνεταιρισμούς ως προς τα λοιπά μέλη. Στους πρωτοβάθμιους ο περιττός αριθμός των μελών του Δ.Σ. σχηματίζεται μαζί με τον εκπρόσωπο του προσωπικού, ενώ στους λοιπούς ο εκπρόσωπος του προσωπικού προστίθεται στον περιττό αριθμό μελών του Δ.Σ. και γι' αυτό προβλέπεται ότι σε περίπτωση ισοψηφίας υπερισχύει η ψήφος του προέδρου.

Η εμπειρία των ευρωπαϊκών χωρών δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως οδηγός στην περίπτωση αυτή, διότι και στις χώρες αυτές έχουν εισαχθεί διάφορες ρυθμίσεις και η αποκτηθείσα εμπειρία είναι ανεπαρκής.

Η συνεκτίμηση της περιορισμένης ελληνικής εμπειρίας, της τάσης προς κομματισμό των μελών και των υπαλλήλων των συνεταιρισμών, της έννοιας της αυτοδιοίκησης των συνεταιρισμών και του καθεστώτος μονιμότητας που απολαμβάνουν οι συνεταιριστικοί υπάλληλοι στην Ελλάδα, απολήγουν στο συμπέρασμα ότι η προτεινόμενη σχετική διάταξη, η οποία προσομοιάζει προς το καθεστώς που είχε θεσπίσει ο νόμος 1541/85 για τις ενώσεις συνεταιρισμών, είναι μάλλον πρόσφορη. Θα μπορούσε όμως να καθιερωθεί, επιπρόσθετα, η συμμετοχή του εκπροσώπου του προσωπικού σε όλες τις συνεδριάσεις του διοικητικού συμβουλίου χωρίς ψήφο.

11. Άρθρο 23. Σημαντική επαναφορά των συνεταιρισμών στις ορθές συνεταιριστικές διαδικασίες αποτελεί η διάταξη του σχεδίου νόμου που αναφέρεται στο σύστημα διεξαγωγής των αρχαιρεσιών. Ο προτεινόμενος ενιαίος πίνακας υποψηφίων, χρησιμοποιείται σε όλους τους συνεταιρισμούς ανά τον κόσμο, διότι δεν νοείται σε μία οικονομική μονάδα, όπως είναι ο συνεταιρισμός, η ύπαρξη εσωτερικών ομαδοποιήσεων οι οποίες επιζητούν να βρουν αυτόνομο τρόπο έκφρασης με τη συγκρότηση χωριστού ψηφοδελτίου. Αντίθετα, ο συνεταιρισμός διακηρύσσει ότι, παρά τις όποιες άλλες διαφορές μεταξύ των μελών, συσπειρώνει τα μέλη κάτω από τη συνεταιριστική ασπίδα για την ενιαία επιδίωξη βελτίωσης της οικονομικής και κοινωνικής τους θέσης.

Στις διαδικασίες λήψης των αποφάσεων στους συνεταιρισμούς υπάρχουν πάντοτε διαφορετικές απόψεις, τις οποίες όχι μόνο αποδέχεται αλλά και τις θεωρεί αναπόσπαστο στοιχείο της δημοκρατικότητάς του ο συνεταιριστικός θεσμός. Όμως αυτές οι διαφορές απόψεων δεν παίρνουν ποτέ τη μορφή ομάδων, οι οποίες παγίως συμφωνούν ή παγίως διαφωνούν ομαδικώς. Διαφορετική πλειοψηφία διαμορφώνεται σε ένα θέμα και διαφορετική σε κάποιο άλλο, ανάλογα με τις προσωπικές εκτιμήσεις των μετεχόντων, Γι' αυτό, ενώ δεν αμφισβητείται η δημοκρατικότητα π.χ. του συστήματος της απλής αναλογικής, το σύστημα αυτό δεν έχει χρησιμοποιηθεί πουθενά για συνεταιρισμούς.

Το ζήτημα του αριθμού των σταυρών προτίμησης, επίσης δεν έχει αποτελέσει αντικείμενο προβληματισμού για τους συνεταιρισμούς. Εξυπακούεται πάντοτε ότι ο μέγιστος αριθμός σταυρών προτίμησης είναι ίσος με τον αριθμό των ατόμων που πρόκειται να εκλεγούν σε κάποιο όργανο.

Το σχέδιο νόμου ορίζει ότι «οι σταυροί προτίμησης είναι ίσοι με το ήμισυ συν ένα του αριθμού των μελών του διοικητικού και εποπτικού συμβουλίου και των αντιπροσώπων». Εδώ εισάγεται μία απόκλιση από την καθιερωμένη και ορθή πρακτική, που προβλέπει αριθμό σταυρών ίσο με τον αριθμό των ατόμων που πρόκειται να εκλεγούν. Ο νομοθέτης προφανώς επιδιώκει να χαράξει μία μέση οδό μεταξύ της ορθής πρακτικής, η οποία όμως, μπορεί να χρησιμοποιηθεί καταχρηστικά και του συστήματος των συνδυασμών, που συνιστά απρόσφορο σύστημα αρχαιρεσιών για τους συνεταιρισμούς.

Το ορθό σύστημα εκλογών με ενιαίο ψηφοδέλτιο και πλήρη αριθμό σταυρών, όταν χρησιμοποιηθεί με κομματικά κριτήρια εκ μέρους κομματικοποιημένων ομάδων, όχι σπάνιων δυστυχώς στους συνεταιρισμούς, μπορεί να οδηγήσει σε αποτελέσματα όμοια με εκείνα των συνδυασμών που θα προέκυπταν με πλειοψηφικό σύστημα. Όταν, δηλαδή, οι ψηφοφόροι, συμπεριφερόμενοι ως ομάδα, συνεννοηθούν μεταξύ τους να συγκεντρώσουν τις ψήφους τους σε συγκεκριμένους υποψηφίους, το σύνολο των υποψηφίων αυτών μπορεί να εκλεγεί. Βεβαίως, οι υποψήφιοι αυτοί συγκεντρώνουν την προτίμηση της πλειοψηφίας και δικαίως εκλέγονται, αλλά όταν εκλέγονται κατόπιν προφανούς προσεννοήσεως, είναι αναμενόμενη η ανάλογη συμπεριφορά των υπολοίπων ως ομάδων και κατά συνέπεια η διαμόρφωση απαράδεκτων ομαδοποιήσεων, με τη μορφή συμπολίτευσης και αντιπολίτευσης.

Το σύστημα των συνδυασμών, από την άλλη πλευρά, υιοθετεί ή και προκαλεί εξυπαρχής την εσωτερική διάσπαση και ακόμη, όπως θεσπίσθηκε με το νόμο 1541/85, έδινε τη δυνατότητα σε συγκροτημένες μειοψηφίες να αναδεικνύονται σε πλειοψηφίες στα διοικητικά συμβούλια.

Το προτεινόμενο από το σχέδιο νόμου σύστημα του ενιαίου ψηφοδελτίου στο οποίο θα σημειώνονται σταυροί μέχρι του ημίσεως συν ένα του αριθμού των μελών που πρόκειται να εκλεγούν, θα μπορούσε μόνο ως μεταβατικό σύστημα να θεωρηθεί αποδεκτό, διότι στην πραγματικότητα περιορίζει το δικαίωμα εκλέγειν των μελών. Αν τα μέλη επιθυμούν να εκλέξουν τους κατά την κρίση τους άριστους, θα το επιτύχουν, με το προτεινόμενο σύστημα, τουλάχιστον στο μεγαλύτερο βαθμό. Αν τα μέλη, εθισμένα και εξυπηρετούμενα από τον κομματισμό, συμπεριφερθούν ως συγκροτημένες ομάδες, τότε η πλειοψηφούσα ομάδα θα μπορεί τουλάχιστον να εκλέγει την πλειοψηφία του διοικητικού συμβουλίου. Στην τελευταία περίπτωση, βέβαια, εκτός από τις μεθοδεύσεις που ασφαλώς θα εφευρεθούν, εκείνο που πρέπει να θεωρείται βέβαιο είναι ότι ο συνεταιρισμός, μεγάλος ή μικρός, δεν μπορεί να προσδοκά λαμπρό μέλλον, εξαιτίας της απουσίας της εσωτερικής συνοχής, που συνιστά τη δύναμη του συνεργατισμού.

Τα προβλήματα του κομματισμού έχουν αρκετά ταλαιπωρήσει τους ελληνικούς συνεταιρισμούς και τους έχουν εκτρέψει από το στόχο τους. Αλλά, επειδή ο νόμος οφείλει να βλέπει το μέλλον με αισιοδοξία, θα μπορούσε να περιλάβει διάταξη κατά την οποία με αυξημένη απαρτία και πλειοψηφία, η γενική συνέλευση να μπορεί να αποφασίζει να σημειώνονται σταυροί όσοι και ο αριθμός των προς εκλογή προσώπων, έτσι ώστε για να επανέλθουν και οι ελληνικοί συνεταιρισμοί στο αμιγές σύστημα ψηφοφορίες που εφαρμόζουν όλοι οι συνεταιρισμοί του κόσμου.

Από απόψεως διατύπωσης, «Το ήμισυ συν ένα του αριθμού», αφού ο πλήρης αριθμός θα είναι περιττός, καταλήγει σε ακέραιο αριθμό και μισό (π.χ. 2,5, 3,5 κλπ.), το οποίο στρογγυλεμένο προς τα άνω δίδει 3,4 κλπ. Στην περίπτωση τριμελούς εποπτικού συμβουλίου, το ήμισυ συν ένα, στρογγυλεμένο προς τα άνω δίδει 3 (δηλ. $1,5 + 1 = 2,5$ δηλ. 3), οπότε καλύπτεται το σύνολο των προς εκλογή προσώπων, ενώ διαφαίνεται ότι δεν είναι αυτή η βούληση του νομοθέτη. Προτιμότερη ίσως θα ήταν η διατύπωση ότι «ο αριθμός των σταυρών προτίμησης είναι ίσος με το ήμισυ του αριθμού των προς εκλογή προσώπων στρογγυλεμένος προς τα άνω».

12. Άρθρο 23, παρ. 7. Για την περίπτωση *ανάκλησης του διοικητικού συμβουλίου* κατά τη διάρκεια της θητείας του καθώς και για την ανακατανομή αξιωματών, το σχέδιο νόμου προβλέπει ότι αυτό πρέπει να ζητηθεί από τα 2/3 των μελών του διοικητικού συμβουλίου. Για την ανάκληση του προέδρου απαιτείται να αποφασίσει η γενική συνέλευση, με αυξημένη πλειοψηφία 2/3 και για συγκεκριμένους λόγους που αναφέρονται στο καταστατικό.

Είναι προφανές, ότι ο νομοθέτης επιδιώκει, με τις διατάξεις αυτές, να θεραπεύσει μία καταστρατήγηση που είχε παρατηρηθεί σε αρκετές περιπτώσεις, δηλ. της προσυεννόησης μεταξύ συμπραττουσών ομάδων για το διαμοιρασμό της θητείας και των αξιωματών. Όμως προχωρεί σε εντελώς αδόκιμες διατάξεις, οι οποίες θα δημιουργήσουν περισσότερα προβλήματα από αυτά που καλούνται να επιλύσουν. Αν η πλειοψηφία των μελών δεν αποδέχεται την τέως πλειοψηφία (που θα αποτελεί μειοψηφία), δεν είναι δυνατό να παίρνονται αποφάσεις, και ο συνεταιρισμός θα καλείται να λειτουργήσει σε μία διοίκηση η οποία θα είναι εντελώς αδύναμη για οποιαδήποτε απόφαση. Για τους ίδιους λόγους δεν έχει νόημα η παραμονή στο αξίωμα ενός προέδρου, ο οποίος δεν απολαμβάνει της εμπιστοσύνης των μελών του διοικητικού συμβουλίου.

Εκτός αυτών των ουσιαστικών λόγων, δεν νοείται η εκλογή μελών σε αξιώματα με ορισμένη διαδικασία, ενώ για την απομάκρυνσή τους ακολουθείται διαφορετική διαδικασία.

Γενικότερα, στους συνεταιρισμούς, οι οποίοι είναι και πρέπει να είναι οικονομικές οργανώσεις που ωφελούν ή ζημιώνουν τα μέλη, είναι ορθό να θεσπίζονται οι καθιερωμένες διατάξεις και να αφήνονται τα μέλη να απολαύσουν ή να υποστούν τις συνέπειες των επιλογών τους. Η ευθύνη στήριξης ή απόρριψης καταστρατηγήσεων θα πρέπει να αφήνεται στα ίδια τα μέλη, αφού, κατά κανόνα, οι νομότυπες αλλά αντίθετες με το πνεύμα της συνεργασίας εκτροπές, οδηγούν σε ζημιογόνα αποτελέσματα. Διατάξεις νόμων δεν μπορούν να αντικαταστήσουν την υπευθυνότητα που οφείλουν να διαθέτουν τα ίδια τα συνεργαζόμενα άτομα.

13 Άρθρο 23, παρ. 9, εδ. α. Στο σχέδιο νόμου θέτονται ορισμένοι περιορισμοί στο δικαίωμα υποψηφιότητας των μελών για το διοικητικό και το εποπτικό συμβούλιο. Δεν μπορεί να θέσει υποψηφιότητα «όποιος έχει παραπεμφθεί από την εισαγγελική αρχή στο αρμόδιο δικαστήριο για κλοπή, απάτη, ... μέχρι την έκδοση οριστικής και αμετακλήτου αποφάσεως».

Ένα μέλος διοικητικού ή εποπτικού συμβουλίου συνεταιρισμού πρέπει να έχει την ευαισθησία να παραιτείται το ίδιο από τα αξιώματα του συνεταιρισμού, ή να μην επιδιώκει κατάληψή τους σε περίπτωση που παραπέμπεται για σοβαρά αδικήματα. Όμως είναι εντελώς διαφορετικά να ταυτίζεται εξυπαρχής με ένοχο, πριν αποφανθεί τελεσίδικα η δικαιοσύνη. Η διάταξη αυτή, όμοια της οποίας δεν ανευρίσκεται σε κανένα προγενέστερο νόμο και η οποία θα εκθέσει τη χώρα και στα συνεταιριστικά όργανα της Ευρώπης, θα πρέπει να απαλειφθεί. Περιττό να λεχθεί ότι είναι ενδεχόμενο, σε περιπτώσεις έντονων αντιπαραθέσεων, να προκαλούνται τεχνητά δικαστικές παρεμβάσεις με σκοπό την εξουδετέρωση αντιπάλων.

Για τον ίδιο λόγο πρέπει να απαλειφθεί και η διάταξη του άρθρου 23, παρ. 10, εδ. α.

14. Άρθρο 29. Με την παρ. 5 του άρθρου 29, το σχέδιο νόμου επιχειρεί να τακτοποιήσει άλλο ένα θέμα που αποδείχθηκε πρόβλημα κατά τα τελευταία χρόνια, με τη δημιουργία παρατάξεων εντός των συνεταιρισμών και την έντονη και διαρκή αντιπαράθεσή τους. Το σχέδιο νόμου ότι «η υπήχγκοιση από τη γενική συνέλευση του ισολογισμού ισοδυναμεί με υποβολή και υπερψήφιση προτάσεως μομφής κατά του διοικητικού συμβουλίου, επιφέρει την παραίτησή του και την προκήρυξη και διενέργεια εκλογών για την ανάδειξη νέου Δ.Σ. εντός τριμήνου από την ημέρα της γενικής συνελεύσεως. Για το μεσολαβούν διάστημα, η γενική συνέλευση προτείνει προσωρινό Δ.Σ., το οποίο διορίζεται σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις».

Η ρύθμιση που προτείνει το σχέδιο νόμου είναι εύλογη. Η καταψήφιση του ισολογισμού δείχνει τη δυσaréσκεια της γενικής συνέλευσης ως προς τα αποτελέσματα της διαχείρισης. Σε περίπτωση καταψήφισης θα έπρεπε αυτοβούλως να παραιτείται το Δ.Σ. λόγω ευαισθησίας, αφού δεν απολαμβάνει της εμπιστοσύνης της γενικής συνέλευσης. Επειδή στην πράξη έχουν παρατηρηθεί περιπτώσεις έλλειψης αυτής της ευαισθησίας, είναι χρήσιμη η διευθέτηση του θέματος. Άλλωστε, στους συνεταιρισμούς, οι έλεγχοι και η αναβάπτιση στην εμπιστοσύνη των μελών πρέπει να γίνονται όσο το δυνατόν πιο συχνά και δεν νοείται παραμονή στα αξιώματα ατόμων που αμφισβητούνται από την πλειοψηφία των μελών.

15. Άρθρο 30, παρ. 4. Χωρίς να γίνεται προηγούμενη σχετική αναφορά στην παραχώρηση περιουσιακών στοιχείων από τα μέλη προς το συνεταιρισμό, στην παρ. 4 του άρθρ. 30 ορίζεται ότι «οι ζημιές σε περιουσιακά στοιχεία των συνεταιριών καλύπτονται μόνο όταν η χρήση τους έχει παραχωρηθεί στο συνεταιρισμό».

Η διάταξη αυτή αποτελεί αντιγραφή αντίστοιχου τμήματος της παρ. 3 του άρθρου 37 του νόμου 1541/85, το οποίο όμως είχε λόγο ύπαρξης λόγω του άρθρου 20 (του νόμου 1541/85), που πρόβλεπε κοινή χρήση περιουσιακών στοιχείων των μελών. Με το περιεχόμενο του προτεινόμενου σχεδίου νόμου, μιά τέτοια διάταξη είναι περιττή και ευνόητη, αν υπάρξουν περιπτώσεις παραχώρησης περιουσιακών στοιχείων.

16. Άρθρο 30, παρ. 5. Η παράγραφος αυτή ρυθμίζει το θέμα της διανομής του υπολοίπου του καθαρού πλεονάσματος (μετά την αφαίρεση ποσών για τα αποθεματικά). Τη διανομή προτείνει ως εξής: «Μέχρι το ένα τρίτο (1/3) διανέμεται ανάλογα με τον αριθμό των υποχρεωτικών μερίδων, το δε υπόλοιπο ανάλογα με το ύψος των συναλλαγών κάθε μέλους με το συνεταιρισμό».

Το σημείο αυτό συνδέεται με την προηγηθείσα παρατήρηση 5, που αναφέρεται στον τόκο των συνεταιριστικών μερίδων. Αναφέρθηκε εκεί ότι θα ήταν σκόπιμο να καταβάλλεται εύλογος τόκος στις συνεταιριστικές μερίδες και ότι, πάντως, θα ήταν σκόπιμο να αφήνεται το θέμα να ρυθμίζεται από το καταστατικό.

Για τη διανομή των καθαρών πλεονασμάτων, οι διεθνείς συνεταιριστικές Αρχές ορίζουν ότι μπορεί να γίνεται με απόφαση των μελών ως εξής:

- α) Για την ανάπτυξη των δραστηριοτήτων του συνεταιρισμού
- β) Για την παροχή κοινών υπηρεσιών
- γ) Προς διανομή στα μέλη, ανάλογα με τις συναλλαγές τους με την οργάνωση.

Η εφαρμοζόμενη στις επιμέρους χώρες πρακτική, που αποτυπώνεται στους νόμους και τα καταστατικά, έχει διάφορες αποχρώσεις.

Στην Αυστρία, παρότι ο νόμος δεν προβλέπει επιμερισμό των πλεονασμάτων στα μέλη ανάλογα με τις συναλλαγές τους με το συνεταιρισμό και αφήνει τη ρύθμιση στο καταστατικό, ο κανόνας αυτός ακολουθείται γενικά.

Στο Βέλγιο, το θέμα ρυθμίζεται επίσης από τα καταστατικά, που συνήθως προβλέπουν επιμερισμό στα μέλη ανάλογα με τις συναλλαγές με το συνεταιρισμό. Αν το καταστατικό δεν περιέχει σχετικές διατάξεις, τότε το μισό των πλεονασμάτων επιμερίζεται εξίσου στα μέλη και το υπόλοιπο ανάλογα με τη συμμετοχή τους στο κεφάλαιο.

Στη Γαλλία, η νομοθεσία προβλέπει τη δυνατότητα να χορηγείται τόκος στο κεφάλαιο των μερίδων. Το υπόλοιπο είτε διανέμεται στα μέλη, ανάλογα με τις συναλλαγές τους με την οργάνωση είτε μεταφέρεται (ολόκληρο ή κατά ένα μέρος) στο αποθεματικό.

Στη Γερμανία, το καταστατικό μπορεί να προβλέπει την πληρωμή τόκου στις συνεταιριστικές μερίδες, ορίζοντας ταυτόχρονα ένα επιτόκιο ή το ελάχιστο επιτόκιο. Ο κανόνας που εφαρμόζεται για τη διάθεση των πλεονασμάτων, είναι η αναλογία προς το κεφάλαιο των μερίδων που έχει καταβληθεί. Τα καταστατικά μπορούν να προβλέπουν διαφορετικό τρόπο διανομής και συχνά χρησιμοποιείται η αναλογία προς τις συναλλαγές με το συνεταιρισμό.

Στην Ιταλία, η διανομή του υπολοίπου εξαρτάται από το είδος του συνεταιρισμού. Οι συνεταιρισμοί που δεν απολαμβάνουν φορολογικά πλεονεκτήματα, διανέμουν το υπόλοιπο ως μέρισμα, ανάλογα με τη συμμετοχή κάθε μέλους στο κεφάλαιο. Οι συνεταιρισμοί που απολαμβάνουν φορολογικά πλεονεκτήματα δεν μπορούν να δώσουν μέρισμα στο καταβεβλημένο κεφάλαιο μεγαλύτερο από το νόμιμο τόκο. Το υπόλοιπο που αποτελεί και το μεγαλύτερο μέρος, διανέμεται στα μέλη ανάλογα με τη συμμετοχή καθενός

στις δραστηριότητες του συνεταιρισμού. Η διανομή στα μέλη μπορεί να μην απολήξει σε πληρωμή, αλλά τα αναλογούντα ποσά μπορεί να πιστωθούν στα μέλη, στο ονομαζόμενο εξατομικευμένο αποθεματικό. Τα ποσά που συσσωρεύονται στο αποθεματικό αυτό καταβάλλονται στα μέλη με την αποχώρησή τους.

Στην Ολλανδία, η νομοθεσία δεν περιέχει ειδικές διατάξεις για τον επιμερισμό των πλεονασμάτων. Στην πράξη φαίνεται ότι κατά κανόνα, τα πλεονάσματα διανέμονται ανάλογα με τις συναλλαγές κάθε μέλους με το συνεταιρισμό.

Στην Ισπανία, το υπόλοιπο του καθαρού πλεονάσματος διανέμεται στα μέλη ανάλογα με τις συναλλαγές τους με το συνεταιρισμό. Αντί της άμεσης διανομής, είναι δυνατό να αποφασισθεί η προσθήκη του πλεονάσματος στις μερίδες κάθε μέλους ή να χρησιμοποιηθεί προς επένδυση από το συνεταιρισμό, οπότε παρακρατείται και αποδίδεται με τους οριζόμενους τόκους ύστερα από μία πενταετία το πολύ.

Στην Ελβετία, αν δεν υπάρχει σχετική πρόβλεψη στο καταστατικό, το πλεόνασμα προστίθεται στη συνεταιριστική περιουσία. Όπου υπάρχει πρόβλεψη διανομής στο καταστατικό, χωρίς προσδιορισμό άλλου τρόπου, η διανομή στα μέλη γίνεται ανάλογα με τις συναλλαγές κάθε μέλους με το συνεταιρισμό.

Στη Μ. Βρετανία, το κεφάλαιο απολαμβάνει περιορισμένο τόκο και το υπόλοιπο του πλεονάσματος διανέμεται ανάλογα με τη χρησιμοποίηση των υπηρεσιών του συνεταιρισμού.

Στην Ελλάδα ο νόμος 602/15 όριζε ότι το καταστατικό μπορεί να ορίζει ότι το ποσό των κερδών που απομένει μετά την αφαίρεση του αποθεματικού, διανέμεται στους συνεταιρισμούς αναλόγως της αξίας των συναλλαγών τους με το συνεταιρισμό κατά τη διάρκεια της χρήσης. Ο νόμος 921/79 όριζε ότι οι συνεταιρισμοί έχουν δικαίωμα πάνω στο καθαρό πλεόνασμα της ετήσιας διαχείρισης μετά την κάλυψη των τυχόν ζημιών από παρελθούσες χρήσεις και την αφαίρεση των ποσών που διατίθενται για το τακτικό και το έκτακτο ή τα ειδικά αποθεματικά. Το καθαρό πλεόνασμα εκ των συναλλαγών των συνεταίρων διανέμεται σ' αυτούς ανάλογα με το ύψος των συναλλαγών τους με το συνεταιρισμό. Η γενική συνέλευση μπορεί να αποφασίσει τη μη διανομή του καθαρού πλεονάσματος και τη μεταφορά μέρους ή όλου αυτού σε πίστωση υπολοίπου οφειλής του συνεταίρου από συνεταιρικές μερίδες ή τη μεταφορά του στο τακτικό αποθεματικό (άρθρο 13, παρ. 5). Ας σημειωθεί ότι ο νόμος 921/79 επιφύλασσε διαφορετική φορολογική μεταχείριση στα οικονομικά αποτελέσματα που προέκυπταν από τις συναλλαγές με μη συνεταιρισμένους τρίτους και αφορούν προϊόντα που δεν είναι γεωργικά. Είχε προβλεφθεί ότι τυχόν πλεονάσματα από συναλλαγές με τρίτους δεν διανέμονται ποτέ στα μέλη αλλά μεταφέρονται σε ειδικό αποθεματικό κεφάλαιο για την επέκταση των εργασιών του συνεταιρισμού (άρθρο 7 παρ. 5).

Ο νόμος 1541/85 ορίζει (άρθρο 38), ότι το καθαρό πλεόνασμα της διαχειριστικής χρήσης διανέμεται στα μέλη με τον τρόπο που ορίζει το καταστατικό. Μπορεί όμως η γενική συνέλευση να αποφασίσει να μη διανεμηθεί μέρος ή όλο το καθαρό πλεόνασμα αλλά να χρησιμοποιηθεί για την κάλυψη

συγκεκριμένων αναγκών. Στους αστικούς συνεταιρισμούς (νόμος 1667/86), το θετικό αποτέλεσμα χαρακτηρίζεται ως κέρδη (όχι ως πλεόνασμα). Αν το καταστατικό δεν ορίζει διαφορετικά, τα μισά από τα κέρδη αυτά διανέμονται ανάλογα με τις συνεταιριστικές μερίδες και τα άλλα μισά ανάλογα με την ποσοστιαία συμμετοχή των μελών στις συναλλαγές του συνεταιρισμού (άρθρο 9 παρ. 4).

Από τα προαναφερθέντα είναι φανερό ότι δεν υπάρχει ενιαίος κανόνας για τον τρόπο διανομής των πλεονασμάτων. Για τους ελληνικούς συνεταιρισμούς προσφορότερη κρίνεται η διανομή του υπολοίπου των καθαρών πλεονασμάτων στα μέλη ανάλογα με τη συμμετοχή τους στις συναλλαγές των μελών με το συνεταιρισμό, δηλ. η πιστή εφαρμογή της διεθνούς συνεταιριστικής Αρχής, αφού προβλεφθεί η καταβολή τόκου στις συνεταιριστικές μερίδες. Με τον τρόπο αυτό εξασφαλίζονται δύο σημαντικά πλεονεκτήματα. Πρώτον, ότι θα ωφελούνται μόνο εκείνα τα μέλη που έχουν συναλλαγές με το συνεταιρισμό και επομένως θα παρακινούνται να συναλλάσσονται με το συνεταιρισμό και όχι με τρίτους. Αυτός άλλωστε είναι ο τρόπος με τον οποίο μπορεί ο συνεταιρισμός να αποκτήσει διαπραγματευτική δύναμη και οικονομίες κλίμακος και να ωφελήσει ουσιαστικά τα μέλη. Δεύτερον, ότι θα παρακινηθούν τα μέλη (μέσω ενός επιτοκίου στις μερίδες που θα ορίζεται μεταξύ του επιτοκίου καταθέσεων και του επιτοκίου χορηγήσεων) να αυξήσουν τα ποσά που θα καταθέτουν ως συνεταιριστικές μερίδες, ώστε ο συνεταιρισμός να διαθέτει επαρκή ίδια κεφάλαια για τις δραστηριότητές του, με επιτόκιο χαμηλότερο από το τραπεζικό, για να μπορεί να εξασφαλίζει ανταγωνιστικότητα στην αγορά. Θα παρακινηθούν, επίσης, τα μέλη να αυξήσουν τον αριθμό και το ύψος των μερίδων, διότι το επιτόκιο θα είναι σταθερό και ανεξάρτητο από τα επιχειρηματικά αποτελέσματα.

17. Άρθρο 34 παρ. 13. Στο άρθρο 34, το σχέδιο νόμου ρυθμίζει τα θέματα διάλυσης και εκκαθάρισης του συνεταιρισμού. Το ερώτημα που ανακύπτει αφορά την τύχη του υπολοίπου του ενεργητικού, που απομένει μετά την κάλυψη των απαιτήσεων των τρίτων και την απόδοση των συνεταιριστικών μερίδων. Το σχέδιο νόμου ορίζει ότι το υπόλοιπο αυτό διανέμεται στα μέλη εκτός αν άλλως ορίζει το καταστατικό.

Το σημείο αυτό αποκτά σε ορισμένες περιπτώσεις ιδιαίτερη σημασία. Το ερώτημα που τίθεται είναι αν θα πρέπει να γίνεται διανομή στα μέλη και σε καταφατική περίπτωση, πώς θα γίνεται η διανομή.

Η ευρωπαϊκή νομοθεσία παρουσιάζει και πάλι σχετική ανομοιομορφία. Στην Αυστρία, αν μετά την ικανοποίηση των πιστώσεων από την περιουσία του συνεταιρισμού, παραμένει υπόλοιπο κατώτερο από τη συνολική αξία των συνεταιριστικών μερίδων, το υπόλοιπο αυτό διανέμεται στα μέλη ανάλογα με τη συμμετοχή στο κεφάλαιο των μερίδων. Αν είναι μεγαλύτερο, αφού επιστραφούν οι μερίδες, διανέμεται στα μέλη σύμφωνα με τους κανόνες διανομής των πλεονασμάτων διαχείρισης.

Στο Βέλγιο, η διανομή του υπολοίπου γίνεται όπως ορίζει το καταστατικό.

Στη Γαλλία, γίνεται διαχωρισμός των ποσών που προέρχονται από επιδοτήσεις και που σχηματίστηκαν από συναλλαγές με μη μέλη, των οποίων

δεν επιτρέπεται η διανομή. Το υπόλοιπο διανέμεται στα μέλη ανάλογα με τις συνεταιριστικές μερίδες.

Στη Γερμανία, το υπόλοιπο μπορεί να διανεμηθεί στα μέλη. Η διανομή γίνεται σε ίσα μέρη, αλλά το Καταστατικό μπορεί να ορίζει άλλο κριτήριο ή και να μην επιτρέπει τη διανομή.

Στην Ιταλία οι συνεταιρισμοί που απολαμβάνουν φορολογικά προνόμια δεν μπορούν να διανείμουν το υπόλοιπο στα μέλη αλλά οφείλουν να το διαθέσουν σε κοινωφελείς σκοπούς. Οι υπόλοιποι ανάλογα με τις διατάξεις του καταστατικού τους, είτε το διανέμουν στα μέλη είτε το διαθέτουν για άλλους σκοπούς.

Στην Ολλανδία, το θέμα ρυθμίζεται από τα καταστατικά, που προβλέπουν διανομή στα μέλη ανάλογα με τη συμμετοχή στις μερίδες ή σε άλλη βάση.

Στην Ισπανία, η ρύθμιση είναι λεπτομερειακή.

α) Τα εθελοντικά αποθεματικά μπορούν να διανεμηθούν στα μέλη ανάλογα με τη διάρκεια συμμετοχής τους στο συνεταιρισμό και με το ύψος των συναλλαγών τους με την οργάνωση.

β) Από τα υποχρεωτικά αποθεματικά, ένα μέρος, που δεν μπορεί να ξεπεράσει το 50%, μπορεί να αφαιρεθεί ως τόκος που θα είχε παραχθεί από το κεφάλαιο των μερίδων και να αποδοθεί σ' αυτές. Το υπόλοιπο διατίθεται σε εκπαιδευτικούς και κοινωνικούς σκοπούς.

γ) Το κεφάλαιο εκπαιδευτικών και κοινωνικών σκοπών, διατίθεται για σκοπούς που προβλέπει το καταστατικό ή αποφασίζει η γενική συνέλευση.

Στην Ελβετία, το καταστατικό μπορεί να προβλέπει ότι το υπόλοιπο, μετά την εξόφληση των μερίδων των μελών, μπορεί να διανεμηθεί στα μέλη σε ίσα μέρη, εκτός αν υπάρχει διαφορετική πρόβλεψη στο καταστατικό. Αν το καταστατικό δεν προβλέπει διανομή, το υπόλοιπο χρησιμοποιείται για συνεταιριστικούς σκοπούς ή για σκοπούς κοινωνικού ενδιαφέροντος.

Στη Μ. Βρετανία, το υπόλοιπο διατίθεται σύμφωνα με τα οριζόμενα από το καταστατικό. Οι ενισχυόμενοι συνεταιρισμοί πρέπει να θεσπίζουν διανομή στα μέλη σύμφωνα με τις συναλλαγές τους στο παρελθόν με το συνεταιρισμό.

Στην Ελλάδα, ο νόμος 602/15 όριζε (άρθρο 67), ότι η περιουσία που απομένει μετά την αποπληρωμή των εταιρικών μερίδων γίνεται κατά κεφαλάς μεταξύ των υπαρχόντων κατά τη διάλυση συνεταιρίων και των εξελθόντων κατά το τελευταίο έτος, εφόσον στο καταστατικό δεν αποκλείεται η διανομή ή δεν ορίζεται άλλος τρόπος. Ο νόμος 921/79 όριζε ότι το υπόλοιπο του ενεργητικού, που απομένει μετά την κάλυψη των απαιτήσεων των τρίτων και των προαιρετικών και υποχρεωτικών μερίδων των μελών, διανέμεται στα υπάρχοντα μέλη του συνεταιρισμού (άρθρο 55, παρ. 6). Ο νόμος 1541/85 αναφέρεται μόνο στη διάλυση πρωτοβάθμιου συνεταιρισμού (άρθρο 46, παρ. 6). Στην περίπτωση αυτή, το απομένον υπόλοιπο του ενεργητικού περιέρχεται στην ένωση αγροτικών συνεταιρισμών, στην οποία ανήκει ο συνεταιρισμός που διαλύθηκε ή αν δεν ανήκει σε ένωση, σ' εκείνη του νομού όπου έχει την έδρα του. Τέλος, στους αστικούς συνεταιρισμούς (νόμος 1667/86), το υπόλοιπο διανέμεται στους συνεταιίρους ανάλογα με τις μερίδες τους, εκτός αν ορίζει διαφορετικά το καταστατικό (άρθρο 10,

παρ. 2).

Από τα προαναφερθέντα προκύπτει ότι η ρύθμιση που προβλέπεται από το σχέδιο νόμου βρίσκεται μέσα στα πλαίσια που συνήθως επικρατούν και σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες, μολονότι χρειάζεται να προσδιοριστεί η βάση στην οποία θα στηριχθεί η διανομή, στην περίπτωση που το καταστατικό δεν θα περιέχει διαφορετική ρύθμιση.

Όμως, σημαντικά επιχειρήματα συνηγορούν υπέρ της μή διανομής του υπολοίπου του ενεργητικού στα μέλη, εφόσον όμως εξασφαλισθεί η μεταβίβαση του μεγαλύτερου μέρους των τρεχόντων ωφελημάτων στα μέλη. Συνοπτικά, τα επιχειρήματα μή διανομής στηρίζονται στην πρακτική του συνεταιρισμού του Ροτσντέιλ, που πρόβλεπε τη διάθεση σε αγαθοεργούς ή κοινωνικούς σκοπούς (καταστατικό 1855, άρθρο 44), στο γεγονός ότι, λόγω της συνεχούς διαδοχής μελών, τα υπάρχοντα σε δεδομένη στιγμή μέλη δεν μπορούν να θεωρηθούν αποκλειστικοί ιδιοκτήτες του συνεταιρισμού και ακόμα στο ότι η δυνατότητα διανομής του υπολοίπου μπορεί ν' αποτελέσει πειρασμό για σκόπιμη διάλυση επιτυχημένων συνεταιρισμών.

Από τη διασταύρωση πληροφοριών και επιχειρημάτων φαίνεται ότι αν και τα περιουσιακά στοιχεία του συνεταιρισμού ανήκουν σε αυτούς που τα δημιούργησαν, η ιδιαιτερότητα του θεσμού συνηγορεί υπέρ της μή διανομής του υπολοίπου του ενεργητικού σε περίπτωση διάλυσης. Επειδή, συχνά, πολλές γενεές μελών έχουν συμβάλει στη δημιουργία της περιουσίας, η προσφορότερη γενική αντιμετώπιση είναι να εξατομικεύονται κάθε φορά τα οφέλη και να πιστώνεται το μεγαλύτερο μέρος τους στους συντελεστές τους, χωρίς κατ' ανάγκη να αποδίδεται. Με τον τρόπο αυτό εκείνοι που συνετέλεσαν στη δημιουργία της περιουσίας, θα αποκομίζουν τουλάχιστον ένα μέρος κατά την αποχώρησή τους και το υπόλοιπο θα συνιστά κοινωνική περιουσία, παρακαταθήκη προς τους επιγενόμενους, για να συνεχίσουν το έργο, αλλά όχι για να επωφεληθούν διαμοιράζοντάς το μεταξύ τους.

18. Άρθρο 36, παρ. 2. Με το σχέδιο νόμου καταβάλλεται μία εύλογη προσπάθεια να περιορισθεί ο αριθμός των αντιπροσώπων των συνεταιρισμών στη γενική συνέλευση της ένωσης, διότι οι πολυάνθρωπες γενικές συνελεύσεις έχουν αποδειχθεί δυσλειτουργικές και ιδιαίτερα δαπανηρές, ενώ βασίμως μπορεί να υποστηριχθεί ότι τελικά η μαζικότητα δεν αυξάνει τη δημοκρατικότητα, αφού οι συμμετέχοντες σχεδόν αδυνατούν να λάβουν το λόγο.

Ο τρόπος, με τον οποίο οι συνεταιρισμοί αντιμετωπίζουν τη συμμετοχή άνισου μεγέθους πρωτοβάθμιων οργανώσεων σε ενώσεις ή ενώσεων σε ανώτερου βαθμού οργανώσεις, δεν συνδέεται με τον αριθμό των αντιπροσώπων αλλά με τον αριθμό των ψήφων. Εξυπακούεται για τους συνεταιρισμούς ότι οι απόψεις κάθε συμμετέχοντος μέλους είναι ενιαίες και μπορούν να εκφραστούν από έναν αντιπρόσωπο και να υποστηριχθούν με το σχετικά αυξημένο αριθμό ψήφων που διαθέτουν οι μεγαλύτερες συνεταιριστικές οργανώσεις σε σύγκριση με τις μικρότερες. Αντιπρόσωποι περισσότεροι από έναν καθιερώθηκαν με το νόμο 1541/85, διότι η γενικότερη λογική του νόμου αυτού υπήρξε ότι εντός του συνεταιρισμού υπάρχουν αποκλί-

νουςες τάσεις, οι οποίες έπρεπε να βρίσκουν διέξοδο έκφρασης τους. Όμως, όπως προαναφέρθηκε, αυτή η λογική είναι ξένη προς τους συνεταιρισμούς, οι οποίοι πρεσβεύουν ότι αποτελούν συμπαγές σύνολο αυτοπροστασίας και όχι μωσαϊκό αλληλοαμφισβητούμενων ομάδων. Συνεπώς, ο συνεταιριστικός τρόπος ρύθμισης του θέματος είναι η πρόβλεψη ύπαρξης ενός αντιπροσώπου κατά οργάνωση και η διευθέτηση μόνο του θέματος των ψήφων.

Ο αριθμός των ψήφων των μελών σε δευτεροβάθμιες και ανωτέρου βαθμού συνεταιριστικές οργανώσεις καθορίζεται είτε με βάση τον αριθμό των μελών είτε με βάση τις συναλλαγές των μελών με την οργάνωση. Ο δεύτερος τρόπος είναι ο επικρατέστερος, διότι δίδει τη δυνατότητα να επηρεάζονται οι αποφάσεις περισσότερο από τα μέλη εκείνα που χρησιμοποιούν περισσότερο τις υπηρεσίες της οργάνωσης. Όμως δεν εφαρμόζεται απόλυτη αναλογικότητα και στην περίπτωση αυτή, διότι οι μεγάλοι συνεταιρισμοί (σε αριθμό μελών ή σε όγκο συναλλαγών) θα αποκτούσαν καθοριστική δύναμη. Συνήθως ακολουθείται μία φθίνουσα αναλογικότητα και εφαρμόζεται και ανώτατο όριο. Π.χ., όταν στο μικρότερο συνεταιρισμό παρέχεται μία ψήφος στον τριπλάσιο παρέχονται δύο, στο δεκαπλάσιο τρεις, στον εικοσαπλάσιο τέσσερις και ανώτατο όριο τίθεται το 5.

Στην προκειμένη περίπτωση, ο νομοθέτης επιχειρεί κάποιου είδους φθίνουσα αναλογικότητα, χωρίς όμως να αποκολλάται από τον αριθμό των αντιπροσώπων. Η προτεινόμενη ρύθμιση δεν κρίνεται ορθή και επιπλέον παρουσιάζει προβλήματα στη διατύπωση.

Τα ίδια θα μπορούσαν να λεχθούν για τις ρυθμίσεις που προτείνονται για τις Κεντρικές Συνεταιριστικές Ενώσεις (άρθρο 37, παρ. 7), ενώ για τις κοινοπραξίες αφήνεται το θέμα να ρυθμισθεί από το καταστατικό (άρθρο 38, παρ. 6).

19. Άρθρο 39, παρ. 3. Σχετικά με τις συνεταιριστικές εταιρείες, το σχέδιο νόμου ορίζει ότι στην περίπτωση ανώνυμης συνεταιριστικής εταιρείας, οι μετοχές που κατέχουν οι Αγροτικές Συνεταιριστικές Οργανώσεις είναι ονομαστικές και μεταβιβάζονται ελεύθερα, ύστερα από απόφαση της γενικής συνέλευσης για την οποία απαιτείται αυξημένη πλειοψηφία δύο τρίτων των μελών της.

Για πολλούς λόγους ενδείκνυται να παρέχεται η δυνατότητα στις συνεταιριστικές οργανώσεις να ιδρύουν εταιρείες μεταξύ τους ή σε συνεργασία με τρίτους, όταν αυτό εξυπηρετεί τους σκοπούς τους. Στις περιπτώσεις ανωνύμων εταιρειών, είναι προτιμότερο να είναι ονομαστικές όλες οι μετοχές και η μεταβίβαση να προβλέπεται κατά προτεραιότητα σε άλλες συνεταιριστικές οργανώσεις, με απλή πλειοψηφία. Η μεταβίβαση σε τρίτους είναι σκόπιμο να απαιτεί αυξημένη πλειοψηφία των μετόχων (που κατέχουν τα 2/3 του μετοχικού κεφαλαίου).

20. Άρθρο 40. Με το άρθρο αυτό, που αναφέρεται στη διάρθρωση της ΠΑΣΕΓΕΣ, επιδιώκεται η αποκατάσταση της διασύνδεσης μεταξύ όλων των μονάδων που απαρτίζουν τη συνεταιριστική κίνηση, η οποία είχε διαταρρα-

χθεί αρχικά από το νόμο 1257/82 και στη συνέχεια από το νόμο 1541/85. Με τους νόμους αυτούς η ΠΑΣΕΓΕΣ αποτελούσε εκφραστή και συντονιστικό όργανο μόνο των ενώσεων συνεταιρισμών, ενώ οι μεγαλύτερες συνεταιριστικές οργανώσεις (Κεντρικές Ενώσεις, Συνεταιριστικοί Οργανισμοί και Συνεταιριστικές Εταιρείες) είχαν εντελώς αποκοπεί και ενεργούσαν χωρίς διασύνδεση Σε κάποιο θεσμικό όργανο.

Η ρύθμιση του θέματος που επιλέγεται από το σχέδιο νόμου, δηλ. της συμμετοχής αυτών των οργανώσεων στη γενική συνέλευση της ΠΑΣΕΓΕΣ αλλά όχι στις αρχαιρεσίες, αποτελεί μία συμβιβαστική λύση, που δεν ανευρίσκεται σε άλλη ευρωπαϊκή χώρα, αλλά είναι προτιμότερη από την αποκοπή τους από το υπόλοιπο συνεταιριστικό σώμα. Έχει τεθεί, προφανώς, για να γίνει αποδεκτή από όσους αποδίδουν πρωταρχική σημασία στην καταμέτρηση ψήφων και όχι ουσίας στους συνεταιρισμούς.

21. Άρθρο 41. παρ. 1. Στο άρθρο αυτό, που αναφέρεται στη γενική συνέλευση και τη διοίκηση της ΠΑΣΕΓΕΣ, το σχέδιο νόμου επιχειρεί μία οριακή μεταβολή αναφορικά με τον αριθμό των αντιπροσώπων στη γενική συνέλευση. Αντί της συμμετοχής στη γενική συνέλευση ενός αντιπροσώπου ανά 40 αντιπροσώπους συνεταιρισμών σε ενώσεις, η σχέση αυτή ορίζεται σε έναν ανά 50.

Όπως αναφέρθηκε στο προηγούμενο σημείο 17, η συνεταιριστική πρακτική επιβάλλει τη συμμετοχή ενός αντιπροσώπου ανά οργάνωση - μέλος, με διαφοροποιημένο αριθμό ψήφων. Αν μάλιστα οι πρόεδροι των οργανώσεων - μελών αποτελούσαν *ex officio* και τους αντιπροσώπους, ο συντονιστικός ρόλος της ΠΑΣΕΓΕΣ θα μπορούσε να αποβεί περισσότερο αποτελεσματικός, διότι συχνά παρατηρείται να μη λειτουργούν ως σύνδεσμοι οι εκλεγόμενοι ως αντιπρόσωποι σε ανωτέρου βαθμού οργανώσεις.

22 Άρθρο 43. παρ. 1. Η παρ. 1 του άρθρου 43, η οποία αναφέρεται στην οικονομική ενίσχυση της ΠΑΣΕΓΕΣ, δίνει την εντύπωση ότι αφορά περισσότερες από μία οργανώσεις, στις οποίες κατανέμεται η προβλεπόμενη ενίσχυση «ανάλογα με τον αριθμό φυσικών μελών που εκπροσωπεί εκάστη». Προφανώς η διατύπωση αυτή έχει κατά λάθος περιληφθεί.

Οι προηγηθείσες παρατηρήσεις έχουν στηριχθεί στις υφιστάμενες διεθνείς Συνεταιριστικές Αρχές, όπως έγιναν ομόφωνα αποδεκτές στο συνέδριο της Διεθνούς Συνεταιριστικής Ένωσης στη Βιέννη (1966) και στην εισηγητική τους έκθεση, στις ρυθμίσεις που περιλαμβάνονται στις νομοθεσίες ευρωπαϊκών χωρών (με την επιφύλαξη ορισμένων σχετικά πρόσφατων μεταβολών, όπως π.χ. της Ισπανίας, οι οποίες δεν είναι διαθέσιμες) και στον προβληματισμό που έχει παρουσιασθεί στη διεθνή βιβλιογραφία. Επίσης, έχει ληφθεί υπόψη η συνοπτική παρουσίαση των προτάσεων της επιτροπής αναθεώρησης των συνεταιριστικών Αρχών, το πόρισμα της οποίας θα συζητηθεί στο συνέδριο του 1995.

Βιβλιογραφία

- Abrahamsen, M.A. (1976), «Cooperative Business Enterprise», Mc Graw Hill Book Company.
- Antoni, A. (1982), «Οι Συνεταιριστικές Αρχές και οι Εργατικοί Συνεταιρισμοί Παραγωγής» στο Οι Συνεταιριστικές Αρχές Χθες - Σήμερα - Αύριο, Εκδόσεις «Συνεργασία».
- Aschhoff, G., Henningsen, E., (1986), «The German Cooperative System», Publications of the D.G. Bank, Vol. 15 Frankfurt am Main.
- Belland, G., (1990), «Capital formation: The Challenge for Cooperative Theory and Practice», Review of International Cooperation, Vol. 83, No 4.
- Cobia, D., (ed.), (1989), «Cooperatives in Agriculture», Prentice Hall.
- Deiter, R.E., Ginter, R.G., (1989), «Directors and Managers», στο Cobia, D., (ed.), Cooperatives in Agriculture, Prentice Hall.
- Hofkens, F., (1990), «Cooperative Capital: The Challenge for Cooperative Theory and Practice», Review of International Cooperation, Vol. 83, No 4.
- I.C.A., XXXth Congress, Agenda and Reports, Tokyo, Oct. 1992, Review of international Cooperation, Vol. 85, Nos 2/3 1992.
- Issert, J., (1978), «The Legal Status of Cooperatives in European Countries», The Plunkett Foundation for Cooperative Studies, Occasional Paper No 44.
- Laws for the Government of the Rochdale Society of Equitable Pioneers», (1855), Rochdale, J. Brearley.
- Munkner, H. H., (1981), «Cooperative Principles and Cooperative Law», Institute for Cooperation in Developing Countries, Marburg/Lahn, 4th reprint.
- Παπαγεωργίου, Κ. (1989), «Συνεργατισμός και Συνδιαχείριση». Συνεταιριστική Πορεία, τ. 14.
- Παπαγεωργίου, Κ. (1992), «Σύγχρονοι Προβληματισμοί για τους θεμελιώδεις Κανόνες του Συνεργατισμού». Συνεταιριστική Πορεία, τ. 28.
- Saint Alary, (1982), «Έκθεση Συνθέσεως», στο Οι Συνεταιριστικές Αρχές Χθες - Σήμερα - Αύριο, εκδ. «Συνεργασία».
- Thordarson, B., (1992). «Η Διεθνής Συνεταιριστική Κίνηση μπροστά στις Κυρίαρχες Τάσεις και Προκλήσεις», στο Συνεταιρισμοί και Ενιαία Ευρωπαϊκή Αγορά, εκδ. Ινστιτούτου Συνεταιριστικών Ερευνών και μελετών, Αθήνα.
- Voutchkovitch, M. (1982), «Εξέλιξη των Συνεταιριστικών Αρχών στις Σοσιαλιστικές Χώρες», στο Οι Συνεταιριστικές Αρχές Χθες - Σήμερα - Αύριο, εκδ. «Συνεργασία».
- Watkins, W.P., (1986), «Cooperative Principles Today and Tomorrow», Holyoake Books, Manchester.

ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ

ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

ΓΕΝΙΚΩΝ ΑΣΦΑΛΕΙΩΝ

ΕΔΡΑ: ΑΘΗΝΑ - Ακαδημίας & Γ. Γενναδίου 8

ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑ: ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ - Τσιμισκή 17 Τηλ. 268503

ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΑ & ΓΡΑΦΕΙΑ σ' όλη την Ελλάδα

Η ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ είναι η πρώτη και η μόνη αμιγής Συνεταιριστική Ασφαλιστική Εταιρεία στην Ελλάδα, με αποκλειστικούς μετόχους 60 Συνεταιριστικές Οργανώσεις, με κεφάλαια και αποθεματικά πάνω από 500 εκατομμύρια δραχμές.

Προσφέρει τη σιγουριά της ολοκληρωμένης κάλυψης σε όλους τους ζωτικούς κλάδους και εξασφαλίζει:

- α) Τη γρήγορη και πρόθυμη εξυπηρέτηση
- β) Την αντικειμενική και δίκαιη αποζημίωση και
- γ) Το σεβασμό και την πλήρη κατανόηση προς τους ασφαλισμένους

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΥ της 31.12.1991

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ:

Πάγιο ενεργητικό	Δρχ. 819.657.450
Διαθέσιμα	50.126.307
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού	803.529.821
<u>Σύνολο</u>	1.673.313.578

ΠΑΘΗΤΙΚΟ:

Μετοχικό κεφάλαιο	172.500.000
Ελεύθερα αποθεματικά	458.061.141
Τεχνικά αποθεματικά	651.702.435
Λοιπά στοιχεία παθητικού	391.050.002
<u>Σύνολο</u>	1.673.313.578

Καθαρά κέρδη χρήσεως

152.666.987

Κ . Σ . Ο . Σ .

**ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΚΛΑΔΙΚΗ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ
ΕΝΩΣΗ ΣΟΥΛΤΑΝΙΝΑΣ**

ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΕΩΣ 1940

*ΜΕΛΗ: είναι 59 Ενώσεις Συνεταιρισμών Σουλτανοπαραγωγών
περιοχών που περιλαμβάνουν το σύνολο σχεδόν
των σουλτανοπαραγωγών της χώρας*

ΕΔΡΑ: ΚΕΝΤΡΙΚΑ ΓΡΑΦΕΙΑ : ΑΘΗΝΑ - Κανάρη 24

ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ - Δ/ση Εργοστασίου : Ηράκλειο Κρήτης

Η ΚΣΟΣ διαθέτει ένα καινούργιο εργοστάσιο εφοδιασμένο με τα πιο σύγχρονα αυτόματα μηχανήματα επεξεργασίας, διαλογής και συσκευασίας σταφίδας, δυναμικότητας 80 τόννων το 7ωρο.

Επίσης διαθέτει άρτια εκπαιδευμένο και πεπειραμένο προσωπικό, εξειδικευμένο στα θέματα σουλτανίνας. Με τα εφόδια αυτά και τη μόνιμη και δημιουργική δραστηριότητα που αναπτύσσει σαν κορυφαία Συνεταιριστική Οργάνωση των σουλτανοπαραγωγών, η ΚΣΟΣ κατατάσσεται μεταξύ των κυριοτέρων φορέων αξιοποίησης της σουλτανίνας και αποτελεί εγγύηση για την άριστη ποιότητά της.

*Πρόεδρος του Δ.Σ.: ΠΑΝ. ΤΣΑΚΙΡΗΣ
Διευθυντής: ΓΙΑΝΝΗΣ ΜΠΙΤΟΣ*

ΑΠΟΦΕΙΣ ΕΠΙ ΤΟΥ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟΥ ΠΕΡΙ Α.Σ.Ο. ΤΗΣ 6.4.1993 ΠΟΥ ΠΑΡΑΔΟΘΗΚΕ ΣΤΗΝ ΠΑΣΕΓΕΣ

Άγγελος Παρασκευαΐδης

*Νομικός - Πτυχ. Οικον.- Πολιτ. Επιστ
πρώην Δ/νση Συνταμών ΑΤΕ*

Άρθρο 7 - Μέλη

Στην παρ. 1 του άρθρου 7 (προϋποθέσεις μέλους Συνεταιρισμού) αναφέρονται οι λέξεις «στις οποίες να διαθέτουν το μέγιστο του χρόνου τους και από τις οποίες να προσπορίζονται κατά κύριο λόγο το εισόδημά τους».

Η προσθήκη αυτή είναι ανεφάρμοστη, διότι σε πολλές περιφέρειες της χώρας υπάρχουν γιατροί, δικηγόροι, επαγγελματίες, υπάλληλοι, με σοβαρή και μεγάλη αγροτική παραγωγική εκμετάλλευση και από απόψεως ύψους παραγωγής (στο σύνολό τους) πολλάκις υπερβαίνουν την παραγωγή των υπολοίπων.

Η παραγωγή αυτών των κτηματιών πώς θα εξυπηρετηθεί; Συμφέρει στους Συνεταιρισμούς να είναι εκτός του Συνεταιρισμού μεγάλο ποσοστό της παραγωγής και να ανταγωνίζεται την παραγωγή των Συνεταίρων; Αλλά αυτό αποβαίνει και γενικότερα εις βάρος της αγροτικής οικονομίας και της προσφοράς στην κατανάλωση και τις εξαγωγές κατάλληλων προϊόντων.

Άρθρο 12 - Διαγραφή Μελών

Δεν προβλέπεται τί γίνεται με τη Συνεταιριστική Μερίδα, αν αποδίδεται και σε ποιές περιπτώσεις, τότε και πώς. Θα πρέπει να διευκρινισθεί, ιδίως για τις διαγραφές των εδαφίων 1α και 1β.

Άρθρο 13 - Συνεταιριστική Μερίδα

Το ποσό των 50.000 δρχ. με καταβολή του σε δύο χρόνια είναι υπερβολικό και θα δυσχεράνει την εγγραφή μελών στο Συνεταιρισμό. Άλλωστε το ύψος της μερίδας είναι κυρίως θέμα Καταστατικού και όχι του Νόμου. Αν ο Συνεταιρισμός πρόκειται να προβεί σε επενδύσεις, για αξιοποίηση π.χ. της παραγωγής, τότε τα μέλη, χωρίς διάταξη Νόμου, προβαίνουν οικειοθελώς στον καθορισμό μερίδας, που να εξυπηρετεί τα συμφέροντά τους, όπως πάντοτε έγινε στην πράξη.

Άρθρο 14 - Ευθύνη μέλους

Στην παρ. 1 καθορίζεται η ευθύνη στο δεκαπλάσιο της μερίδας. Ο καθορισμός της ευθύνης των μελών είναι θέμα Καταστατικού και όχι του Νόμου.

Η ευθύνη του μέλους μπορεί να εξαντλείται στο ύψος της μερίδας (σε Συνεταιρισμούς Π.Ε.) και ανάλογα με τις δραστηριότητες του Συνεταιρισμού καθορίζεται δια του Καταστατικού, το ύψος της ευθύνης σε πολλαπλάσιο της μερίδας. Πρέπει να απαλειφθούν οι λέξεις «το δεκαπλάσιο τουλάχιστον»

Άρθρο 17 - Σύγκληση Γεν. Συνέλευσης

α) Στην παρ. 4 στο τέλος να προστεθεί «το Δ.Σ. υποχρεούται για την εγγραφή στην ημερήσια διάταξη».

β) Στην παρ. 6 είναι σκόπιμο ο Πρόεδρος της Γενικής Συνελεύσεως να μην εκλέγεται από τη Γενική Συνέλευση, αλλά να προεδρεύει ο Προϊστάμενος του Εποπτικού Συμβουλίου. Αυτό γιατί, με την εκλογή Προέδρου της Γεν. Συνέλευσης δημιουργούνται πολλάκις έριδες, διαπληκτισμοί και απώλεια χρόνου στη Συνέλευση ή και ματαίωσή της.

γ) Μετά την 6η παρ. είναι σκόπιμο να προστεθεί και η 7η παρ. ως εξής: «Τα πρακτικά της Γενικής Συνέλευσης τηρούνται με ευθύνη του Προέδρου της, από τους δύο πρακτικογράφους της και υπογράφονται από αυτούς, τον Πρόεδρο, τους ψηφοδέκτας και από αριθμό παρόντων μελών, όπως ορίζει το Καταστατικό και καταχωρούνται στο ειδικά τηρούμενο και προβλεπόμενο βιβλίο του άρθρου 28 του παρόντος. «Η προσθήκη προστατεύει και τα τέλη του Συνεταιρισμού και τους τρίτους ως προς τις αποφάσεις που πάρθηκαν.

Άρθρο 23 - Αρχαιρεσίες

α) Στην παρ. 3 το τελευταίο εδάφιο αναφέρει ότι: «Οι σταυροί προτίμησης είναι ίσοι με το ήμισυ συν ένα του αριθμού των μελών του Διοικητικού ή Εποπτικού Συμβουλίου και των αντιπροσώπων». Η διάταξη αυτή και κομματικοποιεί και είναι τελείως ανελεύθερη, ίσως και αντισυνταγματική. Πρέπει να αντικατασταθεί με τη διάταξη: «Οι σταυροί Προτίμησης είναι ίσοι ή λιγότεροι του αριθμού των μελών του Διοικητικού ή Εποπτικού Συμβουλίου ή των Αντιπροσώπων, καθ' ον τρόπον ορίζει το Καταστατικόν του Συνεταιρισμού».

β) Στην παρ. 7 σχετικά με την ανάκληση και ανακατανομή αξιωμάτων προβλέπεται ότι, πρέπει να ζητηθεί αυτό από τα 2/3 των μελών του Δ.Σ. και ειδικά για τον Πρόεδρο του Δ.Σ. απαιτείται αυξημένη πλειοψηφία των 2/3 της Γεν. Συνέλευσης. Είναι απαραίτητες οι ακόλουθες τροποποιήσεις.

Πρώτον: Αναφορικά με την ανάκληση και ανακατανομή αξιωμάτων, θα πρέπει να τη ζητούν τα περισσότερα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου και όχι τα 2/3. Δεν είναι δυνατόν η πλειοψηφία των μελών του Οργάνου να μη δύναται να ενεργήσει την αντικατάσταση, οπότε θα αντιδρά συστηματικά στις ψηφοφορίες και θα ατονεί η δραστηριότητα του Οργάνου.

Δεύτερον: Αναφορικά με τον Πρόεδρο του Δ.Σ., η παραμονή στη Γεν. Συνέλευση των μελών και μάλιστα με την ειδική πλειοψηφία των 2/3, καθιστά τον Πρόεδρο μόνιμο και υποχρεώνει τα μέλη να ανέχονται, μέχρι λήξεως της θητείας του ενδεχομένως ένα αδιάφορο, ανίκανο, επιζήμιο και μη συνεργάσιμο Πρόεδρο.

Διαφεύγει εδώ ότι οι Α.Σ.Ο. είναι Οικονομικοί Οργανισμοί και όχι Διοικητι-

κοί. Συνεπώς η ενίσχυση του Προέδρου του Δ.Σ. δια του Νόμου, για το αναντικατάστατο αυτού, δεν ευσταθεί. Στους Οικονομικούς Οργανισμούς απαιτείται ευελιξία, όπως συμβαίνει με τις Εμπορικές Εταιρείες. Άλλωστε, προβλέπεται, το Δ.Σ. είναι εκείνο που έχει την αρμοδιότητα για να εκλέγει τον Πρόεδρο. Με την ίδια λογική, το ίδιο το Δ.Σ. πρέπει να έχει την αρμοδιότητα της αντικατανομής των αξιωμάτων όταν κρίνεται από το υπεύθυνο τούτο όργανο ότι θα εξυπηρετηθεί η δραστηριότητα του Συνεταιρισμού, κατά τις προβλέψεις του Καταστατικού.

Να αντικατασταθούν οι λέξεις και οι αριθμοί: «τα 2/3 τουλάχιστον» με τις λέξεις: «την πλειοψηφία, των μελών» και να διαγραφεί η φράση: «Δεν ανακαλείται κατά τα ανωτέρω ο Πρόεδρος του Δ.Σ. παρά μόνο από τη Γενική Συνέλευση με αυξημένη πλειοψηφία 2/3 και για συγκεκριμένους λόγους που αναφέρονται στο Καταστατικό».

γ) Στην παρ. 9 η περίπτωση 9α πρέπει να διαγραφεί, καθόσον δεν είναι νοητό με την παραπομπή και μόνο σε δίκη (και όχι με καταδίκη μέλους) να μην μπορεί αυτό να θέσει υποψηφιότητα στις εκλογές. Άλλωστε, αρχή του δικαίου είναι. Ο καθ' ου υπάρχει η μήνυση είναι αθώος μέχρι την έκδοση καταδικαστικής απόφασης.

Άρθρο 29 - Οικονομική χρήση - Προγραμματισμός

Η παρ. 5, αναφορικά με τη μή έγκριση του Ισολογισμού από τη Γενική Συνέλευση που έχει ως συνέπεια μομφή κατά της Διοίκησης και αναγκαστικά προκήρυξη εκλογών, είναι ατελής και πρέπει να συμπληρωθεί ως εξής:

Στην πρώτη σειρά της παρ. 5 μετά τις λέξεις «του Ισολογισμού», να προστεθούν οι λέξεις: «Ύστερα από πλήρως αιτιολογημένη πρόταση παρόντων μελών, σχετικά με τις συγκεκριμένες παραβάσεις του Δ.Σ.

Η συμπλήρωση αυτή είναι απαραίτητη για την αποφυγή πρόχειρων αποφάσεων που ζημιώνουν τη δράση του Συνεταιρισμού.

Άρθρο 36 - Γενική Συνέλευση ΕΑΣ

Στην παρ. 2 του άρθρου προβλέπεται ο καθορισμός των αντιπροσώπων των Συνεταιρισμών στις Ενώσεις Αγροτικών Συνεταιρισμών (Ε.Α.Σ.) ως κάτωθι:

Τα πρώτα 50 μέλη 1 αντιπρόσωπο.

Τα δεύτερα 50 «1» δηλαδή 100 μέλη 2 αντιπρόσωποι.

Για κάθε περαιτέρω εκατοντάδα μελών από ένα ακόμη αντιπρόσωπο. Ο καθορισμός δια του Νόμου μεγάλου αριθμού Αντιπροσώπων Συνεταιρισμών στην Ένωση είναι τελείως ανεπιτυχής και δαπανηρός. Σημειώνεται ότι ο Νόμος 602/1915 περί Συνεταιρισμών προέβλεπε έναν τακτικό και ένα αναπληρωματικό Αντιπρόσωπο στην Ένωση ανεξάρτητα από τον αριθμό μελών κάθε Συνεταιρισμού και ανεξάρτητα από τον αριθμό ψήφων του Συνεταιρισμού στην Ένωση.

Με τον αυξημένο αριθμό Αντιπροσώπων δημιουργούνται σοβαρά προβλήματα:

α) Ως προς τη λήψη σοβαρών και εποικοδομητικών αποφάσεων, που λόγω του μεγάλου αριθμού σε Ενώσεις Συνεταιρισμών, σε Κεντρικές Ενώσεις και στην ΠΑΣΕΓΕΣ, όπου συγκεντρώνονται 300 - 700 αντιπρόσωποι

καθίσταται δυσχερέστατη η συζήτηση και περισσότερη οχλαγωγία δημιουργείται, με αποτέλεσμα οι αποφάσεις που παίρνονται να ανήκουν πολλές φορές σε μικρή μειοψηφία αντιπροσώπων, που παραμένουν στη Γενική Συνέλευση, και φωνασκούν, ενώ η πλειοψηφία τους έχει αποχωρήσει.

β) Ως προς το κόστος της πολυπληθούς αυτής Συνελεύσεως, με την καταβολή των ημεραργιών και οδοπορικών εξόδων, όταν μάλιστα τα έξοδα αυτά καταβάλλονται κυρίως από την Ένωση. Το κόστος της Συνελεύσεως ανέρχεται σε πολλές εκατοντάδες χιλιάδων αλλά και σε εκατομμύρια για μεγαλύτερες Οργανώσεις.

γ) Συνεταιρισμοί με μεγάλο αριθμό μελών και κατ' ακολουθίαν μεγάλο αριθμό αντιπροσώπων, υπάρχει το ενδεχόμενο, λόγω μικρής συναλλαγής με την Ένωση να έχουν ψήφους ολιγότερους από τον αριθμό των αντιπροσώπων.

Από τα παραπάνω εξάγεται εύκολα το συμπέρασμα ότι, ανεξάρτητα των ψήφων, που θα ασκούνται στη Συνέλευση από τον κάθε Συνεταιρισμό, οι αντιπρόσωποι που θα ασκούν τους ψήφους δεν θα πρέπει να είναι περισσότεροι των τριών (ορθότερα, ένας τακτικός και ένας αναπληρωματικός ως ο Νόμος 602/1915 περί Συνεταιρισμών, προέβλεπε), ως ακολούθως:

Μέχρι 100 μέλη ένας αντιπρόσωπος.

Εφόσον έχει 300 μέλη και δεύτερος αντιπρόσωπος.

Εφόσον έχει 400 μέλη και άνω και τρίτος αντιπρόσωπος, Ήτοι τρεις αντιπρόσωποι κατά ανώτατο όριο.

Τέλος είναι σκόπιμο, ο ένας από τους δύο ή τρεις αντιπροσώπους να προέρχεται απαραίτητα από το Διοικητικό Συμβούλιο, το οποίο γνωρίζει καλύτερα τα προβλήματα του Συνεταιρισμού και της περιφέρειας του σε αντίθεση με τους εκλεγόμενους από τη Γενική Συνέλευση, που συχνά δεν συνεννοούνται με τη Διοίκηση του Συνεταιρισμού, πριν από τη Γενική Συνέλευση της ΕΑΣ, ούτε και ενημερώνουν το Συνεταιρισμό τους, για τις αποφάσεις που πάρθηκαν στη Γ.Σ. της ΕΑΣ

Άρθρο : Διάταξη περί Συμβουλίου Συνεταιριστικής Πολιτικής

Η απουσία άρθρου για σχετική διάταξη θα πρέπει να επανεξετασθεί. Η δημιουργία Συμβουλίου Συνεταιριστικής Πολιτικής είναι μείζον θέμα και θα έχει μεγάλη χρησιμότητα για την πορεία, ανάπτυξης και εκσυγχρονισμού του Συνεταιριστικού Κινήματος και με ανάπτυξη των αρμοδιοτήτων της Διευθύνσεως Συνεργατισμού του Υπουργείου Γεωργίας ως οργάνων συντονισμού υποβοήθησης και δημιουργίας της αναγκαίας υποδομής στο Συνεταιριστικό τομέα (προβλέπεται στο σχέδιο της Επιτροπής που ορίσθηκε από τον τότε Υπουργό Γεωργίας κ. Μιχ. Παπακωνσταντίνου).

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΤΩΝ ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ

Ευαγγ. Αργύρη
Προέδρου της ΠΑΣΕΓΕΣ

*(Το κύριο μέρος της ομιλίας του Προέδρου της ΠΑΣΕΓΕΣ
στη Γενική Συνέλευση της 12/13 Μαΐου 1993)*

Σήμερα τρία είναι τα μέτωπα μπροστά στα οποία βρίσκεται αντιμέτωπο το Αγροτικό Συνεταιριστικό Κίνημα (Α.Σ.Κ.).

1) Το εσωτερικό μέτωπο της ανταγροτικής - αντισυνεταιριστικής Πολιτικής της Κυβέρνησης.

2) Το Διεθνές και Κοινοτικό μέτωπο. Αναθεώρηση της ΚΑΠ. Συμφωνίες στα πλαίσια της ΓΚΑΤΤ.

3) Διεθνείς οικονομικές συγκυρίες.

Είναι γεγονός αναμφισβήτητο ότι οι Αγροτικές Συνεταιριστικές Οργανώσεις, από την μεταπολίτευση μέχρι σήμερα, διήνυσαν έναν κύκλο, μέσα από διακυμάνσεις οικονομικών καταστάσεων, βαθμιαίας αλλοίωσης του χαρακτήρα τους, υποβάθμιση του ρόλου τους, ο οποίος πάει να τελειώσει, αφήνοντας ανοιχτά μία σειρά προβλήματα και πολλά ερωτηματικά, λίγα χρόνια πριν από τη νέα χιλιετία.

Το πρόβλημα της Χρηματοδότησης, η ρύθμιση των χρεών, το αγροτικό εισόδημα, οι αγροσυνεταιριστικές εταιρείες ενδιαφέροντος Α.Τ.Ε. είναι ορισμένα από τα προβλήματα αιχμής που αντιμετωπίζει το Α.Σ.Κ. χρόνια τώρα ενώ παράλληλα:

— Η ανατροφοδότηση της παραοικονομίας, που πέρα από τις άκρως επικίνδυνες οικονομικές παρενέργειες που έχει, υπονομεύει κάθε έννοια κοινωνικής δικαιοσύνης και συνοχής.

— Η αδυναμία κατανόησης των σωστών διαστάσεων του πλεονεκτήματος της συμμετοχής μας στις Ευρωπαϊκές Κοινότητες, που σε καμιά περίπτωση δεν αποτελεί πανάκεια για όλα μας τα προβλήματα.

— Οι ιστορικές ανακατατάξεις που πραγματοποιούνται με ταχείς ρυθμούς στη Μέση Ανατολή, στην Ανατολική Ευρώπη και κυρίως στα Βαλκάνια.

Αυτά αποτελούν μερικά από τα βασικά ζητήματα της κρίσης, για την αντιμετώπιση της οποίας επιβάλλεται γρήγορη συνειδητοποίησή τους και δημιουργία των αναγκαίων προϋποθέσεων σταθερότητας και αναστροφής του σημερινού κλίματος.

Εξ άλλου η διαχρονικότητα των περισσότερων από τα προαναφερόμενα στοιχεία του κοινωνικο-οικονομικού και πολιτικού περιγυρου δημιουργεί στις

Α.Σ.Ο. έντονη την αίσθηση μιας ιδιόμορφης κατάστασης πολιορκίας, η λύση της οποίας επιβάλλει σ' αυτές κατ' αρχήν γνώση της σοβαρότητας των προβλημάτων και τη χάραξη μιας συγκεκριμένης στρατηγικής για την υλοποίηση ενός προγράμματος συνεταιριστικής ανάπτυξης.

Διαγραμματικά, προσδιορίζοντας τα προβλήματα του Σ.Κ., μετά την επιδείνωσή τους από αφορμή την υλοποίηση πλέον των κυβερνητικών επιλογών, σήμερα, σ' ένα συγκεκριμένο αγροτικό χώρο με τεράστιες και δυσεπίλυτες διαρθρωτικές αδυναμίες, θα μπορούσαμε να τα εστιάσουμε κυρίως στα εξής, χωρίς η σειρά να είναι αξιολογική:

— Στην έλλειψη ιδίων κεφαλαίων.

— Στην καθυστέρηση των διαδικασιών οικονομικής εξυγίανσης και εκσυγχρονισμού των Α.Σ.Ο.

— Στα οξυμένα διαρθρωτικά προβλήματα που παρουσιάζει το Συνεταιριστικό Κίνημα και την αδυναμία διεύρυνσης των εμπορικών και μεταποιητικών δομών.

— Στη χαλαρή συνοχή των μελών γύρω από το Συνεταιρισμό.

— Στην πολύπλευρη παρέμβαση του Κράτους στο Συνεταιριστικό Κίνημα, άλλοτε μεγαλύτερη και άλλοτε μικρότερη, κατά τη διάρκεια της ιστορικής του πορείας, γεγονός που οδήγησε στη στρεβλή εφαρμογή ορισμένων βασικών του αρχών, όπως της αυτοδιοίκησης, της αντευθύνης και της αυτοεποπτείας.

— Στην ενεργοποίηση των ΑΣΟ, λόγω της ιδιαιτερότητάς τους, σε προβληματικές αγροτικές περιοχές και σε τομείς με ελάχιστες προοπτικές επιχειρηματικού κέρδους. Εκεί, δηλαδή, που το Κράτος αδυνατεί να παρέμβει και ο ιδιωτικός τομέας δεν δείχνει το ελάχιστο ενδιαφέρον.

— Στη δραστηριοποίηση των ΑΣΟ σε περιόδους κρίσης.

— Στον τομέα του μάνατζμεντ, όπου υπάρχει παντελής άγνοια, σε πολλές ΑΣΟ, ακόμα και των πλέον στοιχειωδών κανόνων, μιάς σωστής διοίκησης και μιάς αποδοτικά δομημένης οργάνωσής τους.

— Στην επενδυτική πολιτική που ακολουθείται επί σειρά ετών, η οποία δεν είναι ενταγμένη σ' ένα μακροχρόνιο πλαίσιο δράσης, αναγκών και προοπτικής, αλλά χαρακτηρίζεται από τοπικές επιλογές και άλλες σκοπιμότητες. Αποτέλεσμα του γεγονότος αυτού είναι η μη ορθολογική χρησιμοποίηση των διατιθέμενων πόρων και η αποδυνάμωση του ενδοσυνεταιριστικού ανταγωνισμού των ΑΣΟ.

— Στην επίδραση που συνήθισαν να ασκούν τα πολιτικά κόμματα σε όλα τα επίπεδα της συνεταιριστικής δράσης, παρά τις εξαγγελίες τους για ένα ανεξάρτητο ακομμάτιστο και ακηδεμόνευτο Συνεταιριστικό Κίνημα.

Πριν προχωρήσω, κύριοι συνάδελφοι στα άλλα δύο ζητήματα πρέπει να σταματήσω λίγο περισσότερο στη μείωση του αγροτικού εισοδήματος το 1992, για την οποία υπήρξαν ορισμένες αμφισβητήσεις, από πλευράς Υπουργείου.

Για την αποφυγή αντιπαραθέσεων, δεν θα επικαλεστώ ούτε την αίσθηση που έχουμε ο κάθε ένας από εμάς ξεχωριστά για την οικονομική μας κατάσταση, ούτε απόψεις που χρησιμοποιούνται για λόγους σκοπιμότητας και εξυπηρέτησης ιδιοτελών επιδιώξεων. Θα αναφερθώ σε στοιχεία της Κοινότητας.

Πρόσφατα δόθηκαν στη δημοσιότητα από τη Στατιστική Υπηρεσία της Κοινότητας (EUROSTAT) οι εκτιμήσεις για τη διαμόρφωση του αγροτικού εισοδήματος για το 1992. Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις της EUROSTAT το αγροτικό εισόδημα στην Κοινότητα μειώθηκε το 1992 κατά 7,2% αυξάνοντας έτσι τη διαφορά μεταξύ γεωργικού και εξωγεωργικού εισοδήματος. Η μείωση αυτή οφείλεται στη μεγάλη πτώση τιμών στους κλάδους της φυτικής παραγωγής (κύρια φρούτα και λαχανικά, ελαιούχα και πατάτες). Η ελαφρά αύξηση τιμών κατά 2,3% στα ζωοκομικά προϊόντα δεν κατέστη δυνατό να αποτρέψει τη συνολική μείωση του αγροτικού εισοδήματος.

Στην Ελλάδα ακόμα και αν δεχτούμε τις αισιόδοξες εκτιμήσεις του Υπουργείου Γεωργίας για αύξηση του καθαρού (προ πληθωρισμού) αγροτικού εισοδήματος κατά 5,5% αν λάβουμε υπόψη τον πληθωρισμό του 1992 (14,4%), οδηγούμαστε σε μείωση του πραγματικού αγροτικού εισοδήματος κατά 8,9%

Σύμφωνα με τις δικές μας εκτιμήσεις και στοιχεία, η μείωση του πραγματικού αγροτικού εισοδήματος στην Ελλάδα θα ανέλθει στο 11% - 12% για τα προϊόντα ζωικής παραγωγής και στο 19% - 20% για τα προϊόντα φυτικής παραγωγής.

Το Διεθνές και Κοινοτικό Μέτωπο. Αναθεώρηση της ΚΑΠ. Συμφωνίες στα πλαίσια της ΓΚΑΤΤ.

Η καταλυτική πλέον παρουσία των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων στα εσωτερικά προβλήματα των χωρών - μελών της, οδηγεί στη διαπίστωση ότι βρισκόμαστε στο κατώφλι μιάς νέας εποχής, ή ορθότερα, ξεκινάει μιά διαδικασία με στόχο την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση.

Και βεβαίως σε ό,τι αφορά ορισμένες επιδιώξεις και σκοπούς της θα μπορούσε να ισχυρισθεί κανείς ότι στα πλαίσια των αρχικών στόχων της Συνθήκης της Ρώμης, αυτά έχουν περίπου επιτευχθεί, όμως μετά την πρόσφατη αναθεώρηση της ΚΑΠ μία βαθειά ανησυχία διακατέχει όλους τους Ευρωπαίους αγρότες, συμπεριλαμβανομένων και των Ελλήνων, φυσικά, λόγω των ριζικών μεταβολών που δρομολόγησε η νέα ΚΑΠ. Ας δούμε όμως αναλυτικότερα τις επιπτώσεις και τα προβλήματα που προέκυψαν από την αναθεώρηση της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής.

Πέρασε ήδη ένας χρόνος από την απόφαση του Συμβουλίου Υπουργών για την αναθεώρηση της ΚΑΠ και αντί για τα 100 δισ. δρχ. που το Υπουργείο Γεωργίας πανηγύριζε, ότι θα εισρεύσουν στην Ελλάδα, βλέπουμε να ανακλύπουν τα προβλήματα που είχαμε επισημάνει και για τα οποία έγκαιρα είχαμε ενημερώσει τον τότε Υπουργό Γεωργίας.

Πριν από λίγες μέρες, όσοι προέρχαστε από καπνοπαραγωγικές περιοχές ζήσατε το μεγάλο πρόβλημα της ποσόστωσης στον καπνό, κύρια στην ποικιλία Virginia. Η παραγωγή των καπνών Virginia (αυτής της τόσο ζητούμενης και πριν από λίγο καιρό προωθούμενης και από την Κοινότητα ποικιλίας καπνού) στην Ελλάδα θα μειωθεί από 69.000 τόννους το 1992 στους 30.000 τόννους το 1993. Η λύση που δόθηκε για πολιτική αποζημιώσεων και εγκατάλειψης με 20 εκατ. ECU είναι απαράδεκτη και σε καμιά περίπτωση δεν μπορεί να γίνει αποδεκτή από τις επαγγελματικές Οργανώσεις και τους Καπνοπαραγωγούς.

Στο γάλα η εφαρμογή της ποσόστωσης σε επίπεδο παραγωγού (ακόμα και εκείνου των 2-3 αγελάδων) θα δημιουργήσει ανάλογα προβλήματα και καθό-

λου δε συμμεριζόμαστε την άποψη του Υπουργείου Γεωργίας, ότι ο νεοσύστατος Οργανισμός Γάλακτος θα λύσει όλα τα προβλήματα. Η θετική εξέλιξη στην αύξηση της εθνικής ποσόστωσης γάλακτος κατά 100.000 τόννους εξουδετερώνεται από τις ατομικές ποσοστώσεις και την καταβολή συνυπευθυνότητας εκ μέρους των αγελαδοτρόφων σε περιπτώσεις υπέρβασης της ατομικής τους ποσόστωσης.

Στα σιτηρά και τα ελαιοπωτεϊνούχα, παρά την εξαίρεση των μικρών παραγωγών από την υποχρεωτική αγρανάπαυση, προκειμένου να πάρουν τις ενισχύσεις, τα πράγματα γίνονται πολύ πολύπλοκα, γραφειοκρατικά και δαπανηρά.

Όλοι μας δοκιμάσαμε την πολυπλοκότητα εφαρμογής (ζώνες παραγωγής, μέσες αποδόσεις, βασική έκταση κλπ.), με τα έντυπα που κληθήκαμε και θα κληθούμε ακόμα να συμπληρώσουμε προκειμένου να πάρουμε τις ενισχύσεις. Όταν χώρες σαν τη Γαλλία και τη Γερμανία με ισχυρές Οργανώσεις, κτηματολόγια, Μηχανοργάνωση και Μητρώο Αγροτών, δυσκολεύονται να εφαρμόσουν αυτά που αποφασίστηκαν, σκεφθείτε πόσο δύσκολα, γίνονται τα πράγματα για τη χώρα μας με την ανύπαρκτη υποδομή.

Στο αιγοπρόβειο και βοδινό κρέας ο κλάδος καταδικάζεται σε στασιμότητα, παρά τη ελλειμματικότητα της χώρας μας σε κρέατα.

Η αναθεώρηση της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής έτσι όπως αποφασίστηκε:

— Δεν αντιμετώπισε σωστά τα διάφορα προβλήματα όπως π.χ. τη συνεχή μείωση του αγροτικού εισοδήματος, τις ανισορροπίες στην αγορά, τα διαρθρωτικά πλεονάσματα, τις οικονομικές και κοινωνικές ανισότητες των διαφόρων περιοχών, τα συνεχώς αυξανόμενα έξοδα του κοινοτικού προϋπολογισμού.

— Η ανισοκατανομή της παρεχόμενης στήριξης του προηγούμενου καθεστώτος, καθόλου δεν βελτιώθηκε με την αναθεώρηση, με αποτέλεσμα το 20% των μεγάλων εκμεταλλεύσεων, να συνεχίζει να απορροφά το 80% των ενισχύσεων του FEOGA. Αυτό το στοιχείο δεν το αμφισβήτησε, ούτε ο πρώην Υπουργός Γεωργίας κ. Χατζηγάκης, κάνοντας τον απολογισμό της αναθεώρησης, έστω και αν το διατυπώνει κάπως πιο κομπάζ λέγοντας, ότι η αναθεώρηση θα αμβλύνει αυτή τη σχέση 80/20.

— Δεν ευνοείται ο εκσυγχρονισμός των γεωργικών εκμεταλλεύσεων που τόσο πολύ έχει ανάγκη η Ελλάδα. Οι μικρές εκμεταλλεύσεις θα συνεχίσουν να παραμένουν μικρές και παράλληλα θα πληρώσουν δυσανάλογα το κόστος μιάς πολιτικής που οδήγησε σε μεγάλα πλεονάσματα, για τα οποία οι ίδιες δεν ευθύνονται.

— Δεν λαμβάνεται καθόλου υπόψη η ειδική σημασία που έχει για την οικονομία μας η γεωργία.

— Δεν επιτυγχάνεται η σύγκλιση των οικονομιών και η ενίσχυση των μειονεκτικών περιοχών.

— Υπάρχει ανισορροπία στη λήψη μέτρων. Προϊόντα όπως ο καπνός και το αιγοπρόβειο κρέας υφίστανται δυσμενή διακριτική μεταχείριση, παρά το γεγονός, ότι η Κοινότητα είναι ιδιαίτερα ελλειμματική σ' αυτά.

— Αποσπάται σημαντικός αριθμός αγροτών από την αγορά, οι οποίοι μετατρέπονται σε δικαιούχους κοινωνικών παροχών αμφίβολης διάρκειας.

— Δεν περιλαμβάνονται επαρκώς προτάσεις διαρθρωτικών μέτρων, τα

οποία θα συμπληρώσουν τα μέτρα της αγοράς.

Γενικά, κλείνοντας το κεφάλαιο της Αναθεώρησης της ΚΑΠ, μπορούμε να τονίσουμε — και αυτή είναι η θέση και των άλλων επαγγελματικών Οργανισμών των χωρών της Κοινότητας — ότι όσο περισσότερο οι αγρότες αντιλαμβάνονται τί αποφασίστηκε πριν από ένα χρόνο στις Βρυξέλλες στα πλαίσια της Αναθεώρησης, τόσο επιτακτικότερη είναι η ανάγκη και το αίτημα για «Αναθεώρηση της Αναθεώρησης».

Σ' αυτή την κατεύθυνση θα κινηθεί και η ΚΟΠΑ σε Σεμινάριο προβληματισμού που θα γίνει το Δεκέμβρη.

Να έρθω τώρα σε ένα άλλο θέμα που επίσης, ενώ εκπορεύεται από την ΕΟΚ, επηρεάζει τη χώρα μας. Πρόκειται για το Πακέτο των αγροτικών τιμών Περιόδου 93 - 94.

Πρέπει να επισημάνουμε ότι η πρόταση της Επιτροπής της ΕΟΚ για το πακέτο αγροτικών τιμών περιόδου '93 - '94 δεν αποτελεί εφέτος, όπως συνέβαινε κάθε χρόνο, το γεγονός της χρονιάς, λόγω της Αναθεώρησης που προηγήθηκε.

Σε όσους τομείς υπάγονται στην Αναθεώρηση της ΚΑΠ (σιτηρά, ελαιοπρωτεϊνούχα, καπνός, γάλα, βοδινό και αιγοπρόβειο) η πρόταση προβλέπει προσαρμογή σε όσα ήδη είχαν αποφασιστεί στα πλαίσια της Αναθεώρησης.

Στους υπόλοιπους τομείς, η πρόταση προβλέπει «πάγωμα τιμών». Για τα μεσογειακά προϊόντα όμως το πάγωμα τιμών ουσιαστικά μεταφράζεται σε μείωση τιμών, γιατί το 1992 ξεπεράστηκαν οι Μέγιστες Εγγυημένες Ποσότητες (εκτός του ελαιολάδου) και αυτόματα επενεργούν οι σταθεροποιητικοί μηχανισμοί (σταθεροποιητές) που μειώνουν τις θεσμικές τιμές, τις ενισχύσεις και κάνουν δυσχερέστερη τη διαδικασία της απόσυρσης.

Στο σημείο αυτό, θα θέλαμε ιδιαίτερα να σταθούμε στην πρόταση της Επιτροπής για τα μέτρα στο βαμβάκι, η οποία είναι ιδιαίτερα άδικη, σκληρή και απαράδεκτη.

Είναι χαρακτηριστικό το γεγονός ότι από τα 239 εκατ. ECU που εξοικονομεί η Επιτροπή από ολόκληρο το πακέτο τιμών, παίρνει μόνο από το βαμβάκι.

Το γεγονός αυτό, κατά τη γνώμη μας, δεν είναι άσχετο με το θόρυβο που γίνεται με τους ελέγχους για τα σκάνδαλα βαμβακιού στην Ελλάδα και στο ιδιαίτερα «βαρύ» κλίμα που διαμορφώθηκε στις Βρυξέλλες για το βαμβάκι εξ αιτίας των σκανδάλων.

Επιβάλλεται να ολοκληρωθούν σύντομα οι έλεγχοι, να γίνει καταλογισμός ευθυνών και παραδειγματική τιμωρία όσων αποδεδειγμένα ενέχονται για να αποκατασταθεί πάλι κλίμα εμπιστοσύνης μεταξύ Επιτροπής της ΕΟΚ και Ελλήνων βαμβακοπαραγωγών.

Οποιαδήποτε ολιγωρία ή κοντόφθαλμη αντιμετώπιση του προβλήματος είναι σε βάρος του προϊόντος και έχει ως αποτέλεσμα να «τιμωρούνται» όλοι οι βαμβακοπαραγωγοί μέσω συνυπευθυνότητας.

Ήδη οι Ισπανοί εκπρόσωποι των βαμβακοπαραγωγών έχουν αρχίσει σιγά - σιγά αλλά μεθοδικά, να καλλιεργούν την ιδέα αλλαγής του συστήματος της ενίσχυσης (μετατροπή σε ενίσχυση ανά εκτάριο), καθώς επίσης και σε μοιρασιά της Μέγιστης Εγγυημένης Ποσότητας στις βαμβακοπαραγωγούς χώρες (εθνικές ποσοστώσεις).

Μέσα σ' αυτό το πνεύμα της αποκατάστασης κλίματος εμπιστοσύνης μεταξύ Επιτροπής και Ελλήνων βαμβακοπαραγωγών κινήθηκε η συζήτηση που είχε πρόσφατα η ΠΑΣΕΓΕΣ και η ΓΕΣΑΣΕ με το Γενικό Δ/ντή του FEOGA κ. Michel Jaquote, συζήτηση η οποία συμφωνήθηκε να συνεχιστεί γιατί και από τις δύο πλευρές κρίθηκε απόλυτα χρήσιμη και εποικοδομητική.

Έρχομαι τώρα σε ένα άλλο σημείο, το οποίο θα έχει περισσότερες επιπτώσεις στα προβλήματα της οικονομίας μας και ιδιαίτερα της αγροτικής οικονομίας. Στα προβλήματα που θα προκύψουν από την ΓΚΑΤΤ.

Ήδη στην προηγούμενη Γενική μας Συνέλευση, τον Απρίλη του '92, όταν αναφερθήκαμε στη ΓΚΑΤΤ, τονίζαμε ότι ανησυχούμε από την πορεία των διαπραγματεύσεων και ότι από τη νέα διεθνή συμφωνία θα προκύψουν πολιτικές στον αγροτικό τομέα, λιγότερο προστατευτικές απ' αυτές που ισχύουν σήμερα.

Δυστυχώς όχι μόνο επαληθευθήκαμε, αλλά μπορεί κανείς να υποστηρίξει ότι διαψευστήκαμε μόνο ως προς το μέγεθος του προβλήματος.

Με το προσύμφωνο ΗΠΑ - ΕΟΚ που υπογράφηκε στην Ουάσιγκτον το Νοέμβρη του '92 δεν προκύπτουν απλά λιγότερο προστατευτικές πολιτικές, αλλά καταστροφική πολιτική για το μέλλον της Ευρωπαϊκής Γεωργίας.

Εάν το προσύμφωνο ΗΠΑ-ΕΟΚ γίνει, όπως φοβόμαστε, συμφωνία στην ΓΚΑΤΤ, τότε σύμφωνα με πρόσφατη μελέτη της COPA μέχρι το 1999:

— Για να διατηρηθεί στην Ευρώπη το αγροτικό εισόδημα στα σημερινά του επίπεδα, θα απαιτηθούν 33 δισ. ECU, αντί των 15 δισ. ECU που θα προβλέπεται με την αναθεώρηση της ΚΑΠ.

— Θα μειωθεί ο αριθμός των απασχολούμενων στη γεωργία κατά 1/3 (σε 5,5 εκατομμύρια από 8,1 που είναι σήμερα).

— Θα μπουκ σε αγρανάπαιση 115 εκατομμύρια στρέμματα αντί των 46 εκατ. στρεμμάτων που προβλέπονται από την Αναθεώρηση.

— Στα σιτηρά, ο όγκος παραγωγής στην Κοινότητα θα μειωθεί κατά 17,9%, η δε αξία παραγωγής κατά 45,5% και οι τιμές παραγωγού κατά 33,6%.

— Στη ζάχαρη, ο όγκος παραγωγής θα μειωθεί κατά 3,7%, οι τιμές παραγωγού κατά 20,4% και η αξία παραγωγής κατά 23,3%.

— Στο κρασί, η αξία και ο όγκος παραγωγής θα μειωθούν κατά 4,2%.

— Στο ελαιόλαδο, θα μειωθούν κατά 11,4% η αξία παραγωγής και κατά 11,5% οι τιμές παραγωγού.

— Στα φρούτα - λαχανικά θα μειωθούν κατά 6,9% οι τιμές παραγωγού και κατά 5,5% η αξία παραγωγής.

Δε θα αναφερθώ σε άλλα νούμερα, γιατί είναι πράγματι κουραστικό. Η σχετική μελέτη της COPA είναι στη διάθεση κάθε ενδιαφερομένου.

Δεν είμαστε αντίθετοι σε μια συμφωνία στην ΓΚΑΤΤ, που θα αποτρέψει έναν εμπορικό πόλεμο μεταξύ Ευρώπης και Αμερικής. Είμαστε όμως αντίθετοι σε μια συμφωνία στη λογική και την κατεύθυνση του προσυμφώνου ΗΠΑ - ΕΟΚ. Είμαστε αντίθετοι σε μια συμφωνία με οποιοδήποτε κόστος, που δεν κάνει τίποτε άλλο, παρά να επιβάλλει την αμερικανική επικυριαρχία στο διεθνές εμπόριο. Επιδιώκουμε μια συμφωνία δίκαιη, βιώσιμη, ισότιμη και ισόρροπη, που δε θα θίγει τα ελλειμματικά στην Κοινότητα προϊόντα, τα οποία δεν δημιουργούν προβλήματα και δεν διαστρεβλώνουν το διεθνές

εμπόριο.

Η ΠΑΣΕΓΕΣ ήταν η πρώτη Οργάνωση στην Ελλάδα, που μερικές ημέρες μετά την υπογραφή του προσυμφώνου ΗΠΑ - ΕΟΚ αντέδρασε με ανοικτή επιστολή στον Πρωθυπουργό που κοινοποιήθηκε στα πολιτικά κόμματα. Είναι βέβαια αλήθεια, ότι τώρα και το Υπουργείο Γεωργίας μετά τον αρχικό εφησυχασμό, ότι η συμφωνία ΗΠΑ - ΕΟΚ δεν θίγει τα μεσογειακά προϊόντα, αντελήφθη τον κίνδυνο και έχει συνταχθεί στα Συμβούλια Υπουργών, με τις χώρες εκείνες που αντιστέκονται στην ΓΚΑΤΤ (κύρια τη Γαλλία), δηλώνοντας ότι δεν θα αποδεχθούν καμιά συμφωνία που να ξεπερνά τα όρια της Αναθεωρημένης ΚΑΠ.

Φοβούμαστε όμως ότι λόγω της κυβερνητικής αλλαγής στη Γαλλία είναι πολύ αργά η Κοινότητα να υπαναχωρήσει πλήρως από το προσύμφωνο που υπέγραψε. Αργά δε ή γρήγορα οι διαπραγματεύσεις θα κλίνουν στην κατεύθυνση του προσυμφώνου.

Ένα άλλο θέμα στο οποίο πρέπει να σταθεί κανείς λόγω της σημασίας του είναι το Δεύτερο Πακέτο Ντελόρ.

Τα χρήματα από το Δεύτερο Πακέτο Ντελόρ χορηγούνται στην Ελλάδα αποκλειστικά και μόνο για ΑΝΑΠΤΥΞΗ. Τα χρήματα του πακέτου δεν μπορεί και δεν πρέπει για κανένα λόγο να διασκορπιστούν σε μικροέργα αμφίβολης αποτελεσματικότητας στα πλαίσια προεκλογικών σκοπιμοτήτων. Ο τόπος έχει ανάγκη από την εκτέλεση μεγάλων έργων υποδομής που θα αλλάξουν τη μορφή της χώρας και θα δώσουν ώθηση στην οικονομική της ανάπτυξη, στην κατεύθυνση σύγκλισης και συνοχής με τις οικονομίες των άλλων χωρών της Κοινότητας.

Ο γεωργικός τομέας στη χώρα μας συμβάλλει στο ΑΕΠ με ποσοστό 18-19% και απασχολεί το 25% του ενεργού πληθυσμού. Ανάλογη, επομένως, πρέπει να είναι και η συμμετοχή του γεωργικού τομέα στην κατανομή των πόρων του Δευτέρου Πακέτου Ντελόρ.

Είναι κοινά παραδεκτό, τουλάχιστον, στα άλλα κράτη της Κοινότητας ότι το μεγαλύτερο έργο υποδομής στη γεωργία είναι η ανάπτυξη, ενίσχυση και ενδυνάμωση του Συν/κού Κινήματος.

Η εξυγίανση των Συνεταιρισμών στην Ελλάδα είναι υπόθεση που δεν αφορά μόνο τη σημερινή ή αυριανή Ηγεσία των Συνεταιρισμών, ούτε υπόθεση που αφορά τη σημερινή ή αυριανή Ηγεσία του υπουργείου Γεωργίας. Είναι υπόθεση που αφορά έναν ολόκληρο τομέα, που απασχολεί το 25% του ενεργού πληθυσμού, ενώ για ορισμένες περιοχές της χώρας (Θράκη) είναι και ΕΘΝΙΚΗ υπόθεση.

Η ΠΑΣΕΓΕΣ με αίσθημα ευθύνης απέναντι στους Έλληνες αγρότες υπέβαλε στο υπουργείο Εθνικής Οικονομίας πρόταση για εξυγίανση του Συνεταιριστικού Κινήματος, στα πλαίσια της επεξεργασίας του δευτέρου Κοινωνικού Πλαισίου Στήριξης, βάσει του οποίου θα γίνει η κατανομή των πόρων του Δευτέρου Πακέτου Ντελόρ.

Είναι καιρός το Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας και το Υπουργείο Γεωργίας να σταθούν στο ύψος των περιστάσεων, να αντιληφθούν τα σημεία των καιρών και να θελήσουν να αντιμετωπίσουν τους Συνεταιρισμούς με τη δέουσα σοβαρότητα και όχι όπως τους αντιμετώπιζαν μέχρι σήμερα.

Είναι καιρός πλέον το αγροτοσυνεταιριστικό κίνημα της χώρας μας να βασίσει την ανάπτυξή του σε σύγχρονες δομές διατηρώντας τα καθαρά

συνεταιριστικά του χαρακτηριστικά και αρχές — οικονομικές οργανώσεις κοινωνικού χαρακτήρα — και προχωρώντας σε προσαρμογές που επιβάλλουν οι καιροί.

Για να μπορέσουμε ακριβώς αυτές τις προσαρμογές να τις εντάξουμε σε μία μακροχρόνια στρατηγική, μας χρειάζεται το κατάλληλο θεσμικό πλαίσιο.

Και θεσμικό πλαίσιο δεν είναι μόνο ο νόμος για τους συνεταιρισμούς. Είναι και οι ρυθμίσεις που ξεκαθαρίζουν τις σχέσεις των συνεταιρισμών και του αγροτικού κόσμου γενικότερα με το περιβάλλον της αγοράς. Είναι οι ρυθμίσεις που ξεκαθαρίζουν τις σχέσεις και των υπολοίπων επαγγελματιών φορέων με τον αγροτοσυνεταιριστικό κόσμο. Είναι οι ρυθμίσεις που ξεκαθαρίζουν τις σχέσεις του Αγροτοσυνεταιριστικού Χώρου με την Πολιτεία και τα Κέντρα Αποφάσεων για την Εθνική Αγροτική Πολιτική. Και ακόμα είναι οι ρυθμίσεις που ξεκαθαρίζουν τις σχέσεις του Γεωργικού Τομέα με το Κοινοτικό Πλαίσιο στο οποίο καλούμεθα να δράσουμε και για το οποίο δεν είμαστε καν εξοπλισμένοι.

Το κεφάλαιο αυτό είναι τεράστιο και αξίζει και πρέπει να αποτελέσει το κέντρο της προσοχής μας για μία σοβαρή και αποτελεσματική στρατηγική.

Οφείλω από αυτό το βήμα να πω ότι η θεσμική υστέρηση στον Ελληνικό Αγροτοσυνεταιριστικό Χώρο οδηγεί σε πραγματικό Δημοκρατικό Έλλειμμα σε πολιτική διακρίσεων εναντίον του και σε Πολιτική του Ενός Ατόμου.

Μας λείπουν Μητρώα Αγροτικής Γης, Σύγχρονη Πολιτική Κοινωνικής Ασφάλισης, Διεπαγγελματικές Οργανώσεις.

Αυτός ο τελευταίος θεσμός (οριζόντια σ' ό,τι αφορά το Συνεταιριστικό Κίνημα, κάθετος σ' ό,τι αφορά το σύνολο όλων των Επαγγελματικών Κλάδων που συνδέονται οικονομικά και κοινωνικά με την Αγροτική Παραγωγή) βρίσκεται στο επίκεντρο των κοινοτικών προθέσεων. Εδώ εμείς ούτε καν τα έχουμε προσεγγίσει.

Πολλές κοινοτικές πολιτικές υποχρεώνουν τη σύσταση Διεπαγγελματικών Οργανώσεων. Οι ελληνικοί συνεταιρισμοί, τουλάχιστον σ' ό,τι αφορά εμάς, είναι έτοιμοι και διατεθειμένοι για ανοιχτό διάλογο και συνεργασία με ολόκληρο το κύκλωμα των Επαγγελματικών Κλάδων που συνδέονται με την Αγροσυνεταιριστική δραστηριότητα προκειμένου να προωθήσουν σύγχρονες μορφές ισότιμης και δημοκρατικής συνεργασίας.

Κάθε καθυστέρηση στο κεφάλαιο αυτό θα οδηγήσει ολόκληρη την ελληνική γεωργία και τους συνδεδεμένους οικονομικούς κλάδους σε κοινοτική και διεθνή απομόνωση, άρα σε συρρίκνωση και μιζέρια.

Η στρατηγική ανάπτυξης του Συνεταιριστικού Κινήματος σήμερα πρέπει να παίρνει υπόψη όλα τα παραπάνω ιδεολογικά, πολιτικά, οικονομικά δεδομένα και να στηριχθεί στους ακόλουθους άξονες.

Πολιτικοί Άξονες

1. Μαζικοποίηση του Συνεταιριστικού Κινήματος, για την υπεράσπιση, διατήρηση και διεύρυνση των αγροτικών κατακτήσεων και την ισχυροποίηση της θέσης του Συνεταιρισμού.

2. Αναδιάρθρωση του Σ.Κ., ώστε να διασφαλίζει και να κατοχυρώνει αναπτυξιακές λειτουργίες του θεσμού.

3. Συστηματικός έλεγχος της κυβερνητικής πολιτικής στον αγροτικό

χώρο και της πολιτικής της εκποίησης κοινωνικής περιουσίας των αγροτών (ΑΤΕ, Συν/κές Εταιρείες μετοχικού ενδιαφέροντος ΑΤΕ, Διάλυση ΚΥΔΕΠ κλπ.).

4. Αποκατάσταση σχέσεων με όλους τους φορείς (Κοινοτικούς - Εθνικούς) και ανάληψη κάθε πρωτοβουλίας για την έναρξη διαλόγου, για επίλυση των κρίσιμων προβλημάτων του αγροτικού χώρου.

5. Νόμος σύμφωνα με τις προτάσεις που διατυπώσαμε, ώστε να διευκολυνθεί ο εκσυγχρονισμός και να ενισχυθεί ο ρόλος των Συνεταιριστικών Οργανώσεων στην αγορά των αγροτικών προϊόντων και όχι σύμφωνα με το νέο νομοσχέδιο που αφήνει περιθώρια πολυδιάσπασης του Σ.Κ.

6. Προσδιορισμό του χαρακτήρα των ΑΣΟ και του φιλοσοφικού τους υπόβαθρου. Οι Συνεταιρισμοί οφείλουν να διατηρήσουν το δισυπόστατο χαρακτήρα τους, ως οικονομικοί και κοινωνικοί θεσμοί, να λειτουργήσουν δηλ. με οργάνωση και στρατηγική μιάς σύγχρονης ιδιωτικής επιχείρησης, έχοντας ενσωματωμένη στους λειτουργικούς τους κανόνες την κοινωνική διάσταση. Το τελευταίο, φυσικά, δεν σημαίνει ότι οι Συνεταιρισμοί, επειδή είναι ευαίσθητοι δέκτες των κοινωνικών προβλημάτων του χώρου τους, πρέπει να θεωρούνται μόνο φορείς άσκησης κοινωνικής πολιτικής.

Οικονομικοί Άξονες

1. Ρύθμιση χρεών ΑΣΟ για να καταστεί δυνατός ο εκσυγχρονισμός και η οικονομική εξυγίανση.

2. Οικονομική εξυγίανση και εκσυγχρονισμός των Συνεταιριστικών Εταιρειών, ώστε να στηρίζουν δυναμικά το έργο των ΑΣΟ.

3. Προσαρμογή στους κανόνες της αγοράς, χωρίς όμως να εγκαταλειφθούν οι συνεταιριστικές ιδέες και αρχές.

4. Έμφαση στην ορθολογική διαχείριση αλλά και χρησιμοποίηση και αξιοποίηση τεχνοκρατικών στελεχών.

5. Αποσαφήνιση των σχέσεων των Συνεταιρισμών με τα μέλη τους. Οι Συνεταιρισμοί δεν μπορούν να είναι φιλανθρωπικό ίδρυμα για τις δύσκολες στιγμές και να εγκαταλείπονται όταν η αγορά είναι ευνοϊκή.

Για την εφαρμογή της στρατηγικής ανάπτυξης του Συνεταιριστικού Κινήματος οφείλει και η ΠΑΣΕΓΕΣ, που αποτελεί το ανώτατο Όργανο καθοδήγησης των Α.Σ.Ο. να χαράξει ένα πλαίσιο δράσης με σκοπό:

— Την αξιοποίηση των καλών σχέσεων με τα Συνεταιριστικά Κινήματα των Ανατολικών Χωρών, προς όφελος των Συνεταιρισμών και προώθηση συνεργασιών με τις ΑΣΟ των χωρών της ΕΟΚ, για την εισαγωγή τεχνολογίας, τεχνογνωσίας και τεχνοοικονομικής στήριξης από αυτές.

— Την προώθηση της έρευνας, της τεχνολογίας, της γεωτεχνολογίας και της πληροφορικής, σε συνεργασία με τα Ινστιτούτα Έρευνας και ΑΕΙ του εσωτερικού και εξωτερικού.

— Την εσωτερική αναδιοργάνωση των υπηρεσιών της, ώστε το παραγόμενο έργο να είναι ποιοτικά και ποσοτικά αναβαθμισμένο. Αυτή η αναδιοργάνωση μπορεί να ακολουθήσει ένα επιστημονικά καταρτισμένο Οργανόγραμμα.

— Την ανάληψη πρωτοβουλιών για το άνοιγμα του Αγροτικού Συνεταιριστικού Κινήματος στην κοινωνία και βελτίωση του προφίλ του.

— Τη συμμετοχή σε κοινοτικό πρόγραμμα με το υπάρχον στελεχειακό δυναμικό για την αξιοποίηση γνώσεων και οικονομικών πόρων.

— Την εφαρμογή ενός ευέλικτου, αποκεντρωμένου και αρκετά αποδοτικού προγράμματος παροχής υπηρεσιών στις ΑΣΟ.

— Την ανάληψη πρωτοβουλιών για σύσταση Ευρωπαϊκών Συνεταιριστικών Εταιρειών, όπως προβλέπει ο υπό υιοθέτηση Κανονισμός της ΕΟΚ στα πλαίσια της εσωτερικής αγοράς της Κοινότητας και την ύπαρξη Νόμου περί Συνεταιρισμών προσαρμοσμένου σ' αυτά τα δεδομένα.

— Την αναμόρφωση της συνεταιριστικής πίστης.

— Ήδη βρισκόμαστε στο στάδιο συγκρότησης Ομάδας Εργασίας στελεχών της ΠΑΣΕΓΕΣ, για την κατάρτιση μελέτης.

Είναι σαφές, αγαπητοί Συνάδελφοι, ότι με την Εισήγησή μου απλά προσπάθησα να ψαύσω το αναγκαίο όσο ποτέ άλλοτε δύσκολο, λόγω της πολυπλοκότητάς του και προκλητικό, όπως κάθε τι καινούργιο, θέμα της χάραξης των βασικών αξόνων της μελλοντικής πορείας του Συνεταιριστικού Κινήματος.

Με την ευκαιρία φυσικά, έγιναν και κάποιες εμβόλιμες αναφορές σε θέματα, όπως οι επιπτώσεις από τη νέα ΚΑΠ κλπ., που λόγω της σπουδαιότητας και επικαιρότητας που παρουσιάζουν για την αγροτική και συνεταιριστική μας οικονομία, ήταν αδύνατο να μη μνημονευθούν, έστω και συνοπτικά.

Αναμφισβήτητα, αυτά που κατατέθηκαν αποτελούν μιά πρώτη και απλή ευαισθητοποίηση στο πελώριο θέμα των στόχων και προοπτικών των ΑΣΟ. Η ουσιαστική εργασία πρέπει να γίνει στη συνέχεια από εξειδικευμένους επιστήμονες και συνεταιριστές, που θα επεξεργαστούν τα όσα θα συζητηθούν σ' αυτόν εδώ το χώρο και θα συντάξουν ένα πρόγραμμα εφαρμογής μαζί με ένα ενιαίο χρονοδιάγραμμα, απαραίτητο για τη συγκεκριμένη περίπτωση.

Με κίνδυνο να φανεί ότι περιαυτολογούμε, πρέπει να τονίσουμε ότι δειχνουμε μιά αυξημένη ευαισθησία σ' ό,τι αφορά την υλοποίηση των εξαγγελιών μας, αφότου τουλάχιστον αναλάβαμε τη διοίκηση της ΠΑΣΕΓΕΣ. Δηλαδή, δεν πρέπει για κανένα λόγο να προσθέσουμε μιά ακόμη νεκρή αναφορά στις τάσεις που έχουν γίνει μέχρι σήμερα πάνω στους ίδιους προβληματισμούς.

Φυσικά, το εγχείρημα είναι δύσκολο, αλλά είμαστε έτοιμοι και αποφασισμένοι να το αποτολμήσουμε, υπολογίζοντας σ' αυτή την προσπάθεια και τη δική σας συνεργασία, συμπαράσταση, συμβολή και ηθική υποστήριξη.

Υποχρέωση, καθήκον και ευθύνη της Πολιτείας είναι να φροντίσει για τη διαμόρφωση ενός ανεκτού πολιτικού και κοινωνικοοικονομικού κλίματος, κατάλληλου για να κινηθούν και να δράσουν ανεπηρέαστα οι Συνεταιρισμοί για το καλό, όχι μόνο του Αγροτικού Κόσμου, αλλά και ολόκληρης της Χώρας μας γενικότερα. Άλλωστε, επιβάλλεται, αφού και το Σύνταγμα της Χώρας μας το επιτάσσει με σαφήνεια και οι εθνικοί λόγοι το απαιτούν.

ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΑ ΕΝΩΣΗ

ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΚΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ

ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΕΩΣ 1985

ΕΔΡΑ: ΑΘΗΝΑ - Κέκροπος 102 Καλλιθέα

Τ.Τ. 17674 - Τηλ. 9427.762 - 9426.425

FAX: 9426426

Η ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΑ ΕΝΩΣΗ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΚΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ είναι το κεντρικό όργανο των Καταναλωτικών Συνεταιρισμών με την επωνυμία ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΗΣ - KONSUM και τους οποίους εκπροσωπεί τόσο στη χώρα μας όσο και στο εξωτερικό.

Στη δύναμη της ΕΝΩΣΗΣ ανήκουν 13 πρωτοβάθμιοι Καταναλωτικοί Συνεταιρισμοί, που λειτουργούν στα μεγάλα αστικά κέντρα της χώρας μας, όπως Αθήνα, Κομοτηνή, Κατερίνη, Δράμα, Πάτρα, Λαύριο, Λάρισα, Χαλκίδα, Σέρρες, κλπ. και διαθέτουν 41 σύγχρονα καταστήματα SUPER MARKET, από τα οποία εξυπηρετούνται όχι μόνο τα 40.000 μέλη των Συνεταιρισμών, αλλά και το καταναλωτικό κοινό των περιοχών δραστηριότητας των Καταναλωτικών Συνεταιρισμών.

Οι παραπάνω Συνεταιρισμοί, με την πετυχημένη δράση τους, παρεμβαίνουν ανταγωνιστικά στην ελεύθερη αγορά της δικαιοδοσίας τους και συμβάλλουν αποτελεσματικά στην εξυγίανσή της προς όφελος των καταναλωτών. Στην προσπάθειά τους έχουν αμέριστη τη συμπαράσταση και βοήθεια της Ένωσης.

Η ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΑ ΕΝΩΣΗ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΚΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ συμμετέχει στην EURO-COOP, που είναι Οργάνωση των Καταναλωτικών Συνεταιρισμών των χωρών - μελών της ΕΟΚ και τώρα προωθούνται οι σχετικές διαδικασίες, ώστε σύντομα να καταστεί μέλος της Διεθνούς Συνεταιριστικής Ένωσης (.C.A.) και της INTERCOOP.

Η συνεργασία με τις παραπάνω Διεθνείς Οργανώσεις θα συμβάλει σημαντικά στην παραπέρα ανάπτυξη και πρόοδο του ανοικτού καταναλωτικού συνεταιριστικού κινήματος της χώρας μας.

Πρόεδρος Δ.Σ.: ΚΩΣΤΑΣ ΠΑΪΠΟΥΤΛΙΔΗΣ

Γενικός Διευθυντής: ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΛΙΑΠΗΣ

Πρόεδρος Συμβουλίου Διευθυντών: ΙΩΣΗΦ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΕ

ΑΡΙΣΤ. Ν. ΚΛΗΜΗ

«ΟΙ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΙ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ»

Τόμος Τρίτος (1935 - 1945)

Η συνεταιριστική ζωή κατά έτη - θέματα - τόπους

Ιστορική αναστήλωση - παρουσίαση

μέσα στην καθημερινή πραγματικότητα.

Με ανθολογία από τα βασικά - χαρακτηριστικά κείμενα.

Σελίδες 608 * Δρχ. 4.000 * Σχήμα 25 X 17

Πωλείται στα Κεντρικά Βιβλιοπωλεία Αθηνών:

<i>1) Σάκκουλα (Σανταρόζα 1)</i>	<i>2) Εστίας Κολλάρου (Σόλωνος 60)</i>
<i>3) Σάκκουλα (Σόλωνος 69)</i>	<i>4) Σάκκουλα (Ευελπίδων 81)</i>
<i>5) Πιτσιλού (Σοφοκλέους 4)</i>	<i>6) Στόχος (Τοσίτσα 23)</i>

Αποστέλλεται με αντικαταβολή από τον συγγραφέα

Γράψατε: Ασκληπιού 37 - Γλυφάδα 166 75 - Τηλ. 9627.498

Υπάρχουν και λίγα αντίτυπα των προηγούμενων τόμων

Α` και Β` (στην ίδια τιμή).

Η ΣΚΟΠΙΜΟΤΗΤΑ ΙΔΡΥΣΗΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ

1. Ιστορικό

Η ίδρυση Συνεταιριστικής Τράπεζας στην Ελλάδα αποτελεί παλαιό και πάγιο αίτημα των Συνεταιριστικών Οργανώσεων (Σ.Ο.), καθώς και μεγάλης μερίδας του πνευματικού και πολιτικού κόσμου της χώρας.

Η πρώτη προσπάθεια ανάγεται στην περίοδο ίδρυσης της ΑΤΕ με κορυφαίο υποστηρικτή τον Αλέξανδρο Παπαναστασίου. Ο Κρατικός χαρακτήρας της ΑΤΕ είχε θεωρηθεί σχεδόν από όλους, ακόμη και από τους υποστηρικτές του, προσωρινός και αναμενόταν η ανταπόκριση της Πολιτείας στο αίτημα των Σ.Ο. για τη μετατροπή της ΑΤΕ αρχικά σε μικτή Κρατικοσυνεταιριστική και στη συνέχεια σε καθαρά συνεταιριστική τράπεζα.

Η πρώτη επίσημη δέσμευση της Πολιτείας, κατά τη μεταπολιτευτική περίοδο, για μετατροπή της ΑΤΕ σε Κρατικοσυνεταιριστική έγινε στη Γενική Συνέλευση της ΠΑΣΕΓΕΣ, το Δεκέμβριο του 1980, από τον τότε Πρωθυπουργό κ. Γεώργιο Ράλλη. Με βάση την Πρωθυπουργική αυτή ανακοίνωση / δέσμευση, η ΑΤΕ κατάρτισε σχετικό Σχέδιο Νόμου, το οποίο, λόγω των εκλογών του 1981 δεν προωθήθηκε. Αργότερα, η μετατροπή της ΑΤΕ σε Κρατικοσυνεταιριστική ή Συνεταιριστικοκρατική περιελήφθη στις προτάσεις της Επιτροπής Αναμόρφωσης του Τραπεζικού Συστήματος της Χώρας και αποτέλεσε πολιτική του Κράτους, αφού οι προτάσεις της Επιτροπής Αναμόρφωσης του Τραπεζικού Συστήματος της Χώρας υιοθετήθηκαν και άρχισαν να εφαρμόζονται. Και νέο Σχέδιο Νόμου ετοιμάσθηκε από την ΑΤΕ για τη μετατροπή το οποίο και πάλι δεν προωθήθηκε λόγω των εκλογών του Ιουνίου 1989.

Έτσι φθάσαμε στη μετατροπή της ΑΤΕ σε Ανώνυμη Εταιρεία το 1991, χωρίς αρχική συμμετοχή ή πρόβλεψη συμμετοχής συνεταιριστικών οργανώσεων.

2. Αναπροσανατολισμός των προτεραιοτήτων της ΑΤΕ

Η μετατροπή της ΑΤΕ σε Α.Ε. συνοδεύτηκε από σειρά μέτρων, τα οποία οδήγησαν σε αναπροσανατολισμό των προτεραιοτήτων της πιστωτικής πολιτικής της Τράπεζας. Τα κυριότερα από τα μέτρα αυτά είναι:

— Η απομάκρυνση του μοναδικού εκπροσώπου του αγροτικού κόσμου από την πενταμελή Επιτροπή Πιστώσεων. Η συμμετοχή του εκπροσώπου αυτού ήταν δηλωτική του φιλαγροτικού και φιλοσυνεταιριστικού πνεύματος της Τράπεζας, δεδομένου ότι στις αποφάσεις της Επιτροπής υπήρχε πλει -

οψηφία των τριών μελών τραπεζικής προέλευσης (Διοικήτης, Υποδιοικήτης ΑΤΕ και εκπρόσωπος Τράπεζας Ελλάδος), ενώ οι εισηγήσεις προήρχοντο από τις υπηρεσίες της Τράπεζας.

— Η προσπάθεια εκποίησης με τη διαδικασία του πλειστηριασμού των μετοχών και μεριδίων που κατέχει η ΑΤΕ σε συνεταιριστικές βιομηχανίες, αγνοώντας:

(I) την πολιτική διατήρησης ή και περαιτέρω προώθησης της ρυθμιστικής παρουσίας των συνεταιριστικών βιομηχανιών στον αγροτικό χώρο, πολιτική που είχε ακολουθηθεί από όλες τις προηγούμενες Κυβερνήσεις και που ακολουθείται και στον Κοινοτικό χώρο.

(II) τους μακροχρόνιους δεσμούς συνεργασίας ΑΤΕ - Συνεταιρισμών.

(III) τα μελλοντικά οφέλη της Τράπεζας από τη συνέχιση της συνεργασίας της με τις Συνεταιριστικές Οργανώσεις, και

(IV) τη συμβολή του αγροτικού κόσμου και των συνεταιρισμών στην ανοδική πορεία της Τράπεζας, που την ανέδειξε στη δεύτερη σε μέγεθος τράπεζα της Χώρας και σε μία από τις 500 μεγαλύτερες στον κόσμο.

— Η συρρίκνωση της χρηματοδότησης των Συνεταιριστικών Οργανώσεων και ο προασανατολισμός των προτεραιοτήτων της πιστωτικής πολιτικής της Τράπεζας προς εξωγεωργικές δραστηριότητες.

— Η δημόσια σύγκρουση μεταξύ ΑΤΕ και Συνεταιριστικών Οργανώσεων, που έφθασε σε σημεία οξύτητας.

Τα στοιχεία αυτά αποδεικνύουν τη σαφή πρόθεση της Τράπεζας να αποδεσμευθεί από τον παραδοσιακό της χώρο και να στραφεί σε απόσπαση πελατών από άλλες τράπεζες ή σε κάλυψη χώρων που στερούνται εξειδικευμένης τράπεζας, όπως είναι ο χώρος της βιοτεχνίας, σύμφωνα με τα αναφερόμενα και στο Οικονομικό Δελτίο της Τράπεζας Ελλάδος (τεύχος 1, Ιανουάριος 1993), όπου αναφέρεται: «*Επίσης, με ταχύ ρυθμό αυξήθηκαν οι χορηγήσεις της ΑΤΕ προς βιοτεχνικές μονάδες που ασκούν υποβοηθητικές ή συμπληρωματικές προς τις γεωργικές δραστηριότητες, τομέας προς τον οποίο στρέφεται τελευταία η Τράπεζα*». Επειδή δε η κύρια πηγή του χρηματοδοτικού προγράμματος της ΑΤΕ είναι η ρευστοποίηση των παλαιών δανείων, στην πραγματικότητα γίνεται μεταφορά κεφαλαίων από τους συνεταιρισμούς, των οποίων η χρηματοδότηση έχει επικίνδυνα συρρικνωθεί.

Ας σημειωθεί ότι η Τράπεζα οφείλει την ισχύ της και τη θέση της στο εθνικό και παγκόσμιο τραπεζικό σύστημα στη μέχρι πρόσφατα μονοπώληση της πίστης προς τους αγρότες και τις Συνεταιριστικές Οργανώσεις και στα ευνοϊκά μέτρα που η Πολιτεία εφάρμοζε για την αγροτική τάξη. Ακόμη και σήμερα, ο πακτωλός των Κοινοτικών επιδοτήσεων του τμήματος Εγγυήσεων του Ευρωπαϊκού Γεωργικού Ταμείου Προασανατολισμού και Εγγυήσεων (FEOGA) που διαχειρίζεται η Τράπεζα, αποτελεί ένα ισχυρό πλεονέκτημα για την ΑΤΕ που το οφείλει στον αγροτικό χαρακτήρα της.

Ας σημειωθεί ακόμη ότι:

— Πρόσφατα στη Γαλλία η Gredit Agricole μετετράπη από ημικρατική σε εξ ολοκλήρου συνεταιριστική τράπεζα και ότι

— Οι μεγάλες αγροτικές τράπεζες της Κοινότητας εξακολουθούν να

καλύπτουν κατά προτεραιότητα τις ανάγκες σε κεφάλαια των αγροτών και των Συνεταιριστικών Οργανώσεων της χώρας τους.

3. Προβλήματα στις Συνεταιριστικές Οργανώσεις από τον αναπροσατολισμό της πιστωτικής πολιτικής της ΑΤΕ Α.Ε.

Η αλλαγή της πολιτικής της ΑΤΕ Α.Ε. στέρησε τις Συνεταιριστικές Οργανώσεις από το εξειδικευμένο τραπεζικό ίδρυμα, που κατά προτεραιότητα κάλυπτε τις ανάγκες τους σε πιστώσεις και σε ειδικές υπηρεσίες που συνοδεύουν τις πιστώσεις αυτές. Υπό τις συνθήκες αυτές, οι Συνεταιριστικές Οργανώσεις αδυνατούν να προγραμματίσουν μακροπρόθεσμα για τον εκουγχρονισμό τους και την προσαρμογή των δραστηριοτήτων τους στις μεταβαλλόμενες τεχνολογικές και οικονομικές συνθήκες, οι τρέχουσες δραστηριότητές τους συρρικνώνονται και η προσφορά υπηρεσιών προς τα μέλη τους φθίνει.

Ίσως δεν είναι άσχετη με τον αναπροσατολισμό της Τράπεζας, η παρατεινόμενη εκκρεμότητα περί την ρύθμιση των χρεών των συνεταιριστικών οργανώσεων, η οποία έχει οδηγήσει τις οργανώσεις σε υπερχρέωση, όχι τόσο από τα αρχικά κεφάλαια που είχαν δανειστεί και τους τόκους της συμβατικής περιόδου, όσο από τους τόκους υπερμερίας, που συσσωρεύονται με ετήσιο ρυθμό 30% και οι οποίοι τόκοι βαρύνουν τις Συνεταιριστικές Οργανώσεις τόσο για τα δάνεια που οι ίδιες οφείλουν όσο και για το μέρος εκείνο των δανείων που αποτελεί αναγνωρισμένη οφειλή του Κράτους. Για το δεύτερο μάλιστα μέρος ζητείται από τις Συνεταιριστικές Οργανώσεις να επιβαρυνθούν και με τους τόκους για το διάστημα μετά την οριστικοποίηση της οφειλής του Κράτους και μέχρι την εξόφληση, απαίτηση που βρίσκεται έξω από κάθε νομική και λογική ερμηνεία.

Είναι προφανές ότι όλα τα ανωτέρω αποδυναμώνουν τις Συνεταιριστικές Οργανώσεις της Χώρας και μάλιστα σε μια περίοδο ιδιαίτερα κρίσιμη για την Ελληνική γεωργία, η οποία μετά την κατάληξη των διαπραγματεύσεων της GATT στα πλαίσια του Γύρου της Ουρουγουάης και μετά τη μεταρρύθμιση της ΚΑΠ εισέρχεται σε ένα νέο στάδιο εκουγχρονισμού και αναδιάρθρωσης, όπου ο ρόλος των Συνεταιριστικών Οργανώσεων θα είναι ιδιαίτερα κρίσιμος. Στη φάση αυτή οι Συνεταιριστικές Οργανώσεις χρειάζονται τόσο τη συμπαράσταση της Πολιτείας όσο και την επαρκή με τραπεζικά πάντα κριτήρια χρηματοδότησή τους.

4. Η θέση των Συνεταιριστικών Τραπεζών στην Κοινότητα

Σε όλες τις χώρες της Κοινότητας, εκτός από την Ελλάδα, λειτουργούν συνεταιριστικές τράπεζες. Οι τράπεζες αυτές έχουν συστήσει τον Σύνδεσμο Συνεταιριστικών Τραπεζών (Association of Cooperative Banks of the E.C.). Τα χαρακτηριστικά μεγέθη των μελών του Συνδέσμου είναι:

- 30 εκατ. μέλη
- 50 εκατ. πελάτες
- 52.000 Καταστήματα και θυρίδες
- 370.000 άτομα προσωπικό
- 1 τρισ. ECU Ενεργητικό

Μεταξύ των συνεταιριστικών τραπεζών της Κοινότητας υπάρχουν τράπεζες οι οποίες κατέχουν ηγετικές θέσεις στο τραπεζικό σύστημα της χώρας τους, καθώς και στο παγκόσμιο τραπεζικό σύστημα, όπως η Γαλλική Gredit Agricole, η Ολλανδική Rabobank και η Γερμανική DGB. Στα πλαίσια της Ενιαίας Τραπεζικής Αγοράς της Κοινότητας, οι συνεταιριστικές τράπεζες δεν διαθέτουν ειδικά προνόμια. Λειτουργούν σε καθαρά ανταγωνιστική βάση και ανατποκρίνονται με επιτυχία στις συνθήκες που έχει διαμορφώσει η νέα τραπεζική πολιτική της Κοινότητας, χάρη στην ισχύ που απέκτησαν στην ιστορική διαδρομή τους, κατά την οποία από εξειδικευμένες αγροτικές τράπεζες επεκτάθηκαν σταδιακά σε όλους τους τομείς της οικονομίας, στο βαθμό που αυτό το επέτρεπαν τα πλεονάζοντα κεφάλαιά τους και μετατράπηκαν σε τράπεζες πολλαπλών δραστηριοτήτων (Universal Banks), αναπτύσσοντας όλο το φάσμα των τραπεζικών εργασιών που διαθέτει σήμερα το τραπεζικό σύστημα.

Στα πλαίσια της ανταγωνιστικής αγοράς, οι συνεταιριστικές τράπεζες διατηρούν ορισμένα συγκριτικά πλεονεκτήματα, όπως:

— Το πυκνό τραπεζικό δίκτυο, που εξασφαλίζει εγγύτητα προς τους πελάτες και δίνει τη δυνατότητα στις συνεταιριστικές τράπεζες να προσαρμόζουν την πολιτική τους στις πραγματικές ανάγκες των πελατών τους.

— Η συμμετοχή στη λειτουργία της τοπικής τράπεζας των μελών της, που είναι κάτοχοι μεριδίων στις συνεταιριστικές τράπεζες, μέσω της Γενικής Συνέλευσης και του Εποπτικού Συμβουλίου, συμμετοχή η οποία, πέραν της κοινωνικής της σημασίας, σφυρηλατεί περαιτέρω τις σχέσεις συνεργασίας με την τράπεζα.

— Η αλληλεγγύη που υπάρχει μεταξύ των Συνεταιριστικών Τραπεζών - μελών του Συνδ έσμου. Συγκεκριμένα ο Σύνδεσμος Συνεταιριστικών Τραπεζών υιοθέτησε τον Οκτώβριο του 1989, μία δήλωση προθέσεων, που στην ουσία της αποδίδεται ως εξής: «Οι οργανώσεις - μέλη του Συνδέσμου Συνεταιριστικών Τραπεζών των Ε.Κ. δηλώνουν δια τούτου την πρόθεσή τους να προωθήσουν στενότερη μεταξύ τους συνεργασία, ως μέσο επίτευξης του διπλού στόχου, προάσπισης των συμφερόντων των μελών και πελατών τους και ενδυνάμωσης του συνεταιριστικού τραπεζικού τομέα στην Ευρώπη. Δυνάμει της κοινής τους κληρονομιάς, θεμελιωμένης στις Συνεταιριστικές Αρχές της αυτοδιοίκησης και της αλληλεγγύης, μία προτιμησιακή μεταξύ τους συνεργασία θ' αποτελούσε τον ακρογωνιαίο λίθο μίας τέτοιας εξέλιξης».

5. Δυνατότητα αξιοποίησης των Συνεταιριστικών τραπεζών της Κοινότητας μέσω μίας ελληνικής Συνεταιριστικής Τράπεζας.

Μιά ελληνική Συνεταιριστική Τράπεζα έχει τη δυνατότητα να καταστεί μέλος του Συνδέσμου Συνεταιριστικών Τραπεζών της Κοινότητας και κατά συνέπεια να αντλήσει οφέλη αλλά και να προσφέρει, με βάση τη δήλωση προθέσεων του Συνδέσμου και την ακολουθούμενη πρακτική συνεργασίας και αλληλεγγύης μεταξύ των μελών του. Τα οφέλη τα οποία μπορεί να αντλήσει μία ελληνική Συνεταιριστική Τράπεζα είναι:

— Οργανωτικά: Κατά τη φάση ίδρυσης της Τράπεζας και οργάνωσης των

υπηρεσιών της, μπορεί να υπολογίσει στην παροχή τεχνικής υποστήριξης από τα μέλη του Συνδέσμου.

— Λειτουργικά: Η Συνεταιριστική τράπεζα μπορεί να υπολογίσει στη στήριξη των μελών του Συνδέσμου για σύναψη κοινοπρακτικών δανείων, προς κάλυψη των αναγκών μεγάλων συνεταιριστικών οργανώσεων μελών της, επίσης, μπορεί να υπολογίσει στην αξιοποίηση του δικτύου θυγατρικών εταιρειών Συνεταιριστικών Τραπεζών της Κοινότητας σε θέματα όπως το Leasing, το Factoring, κλπ.

— Αύξηση ιδίων κεφαλαίων: Η υπό ίδρυση ελληνική Συνεταιριστική Τράπεζα μπορεί να υπολογίσει στη συμμετοχή συνεταιριστικών τραπεζών της Κοινότητας στο μετοχικό της κεφάλαιο προς ενίσχυση των ιδίων κεφαλαίων της και βελτίωση του διεθνούς της image.

Η ελληνική Συνεταιριστική Τράπεζα μπορεί να προσφέρει στο Σύνδεσμο των Συνεταιριστικών Τραπεζών της Κοινότητας, αξιοποιώντας:

— Το ευρύ δίκτυο των Συνεταιριστικών Οργανώσεων - μελών της, και

— Την ευρεία αγορά τραπεζικών υπηρεσιών που αντιπροσωπεύουν οι συνεταιριστικές οργανώσεις της Χώρας (δάνεια, εισαγωγές - εξαγωγές) και ο αγροτικός πληθυσμός (καταθέσεις, στεγαστικά - καταναλωτικά δάνεια, πιστωτικές κάρτες).

6. Η ανάγκη παρουσίας Συνεταιριστικής Τράπεζας στη Χώρα

Το μέγεθος και η σημασία του αγροτικού τομέα της χώρας είναι δεδομένα. Οι συνεταιριστικές οργανώσεις, παρά τις όποιες αδυναμίες τους, αποτελούν ένα από τα στηρίγματα του τομέα αυτού και έναν από τους αποτελεσματικούς θεσμούς ανάπτυξης της αγροτικής οικονομίας. Δεν είναι τυχαίο το ότι όλη η παρεμβατική πολιτική του Κράτους έχει ασκηθεί μέσω των Συνεταιριστικών Οργανώσεων και ούτε είναι, επίσης, τυχαίο ότι από τη στιγμή που η συνεργασία Κράτους - Συνεταιριστικών Οργανώσεων χαλαρώθηκε, άρχισαν να παρουσιάζονται ανησυχητικά προβλήματα στην αγροτική μας οικονομία. Κατά συνέπεια, ο ρυθμιστικός ρόλος των Συνεταιριστικών Οργανώσεων πρέπει να συνεχισθεί. Προϋπόθεση προς τούτο είναι η εξασφάλιση της αναγκαίας χρηματοδότησης. Η προϋπόθεση αυτή, μετά τον αναπροσανατολισμό της πιστωτικής πολιτικής της ΑΤΕ Α.Ε. δεν ικανοποιείται. Κατά συνέπεια, είναι ανάγκη για τις Συνεταιριστικές Οργανώσεις να οικοδομήσουν το δικό τους πιστωτικό ίδρυμα, σιγά και σταθερά, στηριζόμενες στις δικές τους δυνάμεις και στη συνεργασία και αλληλεγγύη των Συνεταιριστικών Τραπεζών της Κοινότητας. Σε αντίθετη περίπτωση οι συνεταιριστικές οργανώσεις της Χώρας οδηγούνται σε περιθωριοποίηση και οι μικρές και απομακρυσμένες γεωργικές εκμεταλλεύσεις της Χώρας σε βορά του τοκογλυφικού κεφαλαίου και σε αφανισμό.

ΣΕΒΑ Θ ΑΒΕ

ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ
ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΕΩΣ ΘΡΑΚΗΣ

Ξάνθη: Καραολή 79 — Αθήνα Λ. Ριανκούρ 64)

- ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΕΙ το εισόδημα των αγροτών.
- ΕΞΑΣΦΑΛΙΖΕΙ ποιότητα στον καταναλωτή.
- ΔΙΝΕΙ εργασία στους ανθρώπους της ακριτικής περιοχής.
- ΒΟΗΘΑ την εθνική οικονομία.
- ΣΤΗΡΙΖΕΙ τη συνεταιριστική ανάπτυξη.

Η ΝΕΑ ΚΟΙΝΗ ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ

Της Αλίκης Ι. Ζουρίδη()*

Στη δεκαετία του '90 την οποία διανύουμε, συνέβησαν μεγάλα πολιτικά και οικονομικά γεγονότα, τόσο στον ευρωπαϊκό χώρο, όσο και στο διεθνή, τα οποία επαναπροσδιορίζουν το ρόλο που καλούνται να παίξουν οι γεωργικοί συνεταιρισμοί. Επιγραμματικά αναφέρουμε τα σπουδαιότερα:

α) Η Λειτουργία της ενιαίας εσωτερικής αγοράς της Κοινότητας, καθώς και η πορεία προς την οικονομική και νομισματική ενοποίηση της.

β) Οι μεταβολές, πολιτικές και οικονομικές, που συντελούνται σε μεγάλη κλίμακα στην Ανατολική Ευρώπη και στη Σοβιετική Ένωση.

γ) Η διεθνοποίηση των γεωργικών σχέσεων και οι συνεπαγόμενες συμφωνίες της GATT.

Τα γεγονότα που αναφέρθηκαν παραπάνω θα δημιουργήσουν νέο πλαίσιο και νέους όρους ανταγωνισμού στη γεωργική οικονομία της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Κοινότητας.

Στην παρουσίαση αυτή, επιχειρείται να περιγραφεί ο νέος ρόλος των γεωργικών συνεταιρισμών στα πλαίσια μιάς αναθεωρημένης Κοινής Αγροτικής Πολιτικής (Κ.Α.Π.).

Διεθνές Οικονομικό Περιβάλλον και Γεωργία

Οι διεθνείς και ευρωπαϊκές πολιτικές και οικονομικές εξελίξεις θέτουν την Κοινότητα απέναντι στα εξής ερωτήματα, όσον αφορά το μέλλον της Ευρωπαϊκής Γεωργίας:

α) Ποιά θα είναι η ανάπτυξη της παραγωγής στη γεωργία;

β) Ποιά θα είναι η μελλοντική διάρθρωση της παραγωγής;

γ) Ποιά θα είναι η εξέλιξη και η διάρθρωση στην κατανάλωση τροφίμων;

δ) Ποιές θα είναι οι στρατηγικές οικονομικής και γεωργικής ανάπτυξης;

Πριν ασχοληθούμε με την απάντηση αυτών των ερωτημάτων είναι χρήσιμο να παραθέσουμε μερικά διεθνή στοιχεία.

(*) Η κ. Αλίκη Ι. Ζουρίδη υπηρετεί στη Διεύθυνση Μελετών και Προγραμματισμού της Ελαιουργικής Κεντρικής Κλαδικής Ένωσης Ελαιουργικών Προϊόντων.

α) Οι βιομηχανικά ανεπτυγμένες χώρες του κόσμου είναι σήμερα ως επί το πλείστον και μεγάλες γεωργικές παραγωγικές δυνάμεις. Ασκούν έντονα προστατευτικές πολιτικές και επιδοτούν τις γεωργικές τους εξαγωγές. Κυριαρχούν στο διεθνές εμπόριο γεωργικών προϊόντων. Καλύπτουν τα 2/3 των συνολικών εξαγωγών σε τρόφιμα. Οι εξαγωγές γεωργικών ειδών σε παγκόσμιο επίπεδο κατευθύνονται κυρίως σε φερέγγυους αγοραστές. Το 65% οδηγείται στη Δυτική Ευρώπη, Βόρεια Αμερική και Ιαπωνία, το 16% στις νέες βιομηχανικές χώρες και μόλις το 8% σε υπερχρεωμένες ή φτωχές χώρες. Οι ανάγκες σε τρόφιμα του πληθυσμού της Σοβιετικής Ένωσης και της Ανατολικής Ευρώπης δεν ικανοποιούνται λόγω υστέρησης στην παραγωγικότητα σε σύγκριση με την ΕΟΚ.

β) Η πρόσφατη κρίση στον Κόλπο μας οδηγεί σε ορισμένα συμπεράσματα:

- ότι η σύγχρονη γεωργία παρουσιάζει σημαντική εξάρτηση από την ενέργεια
- ότι το πετρέλαιο και τα πετροχημικά προϊόντα πρέπει να υποκατασταθούν σε σημαντικό βαθμό από ανανεώσιμες γεωργικές πρώτες ύλες
- ότι οι πετρελαιοπαραγωγικές χώρες είναι σημαντικοί αγοραστές γεωργικών προϊόντων από τη Δυτική Ευρώπη
- τέλος, ότι η κρίση του πετρελαίου οξύνει το συναλλαγματικό πρόβλημα των φτωχών χωρών που εξαρτώνται για τη διατροφή τους από εισαγωγές.

γ) Η ΕΟΚ και οι ΗΠΑ βρίσκονται στο κέντρο οξύτατης εμπορικής αντιπαράθεσης. Η ΕΟΚ ανέπτυξε τα τελευταία χρόνια έντονη εξαγωγική δραστηριότητα προς τη Μέση Ανατολή και Αφρική και ανταγωνίζεται έντονα τις ΗΠΑ στις χώρες της Ανατολικής Ευρώπης.

Μια σειρά από χώρες με χαμηλού κόστους γεωργία (Αυστραλία, Καναδάς, Αργεντινή κλπ.) πιέζουν έντονα για τη φιλελευθεροποίηση του παγκοσμίου εμπορίου.

Υπάρχει η διαπίστωση ότι οι πλούσιες χώρες δαπανούν χρηματικούς πόρους σε ένα προστατευτισμό που δεν επιτρέπει την ορθολογική κατανομή των γεωργικών πόρων διεθνώς. Αρκεί να αναφερθεί ότι τα 2/3 των γεωργικών επιδοτήσεων των ΗΠΑ και το 1/3 της ΕΟΚ απλώς αλληλοεξουδετερώνονται.

Η λογική των επιδοτήσεων προκαλεί αποδεδειγμένα στρέβλωση στην οικονομία, εφόσον τις επιδοτήσεις αυτές καλούνται να πληρώσουν οι καταναλωτές φορολογούμενοι. Παραγωγικοί συντελεστές, που μπορούν να απελευθερωθούν από τη γεωργία και οι οποίοι συντηρούνται χάρη στις επιδοτήσεις, θα μπορούσαν να αξιοποιηθούν ορθολογικότερα σε εναλλακτικές δραστηριότητες.

Υπάρχει όμως και το εισοδηματικό πρόβλημα των γεωργών σε περίπτωση κατάργησης των επιδοτήσεων,

Εάν λάβουμε υπόψη μας και τον κοινωνικό ρόλο της γεωργίας και του αγρότη, τότε ο ρόλος των παραγωγών συνίσταται:

α) Στην παραγωγή προϊόντων με τις απαιτήσεις και τους νόμους της αγοράς.

β) Στην προστασία του περιβάλλοντος και στη διατήρηση γεωγραφικής και κοινωνικής ισορροπίας.

Ο δεύτερος λόγος δικαιολογεί την κοινωνική αποζημίωση και συνδρομή. Οι παραπάνω διαπιστώσεις οδηγούν στην ανάγκη εφαρμογής μιας νέας αναθεωρημένης ΚΑΠ.

ΚΑΠ και αναθεωρημένη ΚΑΠ

Η Ευρώπη των 12, με την εντατική χρήση των διαθέσιμων φυσικών της πόρων για την παραγωγή γεωργικών προϊόντων, πέτυχε την αυτάρκεια με τη δημιουργία πλεονασμάτων. Σε αυτό συνετέλεσε, τόσο η τεχνολογική πρόοδος, όσο και η εφαρμογή της ΚΑΠ.

Η ΚΑΠ συνετέλεσε στον ομαλό και σταθερό διατροφικό εφοδιασμό των καταναλωτών σε λογικές τιμές. Δημιούργησε επίσης συνθήκες ανεκτών γεωργικών εισοδημάτων και απασχόλησης στις αγροτικές περιφέρειες. Η ΚΑΠ όμως δεν ευνόησε την εξειδίκευση της γεωργικής παραγωγής στο εσωτερικό της Κοινότητας, με αποτέλεσμα να παράγονται εντός της Κοινότητας προϊόντα και πρώτες ύλες που θα μπορούσαν να εισαχθούν φθηνότερα από άλλες χώρες.

Στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα οι ετήσιες εισοδηματικές μεταβιβάσεις από καταναλωτές και φορολογούμενους ισοδυναμούν σε αξία με σημαντικό μέρος του Κοινοτικού γεωργικού Προϊόντος. Έχει υπολογιστεί ότι για κάθε χρηματική μονάδα που εισπράττουν οι γεωργοί, οι καταναλωτές και οι φορολογούμενοι πληρώνουν 1,4 μονάδες.

Είναι γνωστό ότι από τα μέσα της δεκαετίας του '70 η γεωργία στην ΕΟΚ παρήγε περισσότερα αγροτικά προϊόντα από όσα μπορούσε να απορροφήσει η αγορά. Η ΚΑΠ πέτυχε την επάρκεια των αγροτικών προϊόντων και ήδη τίθεται θέμα περιορισμού των πλεονασμάτων. Το 1977 άρχισε να εφαρμόζεται η συνυπευθυνότητα στην παραγωγή γάλακτος, ενώ από το 1982 για πρώτη φορά τέθηκε όριο στην παραγωγή γάλακτος. Από το 1984 και μετά επακολούθησε «πάγωνα τιμών» για τα περισσότερα προϊόντα. Το 1988 γενικεύθηκε το σύστημα των Μέγιστων Εγγυημένων Ποσοτήτων παραγωγής και η συνυπευθυνότητα για το σύνολο σχεδόν των αγροτικών προϊόντων.

Η νέα πολιτική της ΚΑΠ για τον αγροτικό τομέα, χωρίς να εγκαταλείπει την παραδοσιακή στήριξη των τιμών των αγροτικών προϊόντων, προσανατολίζεται προς περισσότερο διαρθρωτικές ενέργειες. Το ξεκίνημα της νέας πολιτικής αρχίζει με την υιοθέτηση του γνωστού πακέτου Delors που προέ-

Έτος	ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΔΑΠΑΝΩΝ FEOGA 1988-92				Άθροισμα δαπ. FEOGA
	Τμ. Εγγ.	%	Τμ. Πρ/σμού	%	
1988	27000	77.6	7790	22.3	34790
1989	27700	75.0	9200	24.9	36900
1990	28400	72.8	10600	27.1	39000
1991	29000	70.5	12100	29.4	41100
1992	29600	68.7	13450	31.2	43500

βλεπε το διπλασιασμό των πόρων των διαρθρωτικών ταμείων (Περιφερειακού, Κοινωνικού, Αγροτικού - Τμήματος Προσανατολισμού) για την περίοδο 1989 - 1993 και ταυτόχρονα την επιβολή «Σταθεροποιητών» και τον περιορισμό της αύξησης δαπανών για τη στήριξη των αγροτικών προϊόντων. Τα παρακάτω στοιχεία δίνουν μία εικόνα του νέου προσανατολισμού.

Από τα στοιχεία αυτά προκύπτει ότι διαχρονικά οι δαπάνες Προσανατολισμού αυξάνουν ταχύτερα από ό,τι οι δαπάνες Εγγυήσεων και αντιπροσωπεύουν ολοένα και μεγαλύτερο ποσοστό των συνολικών δαπανών FEOGA.

Επιπτώσεις στην Ελληνική Γεωργία από την αναθεωρημένη ΚΑΠ.

Σε πρόσφατη συνέντευξη του (Δεκέμβριος 1992) ο σερ Leon Brittan διατύπωσε το νέο πνεύμα της ΚΑΠ, ότι δηλαδή προσανατολίζει τον αγρότη προς τη λογική της αγοράς, εξέφρασε δε την ευχή η ελληνική γεωργία να μπορέσει να ανταπεξέλθει στις δυσκολίες προσαρμογής στη νέα ΚΑΠ, έχοντας υιοθετήσει τα κατάλληλα μέτρα ⁽²⁾. Όμως εκτιμήσεις πανεπιστημιακών μελετητών φέρουν την Ελλάδα ανέτοιμη να προσαρμοστεί στην αναθεωρημένη ΚΑΠ, κυρίως γιατί η γεωργία της έχει χαμηλό βαθμό παραγωγικότητας και αποτελεσματικότητας ⁽³⁾.

Εδώ πρέπει να τονιστεί ότι διαχρονικά στην Ελλάδα, η γεωργική απασχόληση μειώθηκε. Το 1990 το ποσοστό αυτό ήταν περίπου το 26% του ενεργού πληθυσμού.

Όσον αφορά τις επιπτώσεις της ΚΑΠ κατά προϊόν οι εκτιμήσεις είναι:

α) Όσον αφορά τα δημητριακά, μείωση της τιμής κατά 30% σε περίοδο τριών ετών (1992 - 1995) με αντισταθμιστικές πληρωμές κατά στρέμμα, αλλά και μείωση της καλλιεργούμενης γης κατά 15%, καθώς και κατάργηση εισφοράς συνυπευθυνότητας. Εκτιμάται ότι από τη μείωση της τιμής, ιδίως των σιτηρών, θα ωφεληθεί ο καταναλωτής και ότι τα κτηνοτροφικά σιτηρά θα γίνουν ανταγωνιστικότερα έναντι των εισαγομένων από τις ΗΠΑ και την Ασία ⁽⁴⁾, ⁽⁵⁾.

β) Όσον αφορά τα γαλακτοκομικά προϊόντα, η βασική αύξηση της ποσότητας (που σημαίνει αύξηση της συνολικής παραγωγής γάλακτος κατά 15% στην Ελλάδα) είναι πολύ σημαντική. Η ανάπτυξη των ιδιωτικών βιομηχανιών γάλακτος βοηθούν στον εκσυγχρονισμό των μονάδων παραγωγής γάλακτος ⁽⁴⁾ πέρα από ότι επέτυχαν τις τελευταίες δεκαετίες οι συνεταιριστικές.

Η Επιτροπή επίσης αποφάσισε τη μείωση της τιμής των γαλακτοκομικών προϊόντων και του κρέατος κατά 10 - 15% και τον περιορισμό της κτηνοτροφικής δραστηριότητας με αντισταθμιστικές πληρωμές για απώλεια εισοδήματος ⁽⁵⁾.

γ) Για την περίπτωση του καπνού, η Επιτροπή επιδιώκει την κατάργηση των επιδοτήσεων, τόσο στην παρέμβαση, όσο και στην εξαγωγή του προϊόντος. Προσφέροντας αντισταθμιστικά οφέλη σε περίπτωση πρόωρης συνταξιοδότησης και μερικώς σε περίπτωση απώλειας εισοδήματος ⁽⁵⁾.

Εισάγεται περικοπή της παραγωγής ορισμένων ποικιλιών καπνού και η πριμοδότηση ισχύει μόνο γι' αυτές που γίνονται αποδεκτές. Καθιερώνονται

ποσοτώσεις στην παραγωγή καπνού, πράγμα που δημιουργεί πρόβλημα τόσο στους καπνοπαραγωγούς όσο και στην εθνική οικονομία. Εκτιμάται, ότι ο καπνός θα παραμείνει ως κύριο εξαγωγικό προϊόν, κατευθυνόμενο σε χώρες εκτός ΕΟΚ σε μεγαλύτερο βαθμό από ό,τι σήμερα (4).

δ) Όσον αφορά το ελαιόλαδο, το πρόβλημα προέρχεται από τις εγχώριες αδυναμίες παραγωγής - μεταποίησης - εμπορίας και από την κερδοσκοπική αυξομείωση των τιμών. Οι ελαιοπαραγωγοί ζητούν αύξηση εξαγωγικών επιδοτήσεων, αύξηση ενίσχυσης για ιδιωτική αποθεματοποίηση, επίσπευση της περιόδου παρέμβασης κλπ. (6).

Η επιλεκτική χρηματοδοτική διευκόλυνση προς τους δευτεροβάθμιους συνεταιρισμούς εις βάρος των τριτοβάθμιων οργανώσεων δημιουργεί προβλήματα πολυδιάσπασης σε μία αγορά έντονα ολιγοπωλιακή (ελληνική και ευρωπαϊκή) (7). Η αναθεώρηση της ΚΑΠ δημιουργεί πρόβλημα ανταγωνισμού στο ελαιόλαδο από τα φυτικά έλαια.

Συνοψίζοντας, οι επιπτώσεις της ΚΑΠ στα συνολικά οικονομικά μεγέθη (παραγωγή, ισοζύγιο, εισόδημα, απασχόληση, διαρθρώσεις κλπ.) αναμένεται να έχουν την εξής εικόνα:

α) Οι επιπτώσεις σε μεγέθη όπως η απασχόληση, ανταγωνιστικότητα, εμπορικό ισοζύγιο, οργάνωση, θα εξαρτηθεί κυρίως από ελληνικούς παράγοντες, που είναι το κράτος και οι αγρότες.

β) Το γεωργικό εισόδημα μεσοπρόθεσμα θα παραμείνει σταθερό.

γ) Οι πραγματικές τιμές των αγροτικών προϊόντων, λόγω σταθεροποίησης των θεσμικών τιμών, ενδέχεται να συμπιεστούν.

δ) Το πακέτο των συνοδευτικών μέτρων της ΚΑΠ προσφέρει δυνατότητες ανάπτυξης της γεωργικής υπαίθρου και εναπόκειται στην ελληνική πλευρά να αξιοποιήσει τις δυνατότητές της.

ε) Λόγω απουσίας σοβαρής ελληνικής πολιτικής ανάπτυξης της γεωργίας και του συνεταιριστικού κινήματος, εκτιμάται ότι τα διαρθρωτικά μέτρα που εισηγείται η αναθεωρημένη ΚΑΠ θα προκαλέσουν δυσχέρειες προσαρμογής της ελληνικής γεωργίας (8).

Οι Γεωργικοί Συνεταιρισμοί στα πλαίσια της Αναθεωρημένης ΚΑΠ

Οι γεωργικοί συνεταιρισμοί στην Ελλάδα χαρακτηρίζονται από χαμηλή ανταγωνιστικότητα. Οι λόγοι για το γεγονός αυτό κατατάσσονται σε δύο κατηγορίες, στους ενδογενείς (δηλαδή σε αυτούς που οφείλονται στους ίδιους τους συνεταιρισμούς) και στους εξωγενείς (δηλαδή στις έξωθεν παρεμβάσεις στη λειτουργία των συνεταιρισμών).

Οι κυριότεροι ενδογενείς παράγοντες είναι:

α) Έλλειψη στελεχών.

β) Δημοσιούπαλληλική νοοτροπία των περισσότερων συνεταιριστικών υπαλλήλων.

γ) Έλλειψη αξιόλογων ιδίων κεφαλαίων στους περισσότερους συνεταιρισμούς.

δ) Το μικρό μέγεθος των συνεταιριστικών μονάδων και η μεγάλη διαφορο-

ποίηση στις δραστηριότητές τους.

ε) Η έλλειψη αξιολογής οργανικής συνεργασίας μεταξύ συνεταιρισμών.

Ως εξωγενείς παράγοντες, μπορούν να χαρακτηριστούν:

α) Οι ζημιογόνες θεσμικές παρεμβάσεις του κράτους.

β) Ο έντονος κομματισμός διοικήσεων και μελών.

γ) Η ευρεία ανάμιξη αιρετών μελών των διοικήσεων στη διαχείριση των συνεταιρισμών.

Παρά την αδυναμία τους, οι ελληνικοί αγροτικοί συνεταιρισμοί διαθέτουν ορισμένα σοβαρά πλεονεκτήματα. Μεταξύ αυτών είναι:

α) Εγκαταστάσεις μεγάλου μεγέθους που χρησιμεύουν για αποθήκευση, εμπορία και μεταποίηση των γεωργικών προϊόντων.

β) Δεσπόζουσα θέση στη διαχείριση βασικών εφοδίων, όπως λιπασμάτων και δημητριακών.

γ) Ικανοποιητικό βαθμό συγκέντρωσης οικονομικών δραστηριοτήτων σε περιφερειακό και εθνικό επίπεδο.

δ) Πυκνό δίκτυο συνεταιριστικών μονάδων (εφόσον τούτο χρησιμοποιείται ικανοποιητικά).

Επισημαίνεται ότι οι βασικές ελλείψεις από οικονομικής πλευράς, συνοψίζονται σε δύο:

α) Διοικητικές - οργανωτικές και

β) Διαχειριστικές, λόγω ελλείψεως επαρκούς διοικήσεως και οργανώσεως.

Εάν παρατεθούν μερικά στατιστικά στοιχεία, θα μπορούσαμε να λάβουμε μία εικόνα των ελληνικών γεωργικών συνεταιρισμών.

Το 1988 λειτουργούσαν στην Ελλάδα 7.000 πρωτοβάθμιοι αγροτικοί συνεταιρισμοί με 780.000 εγγεγραμμένα μέλη, ήτοι το 70% των ενεργών αγροτών.

Το 60% των συνεταιρισμών είναι προμηθευτικοί - πιστωτικοί και το 33% μεταποιητικοί.

Το 1988 οι συνεταιρισμοί διέθεσαν στα μέλη τους δάνεια ύψους 504 δισ. δρχ. Οι συνεταιρισμοί προμήθευσαν γεωργικά είδη αξίας 87 δισ. δρχ. και είχαν μερίδιο στην παραγωγή και διάθεση αγροτικών προϊόντων το 35% του συνόλου της αγροτικής παραγωγής. Σε ορισμένους τομείς, οι συνεταιρισμοί ελέγχουν το 60% και πλέον (γάλα, δημητριακά, βαμβάκι, σταφίδες, εσπεριδοειδή, ελιές κλπ.).

Η αξία των βιομηχανικών συνεταιριστικών εγκαταστάσεων ανέρχεται σε 250 δισ. δρχ. και επεξεργάζονται γεωργικά προϊόντα αξίας μεγαλύτερης των 300 δισ. δρχ. Επίσης ενεργούν εξαγωγές προϊόντων στο εξωτερικό αξίας 130 δισ. δρχ.

Ενώ τα μεγέθη αυτά είναι εντυπωσιακά, δεν αποκαλύπτουν τις αδυναμίες των συνεταιρισμών, οι οποίες αναφέρθηκαν παραπάνω. Στις αδυναμίες αυτές, πρέπει να προστεθεί και ο αποκλεισμός των συνεταιρισμών από την άσκηση Αγροτικής Πίστης, όπου ο ρόλος τους είναι κυρίως μεσολαβητικός, μεταξύ Αγροτικής Τράπεζας και συνεταιρισμένου παραγωγού.

Στα πλαίσια της αναθεωρημένης ΚΑΠ και της Ευρώπης των 330 εκατ.

ατόμων οι συνεταιρισμοί πρέπει:

α) Να προσφέρουν υψηλής ποιότητας και με ανταγωνιστικές τιμές προϊόντα. Αυτό προϋποθέτει οικονομίες κλίμακας, να συγχωνεύσουν και εξαγοράσουν και δημιουργία συνεταιριστικών οργανώσεων μεγάλου μεγέθους.

β).....

γ) Η άσκηση σωστής εμπορικής πολιτικής (εξαγωγές - αύξηση πωλήσεων) δημιουργεί την ανάγκη προσωπικού υψηλής εξειδίκευσης. Το προσωπικό υψηλής εξειδίκευσης είναι δαπανηρό, αλλά με την επαρκή και απρόσκοπτη αξιοποίησή του μπορεί να αποτελέσει παράγοντα μείωσης του κόστους βελτίωσης της ποιότητας και διεύρυνσης της αγοράς της επιχείρησης.

δ) Βασική προϋπόθεση επίσης είναι να λειτουργούν οι συνεταιριστικές επιχειρήσεις με ιδιωτικοοικονομικά κριτήρια. Αυτό επιτυγχάνεται χωρίς κρατική παρέμβαση στη λειτουργία τους με την πρόσληψη ικανών διευθυντών - managers, οι οποίοι θα λειτουργούν ανεπίσπαστοι από κάθε πολιτική εξουσία και θα είναι υπόλογοι μόνο στο Διοικητικό Συμβούλιο της Συνεταιριστικής Επιχειρήσεως και στη γενική συνέλευση των μελών της.

ε) Η γνωστή ανεπάρκεια των ιδίων κεφαλαίων επιβάλλει την ύπαρξη χρηματοδοτικών πηγών, όπως η συνεχής συσσώρευση ιδίων κεφαλαίων από εισφορές μελών και κέρδη διαχειρίσεως.

στ) Είναι αναγκαίο οι συνεταιρισμοί να αναπτυχθούν σε ευρωπαϊκό επίπεδο με τη δημιουργία κοινών πολυεθνικών ευρωπαϊκών συνεταιριστικών επιχειρήσεων και με την ανάπτυξη κοινών διασυνοριακών επιχειρηματικών δραστηριοτήτων (joint ventures).

ζ) Η στρατηγική συμμαχία μεταξύ συνεταιριστικών οργανώσεων και η συνεργασία για οριζόντια ή κάθετη ολοκλήρωση μεταξύ συνεταιριστικών οργανώσεων που ασχολούνται με ομοειδή αγροτικά προϊόντα ή ομάδα προϊόντων, αποτελεί και αυτή μιά νέα προοπτική.

η) Η συνεργασία αγροτικών με καταναλωτικούς συνεταιρισμούς θα επιφέρει τα μέγιστα οφέλη τόσο στους παραγωγούς όσο και στους καταναλωτές.

Οι εξελίξεις προς την Ενωμένη Ευρώπη είναι ραγδαίες. Η αναθεωρημένη ΚΑΠ δημιούργησε νέα προβλήματα - προκλήσεις στους συνεταιρισμούς. Έφθασε πλέον η δωδεκάτη ώρα για τους ελληνικούς γεωργικούς συνεταιρισμούς.

Βιβλιογραφία

1. Η Ελληνική Γεωργία στη δεκαετία του '90, Αθήνα 1992 Έκδοση: Γενική Δ/ση Εφαρμογών και Έρευνας Υπ. Γεωργίας. Εισήγηση: Ανδρέα Κόρακα, σελ. 27-34, Ναπολέοντα Μαραβέγια. σελ. 171-179
2. Μπορεί να αντέξει η Ελληνική Γεωργία στην αναθεωρημένη ΚΑΠ; (Συνέντευξη του σεφ Λεόν Μπριτάν στον Οικονομικό Ταχυδρόμο 10 Δεκεμβρίου 1992, σελ. 29).
3. Πιθανές επιπτώσεις στην Ελληνική Γεωργία και Οικονομία από την αναθεώ-

- ρηση της ΚΑΠ (Οικονομικός Ταχυδρόμος, 10 Σεπτεμβρίου 1992, σελ. 84-88).
4. Ποιές οι επιπτώσεις κατά προϊόντα; (Οικονομικός Ταχυδρόμος, 17 Σεπτεμβρίου 1992, σελ. 85-89).
 5. Η Γεωργία μεταξύ GATT - ΚΑΠ και 10 τρισ. δρχ. (Hellenews, Φεβρουάριος 1993, σελ. 8-12)
 6. Σε δοκιμασία η ελληνική αγορά Ελαιολάδου (Οικονομικός Ταχυδρόμος, 6 Φεβρουαρίου 1992, σελ. 87-89).
 7. Βοηθάει η ΚΥΔΕΠ τους εμπόρους; (Οικονομικός Ταχυδρόμος 3 Δεκεμβρίου 1992, σελ. 36-38)
 8. Οι επιπτώσεις της αγροτικής πολιτικής στα συνολικά οικονομικά μεγέθη (Οικονομικός Ταχυδρόμος, 24 Σεπτεμβρίου 1992, σελ. 101-105).
 9. Η ανταγωνιστικότητα των Ελληνικών Συνεταιρισμών υπό Κ.Π. Παπαγεωργίου, Συνεταιριστική Πορεία, τεύχος 27/1992, σελ. 153-160.
 10. Η εικόνα των μεγάλων Συνεταιριστικών Εταιρειών Συνεταιριστική Πορεία σελ. 29-31.
 11. Η κατάσταση των Ελληνικών Αγροτικών Συνεταιρισμών εν όψει των μεταβολών στην Ευρώπη, υπό Νικ. Κολύμβα Συνεταιριστική Πορεία, τεύχος 25, Ιούνιος 1992, σελ. 67-77
 12. Συνεταιρισμοί και ενιαία Ευρωπαϊκή αγορά, Ινστιτούτο Συνεταιριστικών Ερευνών και Μελετών (συνέδριο 7-8, Νοεμβρίου 1991) σελ. 130 σελ. 104.

ΘΕΣΕΙΣ - ΑΠΟΨΕΙΣ

ΤΟ ΣΧΕΔΙΟ ΝΟΜΟΥ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΑΓΡΟΤΙΚΟΥΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΥΣ

Δίνοντας στη δημοσιότητα το σχέδιο νόμου για τις αγροτικές συνεταιριστικές οργανώσεις, ο Υπουργός Γεωργίας κ. Χρ. Κοσκινάς τόνισε ότι στοχεύει στην εξυγίανση και την ανάπτυξη των συνεταιρισμών, την προσαρμογή τους στην ελεύθερη αγορά και τη λειτουργία τους χωρίς κομματικά κριτήρια.

Σε χρόνο ρεκόρ από την παραλαβή του σχεδίου, η ΠΑΣΕΓΕΣ ανακοίνωσε ότι θεωρεί το νομοσχέδιο «αντιφατικό, αλληλοσυγκρουόμενο, αναποτελεσματικό, αντίθετο σε πολλές διατάξεις του ακόμα και προς τις συνεταιριστικές αρχές της Δ.Σ.Ε., με μόνη επιδίωξη την αποδυνάμωση του συνεταιριστικού κινήματος, με κύριο χαρακτηριστικό ενδεικτικό των επιδιώξεων των συντακτών του, τα περισσότερα άρθρα να αναφέρονται στους τρόπους διάλυσης των συνεταιρισμών».

Τα προμηνύματα για τον τρόπο

συζήτησης του σχεδίου νόμου δεν είναι αισιόδοξα. ούτε η εμπειρία του παρελθόντος εγγυάται γόνιμο διάλογο. Αν προστεθεί σε αυτά το γεγονός ότι αναβλήθηκαν για μία ακόμα φορά οι εκλογές στους συνεταιρισμούς σε συνδυασμό προφανώς με το γεγονός των επικείμενων βουλευτικών εκλογών, γίνεται φανερό ότι το θεσμικό πλαίσιο για τους συνεταιρισμούς αποτελεί για μία ακόμα φορά έναν ακόμα χώρο εκδήλωσης του κομματικού ανταγωνισμού.

Όταν ένας υπερκομματικός θεσμός, ο οποίος σε ένα χρόνο συμπληρώνει 150 χρόνια ζωής και ο οποίος έχει καθιερωθεί παγκοσμίως, γίνεται για μία ακόμα φορά αντικείμενο κομματικής αντιπαράθεσης, τα αποτελέσματα δεν πρέπει να μας εκπλήσσουν.

ΑΝΑΒΟΛΗ ΕΚΛΟΓΩΝ ΣΤΟΥΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΥΣ

Για μία ακόμα φορά πραγματοποιήθηκε παρέμβαση στις συνεταιριστικές διαδικασίες, με την αναβολή των εκλογών κατά 5 μήνες. Η συζήτηση στη Βουλή για το θέμα αυτό διεξήχθη σε υψηλούς τόνους, ανάλογους με εκείνους του παρελθόντος, όταν οι ρόλοι ήταν αντίστροφοι. Εκείνοι που υποστήριζαν τώρα την αναβολή ήταν όσοι την καταδικάζαν στο παρελθόν, ενώ εκείνοι που την καταδικάζουν τώρα την είχαν υποστηρίξει στο παρελθόν. Είχαν στηρίξει ακόμα και

τη διακοπή της θητείας των διοικήσεων που είχαν εκλεγεί νόμιμα, για να εφαρμοστεί το νέο σύστημα των συνδυασμών, που τόσα δεινά επισώρευσε στους συνεταιρισμούς.

Η αλλαγή ρόλων ανάλογα με το συμφέρον της στιγμής, δεν τιμά τους πολιτικούς και δεν προάγει την αξιοπιστία τους. Επιπλέον, δείχνει ότι η βλάβη που προκαλείται στους θεσμούς ελάχιστα λαμβάνεται υπόψη, όταν πρόκειται να εξυπηρετηθεί το κομματικό συμφέρον.

ΔΕΝ ΕΞΥΠΗΡΕΤΟΥΝ ΟΙ ΜΙΣΕΣ ΑΛΗΘΕΙΕΣ

Πολλά έχουν γραφεί τα τελευταία δύο χρόνια για τα χρέη των αγροτικών συνεταιρισμών και κυρίως για τα χρέη της ΚΥΔΕΠ που παρουσιάζονται υπέρογκα.

Από το περιοδικό αυτό έχουν παρουσιαστεί τόσο η έκθεση της Επιτροπής για τη ρύθμιση των χρεών (τεύχος 18/1990) όσο και η ανάλυση του προβλήματος από τον πρώην πρόεδρο της ΚΥΔΕΠ κ. Π. Σπαθούλια και η πρόταση αποκατάστασης από τον πρώην Γενικό Διευθυντή της ΚΥΔΕΠ κ. Π. Κολύρη (τεύχος 27/1992).

Στις 4 Μαΐου 1993 συζητήθηκε ενώπιον του Εφετείου Αθηνών η αίτηση της ΑΤΕ κατά της ΚΥΔΕΠ. Η ΑΤΕ ζήτησε να τεθεί η ΚΥΔΕΠ υπό εκκαθάριση, επειδή οι ληξιπρόθεσμες οφειλές της ανέρχονται σε 407,9 δις. δρχ. Κατόπιν αυτού σχολιάστηκε στον Τύπο ότι για να σωθεί η ΚΥΔΕΠ πρέπει ο κάθε Έλληνας να επιβαρυνθεί με 40.800 δρχ.

Από τις ανακοινώσεις ΠΑΣΕΓΕΣ και ΑΤΕ απουσίασε, δυστυχώς, η ψυχραιμία και κάθε πλευρά εξασφάλισε πρόσβαση και στήριξη σε μιά μερίδα μέσω των μαζικών ενημέρωσης, ανάλογα με τις σκοπιμότητες που και αυτά εξυπηρετούν.

Η γνώση όλης της αλήθειας είναι πάντοτε δύσκολη. Όμως, από όσα είναι μέχρι τώρα γνωστά, τα παρακάτω δεν μπορούν να αμφισβητηθούν:

1. Αυτά που ονομάστηκαν χρέη των συνεταιρισμών αποτελούν κατά το μεγαλύτερο μέρος τους χρέη του Δημοσίου προς την ΑΤΕ. Οι συνεταιρισμοί αποτέλεσαν τα ενδιάμεσα θύματα ενός αναξιόπιστου εντολέα (της Κυβερνητικής εξου-

σίας), ο οποίος έδωσε υποσχέσεις χωρίς αντίκρισμα. Ελέγχονται όμως και οι συνεταιρισμοί για απρονοησία, αφού δεν έλαβαν μέτρα, ενώ ο εντολέας αποδεικνυόταν αναξιόπιστος κατά συρροήν. Η απρονοησία ενείχε σε ορισμένες περιπτώσεις και σκοπιμότητες εξυπηρέτησης κομματικών συμφερόντων.

2. Ο στοιχειώδης κανόνας, ότι ο οφειλέτης του κεφαλαίου οφείλει και τους απορρέοντες τόκους, έχει ανατραπεί ακριβώς από το φορέα που θα έπρεπε να τον διδάσκει και στους άλλους. Επειδή το δημόσιο αναγνώρισε ένα ύψος οφειλής του αναφερόμενο σε ορισμένη προγενέστερη χρονική στιγμή, χωρίς και πάλι να καταβάλει το αντίστοιχο ποσό, η ΑΤΕ εξακολουθεί να χρεώνει τους τόκους της οφειλής του Δημοσίου στους συνεταιρισμούς αντί να τους αναζητεί από το Δημόσιο, που αναγνώρισε την οφειλή του. Αυτό συνιστά «πρωτοτυπία» πρώτου μεγέθους. Στην ΑΤΕ οφείλονται πράγματι οι τόκοι αλλά όχι από τους συνεταιρισμούς. Δεν είναι δυνατό να μην το αντιλαμβάνεται αυτό η ΑΤΕ.

3. Ορισμένες μεγάλες συνεταιριστικές οργανώσεις διόγκωσαν το διαχειριστικό τους κόστος με συσσώρευση προσωπικού και με υπερβολές στις επιβαρύνσεις διοικήσεων και προσωπικού. Είναι όμως τουλάχιστον ανεδαφικό να υποστηρίζεται ότι μπορούν να υποκατασταθούν στο ρόλο τους από τις Ενώσεις συνεταιρισμών. Η πολιτική αυτή προκαλεί οπισθοδρόμηση κατά πολλές δεκαετίες.

Π Α Ρ Α Φ Ω Ν Ι Ε Σ

Τόσο στο Συνέδριο του ΓΕΩΤΕΕ στη Θεσσαλονίκη που είχε ως θέμα «Αγροτικοί Συνεταιρισμοί - Ρόλος - Προβλήματα - Προοπτικές» (14.5.1991), όσο και στο Συνέδριο του Ινστιτούτου Συνεταιριστικών Ερευνών και Μελών στην Αθήνα, που είχε ως θέμα «Συνεταιρισμοί και Ενιαία Ευρωπαϊκή Αγορά» (7-8/11/1991), τονίσθηκε κατά κόρον, χωρίς να υπάρξει αντίθετη άποψη, ότι οι σημερινές συνθήκες επιβάλλουν τη συσπείρωση των συνεταιρισμών και τη δημιουργία μεγάλων οικονομικών μονάδων.

Οι μεγάλοι μεγέθους οικονομικές μονάδες έχουν τη δυνατότητα και τη δύναμη να επηρεάζουν την αγορά προς το συμφέρον των μελών τους, να επιτυγχάνουν χαμηλότερο κόστος διαχείρισης, να διαθέτουν εξειδικευμένα στελέχη, να συνεργάζονται με ανάλογους φορείς άλλων χωρών και γενικά να δημιουργούν μιά ισχυρή προστατευτική ασπίδα στις συνθήκες του οξυμένου ανταγωνισμού της Ενιαίας Ευρωπαϊκής Αγοράς.

Το μήνυμα της ισχυροποίησης των μικρών μονάδων με τη συσπείρωση (συνεργασία ή συγχώνευση) εκπέμπεται όχι μόνο από τις συνεταιριστικές οργανώσεις των ευρωπαϊκών χωρών αλλά και από τις ιδιωτικές επιχειρήσεις, οι οποίες προχωρούν σε παντοειδείς συνεργασίες και εξαγορές για να αυξήσουν την ανταγωνιστική παρουσία τους στην αγορά.

Ακριβώς αντίθετες προς τη διεθνή πρακτική είναι οι απόψεις που διατυπώθηκαν σε συνέντευξη του Υποδιοικητή της ΑΤΕ κ. Ξ. Βεργίνη σε απογευματινή εφημερίδα (αν αποδόθηκαν σωστά). Σύμφωνα με τις απόψεις

αυτές, προτεραιότητα σε πρωτοβουλίες και σε χρηματοδότηση πρέπει να έχουν οι πρωτοβάθμιες συνεταιριστικές οργανώσεις και μετά να ακολουθούν οι ενώσεις και οι τριτοβάθμιες. Το επιχείρημα στην περίπτωση αυτή είναι ότι «με την ενίσχυση των τριτοβαθμίων δημιουργήθηκε ένας υδροκεφαλισμός από υπαλλήλους στις τριτοβάθμιες, που απορροφούσε τεράστια κονδύλια, ενώ είχαν εγκαταλειφθεί οι πρωτοβάθμιες με συνέπεια να αποδιοργανωθούν και να αποστελεχωθούν».

Το επιχείρημα αυτό στενοχωρεί λίγους και ευχαριστεί πολλούς. Όμως όχι για πολύ διότι σε σχετικά σύντομο χρόνο θα διαφανεί η αδυναμία των μικρών μονάδων να διασφαλίσουν τα συμφέροντα των αγροτών. Ακόμα, το επιχείρημα αυτό φαίνεται πειστικό σήμερα, που τα προβλήματα των κεντρικών συνεταιριστικών οργανώσεων αφέθηκαν να διογκωθούν και εμφανίζει την ΑΤΕ ως ενδιαφερόμενη για την εξυγίανση των συνεταιρισμών. Όμως, η πολιτική αυτή, την οποία ούτως ή άλλως ήδη ακολουθεί η ΑΤΕ, απέχει πολύ από την εξυπηρέτηση των μακροχρόνιων συμφερόντων των αγροτών, ενώ εξυπηρετεί την ΑΤΕ λόγω της διασποράς του κινδύνου.

Τί καταφέρνουμε με όλα αυτά; Να συναινούν σχεδόν όλοι σε μιά πολιτική που εξυπηρετεί τις μυωπικές βλέψεις καθενός από τα ενδιαφερόμενα μέρη αλλά όχι τη συνεταιριστική ανάπτυξη, η οποία δεν είναι αυτοσκοπός αλλά μέσο στήριξης της ελληνικής γεωργίας και των γεωργικών εκμεταλλεύσεων στις συνθήκες του έντονου ανταγωνισμού της Ενιαίας Αγοράς.

ΠΟΣΟ «ΚΟΝΤΑ ΣΤΟΝ ΑΓΡΟΤΗ ΜΑΣ»;

Υπάρχει μιά πρωινή ραδιοφωνική εκπομπή από το Πρώτο Πρόγραμμα της ΕΡΑ με τίτλο «Κοντά στον Αγρότη μας». Είναι εκπομπή του Υπουργείου Γεωργίας εικοσάλεπτης διάρκειας, που μεταδίδεται στις 7 παρά είκοσι.

Φτωχή σε περιεχόμενο και αργόσυρτη σε ρυθμό, η εκπομπή αυτή βρίσκει διέξοδο στα τραγούδια, υποδεικνύοντας έμμεσα ότι είναι περιττή ή αδιάφορη για όσους τη διατηρούν και την προετοιμάζουν.

Αξιοσημείωτο χαρακτηριστικό της εκπομπής αυτής είναι η παντελής αγνόηση των συνεταιριστικών θεμάτων, σε σημείο να διερωτάται κανείς μήπως πρόκειται για συνειδητό αποκλεισμό τους εκ μέρους των αρμοδίων του Υπουργείου ή των υπευθύνων της εκπομπής.

Όταν τρεις στους τέσσερις αγρότες μετέχουν σε συνεταιρισμούς και όταν οι συνεταιρισμοί δραστηριοποιούνται σε όλο το κύκλωμα της παραγωγής, επεξεργασίας και διάθεσης των γεωργικών προϊόντων, όταν κατά καιρούς παρουσιάζονται καιρίαις σημασίας θέματα, το αρμόδιο Υπουργείο με την εκπομπή του κατατρίβεται με περιθωριακά αντικείμενα, παραμένοντας έτσι «μακριά από τον αγρότη μας».

Αλήθεια, έχει παρακολουθήσει κάποιος από τους συντελεστές της εκπομπής ανάλογες εκπομπές στο εξωτερικό; Αν ναι, πώς ανέχεται ένα τέτοιο νωθρό και υποβαθμισμένο κατασκευάσμα, όταν διακηρύσσεται η ανάγκη εκσυγχρονισμού της γεωργίας για να αντιμετωπίσει την πρόκληση (και τα προβλήματα) της Ενωμένης Ευρώπης; Εκτός αν η εκπομπή τον εκφράζει.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ: Αγροτικές - Συνεταιριστικές

Αναβολή εκλογών στους Συνεταιρισμούς

Με τροπολογία που έχει περιληφθεί στο νόμο περί εναρμόνισης του φορολογικού καθεστώτος πετρελαιοειδών παρατάθηκε επί 5 μήνες η θητεία των σημερινών διοικήσεων των συνεταιριστικών οργανώσεων.

Οι εκλογές στους συνεταιρισμούς θα διεξαχθούν μετά τη λήξη της παράτασης αυτής.

Ως λόγο αναβολής των εκλογών, ο Υπουργός Γεωργίας κ. Κοσκινάς επικαλέσθηκε την προετοιμασία νέου νόμου για τους αγροτικούς συνεταιρισμούς.

Το Σχέδιο Νόμου και ο Τύπος

Πώς αντέδρασε ο τύπος στην πρόταση Σχεδίου Νόμου για τους αγροτικούς συνεταιρισμούς που έδωσε στη δημοσιότητα ο Υπουργός Γεωργίας; Απάντηση στο ερώτημα επιχειρεί ο κατάλογος που ακολουθεί. Περιλαμβάνει τους σχετικούς τίτλους εφημερίδων της επόμενης μέρας από την παράδοση του Σχεδίου (ή της επόμενης εβδομάδας για τις εβδομαδιαίες). Η συλλογή δεν είναι πλήρης, είναι όμως χαρακτηριστική:

- Τροχοπέδη στον συνεταιρισμό (ΚΑΘΗΜΡΕΡΙΝΗ).
- Εκσυγχρονίζονται οι συνεταιρισμοί (ΕΛ. ΤΥΠΟΣ).
- Αποδυναμώνεται το συνεταιριστικό κίνημα (ΜΕΣΗΜΒΡΙΝΗ).
- Νόμος - βόμβα για τους συνεταιρισμούς (ΕΘΝΟΣ).
- Άνω-κάτω οι συνεταιρισμοί (ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ).
- Ν/Σ ταφόπετρα στους συνεταιρισμούς (ΝΙΚΗ).
- Ριζικές αλλαγές στο σ/ν για τις συνεταιριστικές οργανώσεις (ΕΞΠΡΕΣ).
- Διαλύουν τους συνεταιρισμούς (ΤΑ ΝΕΑ).
- Στο μάτι του κυκλώνα οι συνεταιρισμοί (ΑΥΡΙΑΝΗ).
- Νέο νομοσχέδιο για την εξυγίανση των αγροτικών συνεταιρισμών (ΕΛ. ΩΡΑ).
- Ανταγωνιστικοί οι συνεταιρισμοί (ΑΠΟΓΕΥΜΑΤΙΝΗ).
- Συνεταιρισμούς μεγαλαγροτών προωθεί η Κυβέρνηση (ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΗΣ).
- Με νομοσχέδιο - «φονιά» διαλύουν τους συνεταιρισμούς και ξεπουλούν τις βιομηχανίες (ΔΗΜ. ΛΟΓΟΣ).
- Νομοσχέδιο για τους συνεταιρισμούς (ΗΜΕΡΗΣΙΑ).
- Διάλυση των γεωργικών συνεταιρισμών (ΧΑΝΙΩΤΙΚΑ ΝΕΑ).
- ΠΑΣΟΚ: Ναρκοθετούν τα θεμέλια του συνεταιριστικού κινήματος (ΠΑΤΡΙΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ).
- Η κυβέρνηση στοχεύει να διαλύσει τους συν/σμούς (ΤΟ ΠΑΡΟΝ).
- Κυριότερος στόχος του νέου νομοσχεδίου η πλήρης αποκομματικοποίηση των λειτουργικών συνεταιρισμών (ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ).
- Νομοσχέδιο περί συνεταιρισμών: Πόσο φιλαγροτική είναι η οξεία αντίδραση; (ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΣ).

**Το νέο Διοικητικό
Συμβούλιο της Εταιρείας
των Φίλων
του Συνεργατισμού**

Μετά τις αρχαιρεσίες που πραγματοποιήθηκαν την 1η Απριλίου 1993, το νέο Διοικητικό Συμβούλιο της Εταιρείας των Φίλων του Συνεργατισμού συγκροτήθηκε σε σώμα ως εξής:

Πρόεδρος: *Κ. Παπαγεωργίου*

Αντ/δρος: *Β. Λαμπροπούλου -
Δημητριάδου*

Γεν. Γραμματέας: *Γ. Δασκάλου*

Αν. Γεν. Γραμματέας: *Εμμανουήλ
Σωπασάκης*

Ταμίας: *Ν. Πατρίκιος*

Αν. Ταμίας: *Χρ. Κανελλακόπουλος*

Μέλος: *Ο. Κλήμη - Καμινάρη*

**Εκδήλωση διαμαρτυρίας
ΠΑΣΕΓΕΣ - ΓΕΣΑΣΕ - ΟΣΕΓΟ**

Πραγματοποιήθηκε στις 11 Μαρτίου στην Αθήνα Πανελλήνια εκδήλωση διαμαρτυρίας, που οργανώθηκε από την ΠΑΣΕΓΕΣ, τη ΓΕΣΑΣΕ και την ΟΣΕΓΟ.

Σε ψήφισμα που εκδόθηκε από την ΠΑΣΕΓΕΣ διακηρύσσεται η αντίθεση της προς την πολιτική της Κυβέρνησης προς τη νέα Κοινή Αγροτική Πολιτική και προς την προσυμφωνία στα πλαίσια της GATT (Γενικής Συμφωνίας Δασμών και Εμπορίου), διότι πλήττουν τα συμφέροντα των αγροτών και της υπαίθρου. Στο Ψήφισμα ζητείται:

— Να προστατευθεί το εισόδημά μας με ικανοποιητικές τιμές με άμεση καταβολή των κοινοτικών εισοδηματικών ενισχύσεων όπως γίνεται σε άλλες χώρες με επιδοτήσεις στη χρηματοδότηση και τις μεταφορές και με έλεγχο των τιμών των γεωργικών εφοδίων και μηχανημάτων.

— Να διασφαλιστεί η διάθεση των προϊόντων μας και η έγκαιρη πληρωμή τους. Να παρθούν άμεσα εθνικά μέτρα για την απορρόφηση των εσπεριδοειδών του λαδιού των ελιών και των καπνών.

— Να μην ισχύσουν για τη χώρα μας

οι αυστηροί περιορισμοί στην παραγωγή που βάζει η νέα ΚΑΠ ειδικά στα Μεσογειακά προϊόντα στα οποία η Κοινότητα είναι ελλειμματική και να ισχύσει η Κοινοτική προτίμηση. Να ενισχυθούν οι μειονεκτικές περιοχές και οι οικογενειακής μορφής εκμεταλλεύσεις.

— να δεσμευτεί και να απαιτήσει ο υπουργός Γεωργίας στο Συμβούλιο Υπουργών Γεωργίας της ΕΟΚ στις 16/3 την αύξηση ποσόστωσης στα Βιρτζίνια τουλάχιστον στους 50 χιλιάδες τόννους και να γίνει η κατανομή δίκαια με τη συμμετοχή των Σ.Ο. Να εξαιρεθούν οι εμπορικές και βιομηχανικές επιχειρήσεις από το δικαίωμα ποσόστωσης στα Βιρτζίνια.

— Να αυξηθούν οι δημόσιες επενδύσεις στη γεωργία και να ολοκληρωθούν τα βασικά έργα υποδομής (σφαγεία, περιφερειακές αγορές κ. α.).

**Ο Σύλλογος Υπαλλήλων
Α.Τ.Ε. για τη διάλυση
της ΚΥΔΕΠ**

Από το Σύλλογο Υπαλλήλων της Αγροτικής Τράπεζας της Ελλάδος εκδόθηκε ανακοίνωση με ημερομηνία 4.11.92 σχετικά με τη διάλυση της ΚΥΔΕΠ. Σ' αυτήν αναφέρεται:

« Συνάδελφοι,

Συνεχίζεται με όλο και οξύτερη μορφή η επίθεση της Κυβέρνησης κατά του Συνεταιριστικού Κινήματος και του Αγροτικού κόσμου γενικότερα. Στόχος: η διάλυση κάθε συνεταιριστικού φορέα και η παράδοση του όλου κυκλώματος των αγροτικών προϊόντων στους ιδιώτες εμπόρους, τους γνωστούς παραδοσιακά «μεσάζοντες».

Η τελευταία νομοθετική ρύθμιση που οδηγεί στη διάλυση της ΚΥΔΕΠ, της κορυφαίας συνεταιριστικής εταιρείας, που με την παρέμβασή της στην αγορά προστάτευε και στήριζε το εισόδημα του Έλληνα αγρότη, έχει ξεσηκώσει θύελλα αντιδράσεων και οδηγεί τον αγροτικό κόσμο στον ξεσηκωμό.

Είναι πέρα από κάθε αμφιβολία ότι πρόθεση της Κυβέρνησης είναι η διάλυση της ΚΥΔΕΠ κατά το πρότυπο της ΕΑΣ, κι όχι η εξυγίανσή της. Στην επιδίωξη αυτή,

η σημερινή κατάσταση της οικονομικής χρεωκοπίας των συνεταιριστικών Οργανώσεων, χρησιμοποιείται, κατά κόρο, για «ν' αποδείξει» την «ορθότητα» των κυβερνητικών επιλογών. Ηθελήμενα παραβλέπεται το γεγονός πως γι' αυτή την κατάσταση την κύρια ευθύνη φέρουν η πολιτεία και οι Κυβερνήσεις, που σαν εντολές βρέθηκαν πίσω από κάθε οικονομική λειτουργία της ΚΥΔΕΠ, αμφίβολης αποτελεσματικότητας, (π.χ. συγκέντρωση μολυσμένου σιταριού από το Τσέρνομπιλ, χρηματοδότηση ζωοτροφών κλπ.).

Οι συνεταιρισμοί τα τελευταία χρόνια — κατά τη γνώμη μας — δεν ενήργησαν σωστά. Οι εκπρόσωποί τους αποδέχθηκαν, για τους δικούς τους λόγους, τις κυβερνητικές παρεμβάσεις στο έργο των Οργανώσεων τους και άσκησαν ένα είδος κοινωνικής πολιτικής, χωρίς να έχουν εξασφαλίσει τα απαραίτητα εχέγγυα.

Και κάποια στιγμή, που η πολιτεία δια των δικών της εκπροσώπων δήλωνε αμέτοχη και ανήξερη, βρέθηκαν εκτεθειμένοι με την κατηγορία της κακής διαχείρισης να τους βαρύνει... Σίγουρα οι ευθύνες τους δεν μπορούν ν' αποσιωπηθούν.

Αυτό όμως δεν επιτρέπει σε καμμία περίπτωση στην πολιτεία — τον κύριο φταίχτη — να παρουσιάζεται σήμερα σαν δικαστής και τιμαρός.

Η διάλυση της ΚΥΔΕΠ θα έχει τρομακτικές συνέπειες για τον αγροτικό κόσμο. Η όποια αντίσταση στις ληστρικές επιδιώξεις του ιδιωτικού εμπορίου θα εκλείψει. Οι τιμές των αγροτικών προϊόντων θα καταρυνθιστούν, (ήδη η απουσία της ΚΥΔΕΠ από τη φετινή αγορά αραβοσίτου έρριξε τις τιμές παραγωγού 5-6 δρχ. το κιλό), μεγάλο μέρος της παραγωγής θα μένει απούλητο, ενώ ταυτόχρονα οι διάφοροι μεσάζοντες θα θησαυρίζουν (8-9 δισ. δρχ. τους πρόσφερε παραπάνω φέτος η αγορά αραβοσίτου).

Το χρέος της ΚΥΔΕΠ προς την ΑΤΕ ήταν στις 31.8.92 368,4 δισ. δρχ.

Οι ευθύνες της Τράπεζας για τη δημιουργία αυτού του χρέους είναι καθοριστικές, καθώς και αυτή δέχτηκε επανειλημμένα να εκτελέσει, πειθήνια, κυβερνητικές εντολές και να προχωρήσει σε δανειοδοτή-

σεις χωρίς τραπεζικά κριτήρια και εχέγγυα.

Με το Νόμο 2008/92 το Ελληνικό Δημόσιο αποδέχτηκε χρέη ύψους 187,7 δισ. δρχ. με ημερομηνία 31.12.90, αναγνωρίζοντας πως οι παρεμβάσεις του στο έργο της ΚΥΔΕΠ ήταν αυτές που τα προκάλεσαν. Η καταβολή όμως των 187,7 δισ. δρχ. συνδέθηκε με το πρόγραμμα εξυγίανσης της ΚΥΔΕΠ που η ίδια η ΑΤΕ θα ενέκρινε. Η Τράπεζα όμως δεν έκανε κάτι τέτοιο και έτσι το Δημόσιο δεν κατέβαλε τα χρήματα αυτά και τους τόκους τους.

Και φτάνουμε στη σημερινή κατάσταση: τα 187,7 δισ. δρχ. έχουν φτάσει (31.12.92) τα 303 δισ. δρχ. περίπου.

Με τη νέα νομοθετική ρύθμιση η Κυβέρνηση διαλύει ουσιαστικά την ΚΥΔΕΠ, της αφαιρεί τα περιουσιακά της στοιχεία (σιλό, αποθήκες κλπ. και υπόσχετη για άλλη μιá φορά την καταβολή στην ΑΤΕ των 187,7 δισ. άλλη μιá φορά, την καταβολή στην ΑΤΕ των 187,7 δισ. δρχ. Για τα υπόλοιπα δεν λείπει τίποτα και πιστεύουμε πως ούτε σκοπεύει να κάνει τίποτα. Κι ενώ οι συνέπειες απ' αυτή την εξέλιξη, για την Τράπεζα πλέον, διαφαίνονται τρομακτικές και δημιουργούνται ερωτηματικά για την επιβίωσή της, (ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ 17.10.92), η Διοίκηση της ΑΤΕ αντί άλλης αντίδρασης — κατά την πάγια τακτική της — με δελτίο τύπου της 23.10.92 πανηγυρίζει για το νέο Νόμο και τις νέες υποσχέσεις της Κυβέρνησης.

Αν υποθέσουμε πως αυτή τη φορά οι κυβερνητικές υποσχέσεις θα υλοποιηθούν, πράγμα πολύ αμφίβολο, και θα καταβληθούν τα 187,7 δισ. δρχ. γιατί θα πρέπει η Διοίκηση της ΑΤΕ να πανηγυρίζει;

1. Για το ότι θα χάσει πάνω από 120 δισ. δρχ. τόκους που το Δημόσιο δεν αναγνωρίζει και δεν καταβάλλει;
2. Για το ότι θα χάσει τα υπόλοιπα 60 δισ. δρχ. περίπου που είναι το καθαρό χρέος της ΚΥΔΕΠ;
3. Για το ότι θα χάσει, με τη διάλυση της ΚΥΔΕΠ, έναν μεγάλο πελάτη με κύκλο εργασιών εκατοντάδων δισεκατομμυρίων δρχ.;

Εκτός κι αν οι πανηγυρισμοί οφείλονται

σ' αυτή καθ' αυτή τη διάλυση της ΚΥΔΕΠ και στην απελευθέρωση της ιδιωτικής πρωτοβουλίας, σύμφωνα και με τη νεοφιλελεύθερη ιδεολογία, η οποία με την απουσία της παρέμβασης του Συνεταιριστικού Κινήματος θα μετατραπεί σίγουρα σε ιδιωτική ασυδοσία, σε βάρος των συμφερόντων και του εισοδήματος των Ελλήνων αγροτών.

Η Διοίκηση της ΑΤΕ διατείνεται πως θα προχωρήσει χωρίς τις χρεωκοπημένες τριτοβάθμιες Συνεταιριστικές Οργανώσεις, αλλά με τις πρωτοβάθμιες και δευτεροβάθμιες. Δεν γνωρίζει, άραγε, πως η συντριπτική πλειοψηφία των τελευταίων είναι τελείως αντίθετη με τις κυβερνητικές μεθοδεύσεις;

Δεν γνωρίζει πως χωρίς τις μεγάλες του εταιρείες το Συνεταιριστικό Κίνημα είναι ακέφαλο;

Δεν γνωρίζει πως όσα έγιναν στην αγορά του αραβουσίου κι όσα γίνονται στην αγορά του βαμβακιού με την απουσία της ΚΥΔΕΠ οδηγούν τους αγρότες, ΟΛΟΥΣ στην απόγνωση;

Παραβλέποντας τελείως το πλήγμα, το οποίο μπορεί να είναι μοιραίο, που θα υποστεί η Τράπεζα από την εξέλιξη του θέματος της ΚΥΔΕΠ, η Διοίκηση της ΑΤΕ πανηγυρίζει εκδίδοντας Δελτία Τύπου και υποστηρίζοντας πως «...διευρύνονται οι δυνατότητες της...».

Αποδεικνύεται για μία ακόμη φορά πως δεν μπορεί και δεν θέλει να παίξει άλλο ρόλο, εκτός απ' αυτόν του άκριτου υποστηρικτή και χειροκροτητή των κυβερνητικών επιλογών.

Ένας άλλος ρόλος θα την οδηγούσε σε διαφορετική θέση στο όλο θέμα.

Με στόχο το συμφέρον της Τράπεζας θα έπρεπε να διεκδικηθεί:

1. Η καταβολή από το Δημόσιο του αναγνωρισμένου χρέους των 187,7 δις δρχ. συν τους τόκους αυτού, μέχρι σήμερα (120 δις δρχ. περίπου).

2. Να ρυθμιστούν οι υπόλοιπες οφειλές της ΚΥΔΕΠ, όπως έγινε και με άλλες συνεταιριστικές οργανώσεις και να στηριχθεί η λειτουργία της Κοινοπραξίας στα πλαίσια ενός εξυγιαντικού προγράμματος

που οδηγεί στη βιωσιμότητά της.

Συνάδελφοι,

Η ΑΤΕ δεν σώζεται και δεν αναπτύσσεται με πανηγυρισμούς και χειροκροτήματα. Χρειάζεται άλλες συμπεριφορές και άλλες λειτουργίες, τις οποίες οι εργαζόμενοι, δεν είδαν ως τώρα, ούτε ευελπιστούν να δουν από τη σημερινή Διοίκηση της Τράπεζας.

Με συναδελφικούς χαιρετισμούς

Για το Δ.Σ. του Σ.Υ.Α.Τ.Ε.

Ο Πρόεδρος

Ο Γ. Γραμματέας

Κ. Αμούντζιας

Μ. Πασσάς

Συνεταιριστικές βιομηχανίες Θράκης

Ωραία και ορθά τα οικονομικά κριτήρια που επικαλείται η Αγροτική Τράπεζα στην ανακοίνωσή της, ως Ξένης Δημοσίευσης, στην ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ σελ. 18 της 16.2.93, σχετικά με την πώληση των συνεταιριστικών βιομηχανιών της Θράκης.

Αποφεύγει όμως να θίξει το ζητούμενο. Πώς δηλαδή θα αντιδράσει στην περίπτωση κατά την οποία διαφανεί, ότι οι βιομηχανίες αυτές πιθανόν να περιέλθουν σε ιδιοκτησία ελεγχόμενη, άμεσα ή έμμεσα από τους ανατολικούς γείτονές μας, οι οποίοι έχουν εκδηλώσει ενδιαφέρον όπως διαβάζουμε στον Τύπο.

Εκτός εάν δεν αποτελεί πρόβλημα οπότε καλόν είναι να το γνωρίζουμε, για να προσαρμόσουμε ανάλογα την προβληματική πλέον ελληνική μας συνείδηση.

ΗΛΙΑΣ Μ. ΜΕΛΕΤΟΠΟΥΛΟΣ

Αρχιτέκτων Μηχανικός

Καλλιγιά 5, Φιλοθέη

(Αναδημοσίευση από την «ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ» της 26.2.1993)

Σ . Ε . Κ . Ε .
ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΕΝΩΣΗ
ΚΑΠΝΟΠΑΡΑΓΩΓΩΝ ΕΛΛΑΔΟΣ Α.Ε.

Έτος ιδρύσεως 1947

ΕΔΡΑ: ΑΘΗΝΑ - Πανεπιστημίου 6

ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ με πλήρεις εγκαταστάσεις και εξοπλισμό

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ - Μ. Ασίας 1

ΚΑΒΑΛΑ - Δαγκλή 22 • ΞΑΝΘΗ - Περιοχή Πετεινού

Η ΣΕΚΕ ιδρύθηκε το 1947 με την έμπνευση, πρωτοβουλία και προσπάθειες του αγροτικού ηγέτη αείμνηστου Αλεξάνδρου Μπαλτατζή, που υπήρξε και ο πρώτος Πρόεδρος της.

ΑΠΟΚΛΕΙΣΤΙΚΟΙ ΜΕΤΟΧΟΙ: 13 Ενώσεις Αγροτικών Συνεταιρισμών, 2 Αγροτικοί Συνεταιρισμοί και Α.Ε. ΝΕΣΤΟΣ - Ξάνθης.

ΜΕΤΟΧΙΚΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ: Το αρχικό μετοχικό κεφάλαιο της ΣΕΚΕ ήταν 2.000.000 δρχ. και τα σημερινά κεφάλαια, αποθεματικά και λοιπά περιουσιακά της στοιχεία ανέρχονται στο ποσό των 2.700.000.000 δρχ.

Η ΣΕΚΕ διαθέτει ιδιόκτητες καπναποθήκες με πλήρως τεχνικές εγκαταστάσεις άνω των 15.000 τόννων και δυναμικό υπηρεσιακό μηχανισμό ικανό να διακινήσει με επιτυχία άνω των 20.000 τ. καπνών.

Το προσωπικό της ΣΕΚΕ αποτελείται από 120 μόνιμους υπαλλήλους και 2.500 καπνεργάτες εποχιακής απασχόλησης.

Οι εξαγωγές της ΣΕΚΕ καλύπτουν το 15% περίπου των συνολικών εξαγωγών και εισάγει κάθε χρόνο πάνω από 25 εκατ. δολάρια.

Στα 40 χρόνια της γόνιμης σταδιοδρομίας της η ΣΕΚΕ προσέφερε ανυπολόγιστες ωφέλειες και υπηρεσίες στον καπνοπαραγωγικό κόσμο και γενικότερα στην εθνική οικονομία και επιπλέον διένειμε στις Οργανώσεις - Μετόχους της μερίσματα ύψους άνω του 1.100.000.000 δρχ.

Με το θεσμό των υποτροφιών που καθιέρωσε η ΣΕΚΕ στην περίοδο 1949 - 1965 σπούδασαν σε Πανεπιστημιακές Σχολές 400 παιδιά φτωχών καπνοπαραγωγών που κατέχουν τώρα εξέχουσες θέσεις στις Οργανώσεις και το Δημόσιο και διακρίνονται για το ήθος και την επίδοσή τους.

Σημαντική υπήρξε η συμβολή της ΣΕΚΕ στην ίδρυση και οργάνωση σειράς Συνεταιριστικών Εταιρειών και Γεωργικών Βιομηχανιών, μεταξύ των οποίων διακρίνεται η Συνεταιριστική Καπνοβιομηχανία ΣΕΚΑΠ, που διαθέτει ένα από τα πιο μεγάλα και συγχρονισμένα καπνοβιομηχανικά συγκροτήματα της Ευρώπης.

Πρόεδρος Δ.Σ.: ΔΗΜ. ΠΕΤΑΛΩΤΗΣ

Διευθύνων Σύμβουλος: ΧΡΗΣΤΟΣ ΚΙΤΖΟΝΙΔΗΣ

Γενικός Διευθυντής: ΚΩΣΤΑΣ ΑΒΡΑΜΙΔΗΣ

«*SINETERISTIKI PORIA*»

COOPERATIVE REVIEW

Published by the «*FRIENDS OF COOPERATION SOCIETY*»,
25 Koumoundourou Str., 104 37 Athens Greece.

CONTENTS OF No 30/1993

Page

* C. PAPAGEORGIOU: Some Comments on the Draft Law on Agricultural Cooperatives	65
* A. PARASKEVAIDIS: Views about the Draft Law on Agricultural Cooperatives	89
* B. ARGYRIS: Problems and Prospects of Agricultural Cooperatives	93
* INSTITUTE OF COOPERATION: The Need for Establishing a Cooperative Bank	105
* A. ZOURIDI: The New C.A.P. and the Role of Greek Cooperatives	111
* Our Views	119
* Agricultural and Cooperative News	123

ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΠΟΡΕΙΑ

ΔΡΑΣΗ - ΙΔΕΟΛΟΓΙΑ - ΕΠΙΣΤΗΜΗ

Τρίμηνη έκδοση του Επιστημονικού - Ιδεολογικού Σωματείου
ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΤΩΝ ΦΙΛΩΝ ΤΟΥ ΣΥΝΕΡΓΑΤΙΣΜΟΥ

Γραφεία: Κουμουνδούρου 25 (4ος όροφος) Αθήνα 10437 (τηλ. 5247.162)

Ιδιοκτησία - Έκδοση: Εταιρείας των Φίλων του Συνεργατισμού

Υπεύθυνος κατά νόμο: Κώστας Παπαγεωργίου, Θησέως 10, Μαρούσι
151.24 - Αθήνα - Τηλ. 8027.807

Συντακτ. Επιτροπή: Γ. Δασκάλου, Β. Δημητριάδου, Ο. Καμινάρη, Χ.
Κανελλακόπουλος, Κ. Παπαγεωργίου

Εισφορές 1991 : Για Νομικά Πρόσωπα δρχ. 2.500. Για άτομα δρχ. 1.500

Εμβάσματα: Στον Ταμία κ. Νικ. Πατρίκιο, οδός Καλλιρόης 12
Αθήνα 117.43 (τηλ. 9226.777)

Τυπογραφείο: Νικήτα Κ. Καράλη, Γερανίου 7 - Τηλ. 5233.965

Κυκλοφορία Ιούλιος 1993

PRIMA

γεύση
στη ζωή!

ΕΛΛΙΟΥΡΓΙΚΗ
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΣΥΝΕΤΑΙΡΕΣΙΑ ΟΛΙΩΝ
ΕΛΛΗΝΟΚΟΜΙΚΗ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ

ΑΦΗΣΤΕ ΣΕ ΜΑΣ ΤΟ... «ΜΠΑΛΑΚΙ»

Σήμερα δείτε το παιχνίδι της αγοράς με τα μάτια ενός παίκτη του γκολφ.

Από τη μια μεριά εσείς, από την άλλη οι ανταγωνιστές σας και στη μέση το σημείο πωλήσεων που είναι έτοιμο να δεχτεί το μπαλάκι του νικητή.

Ακόμα, φανταστείτε ότι -μπαλάκι- είναι το προϊόν σας, το κύρος σας και γιατί όχι όλη η διαφημιστική εργασία που απαιτείται.

Λοιπόν;

Πώς σκέπτεστε να αξιοποιήσετε το μπαλάκι;

Θα παίξετε μόνοι σας;

Θα το εμπιστευθείτε οπουδήποτε;

ή θα συνεργαστείτε μαζί μας;

Εμείς, αναλαμβάνουμε να το στείλουμε
εκεί ακριβώς που χρειάζεται.

Στην επιτυχία!

ΣΥΝΕΔΙΑ Α.Ε. ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΔΙΑΦΗΜΙΣΕΩΝ & ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ

ΣΤΑΔΙΟΥ 10, ΑΘΗΝΑ 105 64 ΤΗΛ 3232 147 - 3225 563 - 3231 963 - 3225 880 FAX 3225 522